

Mlada stara zajednica

Doista je ponekad teško pisati uvodnike, osvrtni se iz tjedna u tjedan na događanja u hrvatskoj zajednici. Jer, priča je stalno ista. Nema udžbenika, nema hrvatske redakcije na Radioteleviziji Vojvodine, nema radijskog programa na Radio Novom Sadu, nema djece u odjelima na hrvatskom jeziku, nema novca za hrvatske udruge, nema razvijene infrastrukture, nema sloge, nema kadrova...

A onda slijedi i objašnjenje. Standardno objašnjenje hrvatskih čelnika »svih generacija« je da smo mi mlada zajednica, a standardno objašnjenje predstavnika vlasti na svim razinama je da se »još nisu stekli uvjeti«, odnosno da svakako i Hrvati imaju sva prava kao i svi drugi građani, ali...

I tako smo mi mlada zajednica, istina naselili smo se prije nekoliko stoljeća na ove prostore, ali nas je ova država priznala tek prije osam godina, pa se sad valjda računamo kao đaci koje mama ili tata vode za ručicu u školu. Drugim riječima, treba nam tutor, u vidu domicilne ili matične države, svejedno.

S druge strane, argumentacija da će i Hrvati ostvarivati zajemčena prava »kad se steknu uvjeti« ne znači ama baš ništa. I može se pričati upravo samo đacima. No, umjesto da se stvari rješavaju i umjesto da ova država učini ono što je jamčila, situacija postaje još apsurdnija. Budući da hrvatska manjina nema razvijenu infrastrukturu, a po novim kriterijima Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina trećina sredstava se raspodjeljuje linearno prema svim nacionalnim zajednicama, trećina po brojnosti nacionalne zajednice popisa stanovništva, a preostala trećina na temelju brojnosti i strukture kako institucija i udruga same nacionalne zajednice tako i manifestacija koje one realiziraju, tu smo gdje smo. Nemamo razvijene institucije jer država nije imala volje ili novca, ili ni jedno ni drugo, da se te institucije razvijaju. Hrvatska zajednica nije bila u stanju izboriti ono što drugi već imaju. Sada ima za četvrtinu manje novca jer nema tih institucija. A ostaje otvoreno pitanje i koliko će nas biti na popisu stanovništva sljedeće godine. Ako se trend nastavi bit će nas još i manje, jer nismo mlada već upravo stara zajednica. A onda još manje novca, još manje institucija... I tako će se problemi sami od sebe riješiti.

J. D.

Isprika

Ispričavamo se čitateljima zbog nepojavljivanja tjednika »Hrvatska riječ« prošlog petka na kioscima i drugim prodajnim mjestima. Do kašnjenja je došlo zbog problema s dostavom tjednika distributerima.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Hrvati i dalje neravnopravni na Radioteleviziji Vojvodine

STANJE NESHVATLJIVO I NEPRIHVATLJIVO.....7

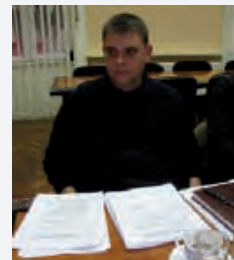
TEMA

U Petrovaradinu i Novom Sadu proslavljen Dan rođenja bana Jelačića, blagdan hrvatske zajednice u Srbiji
PONOSNI NA HRVATSKOG VELIKANA.....8-9

Obilježena peta obljetnica »Šokačke grane« iz Osijeka
USPJEŠAN RAD I PLODNO DJELOVANJE.....10-11

INTERVJU

Andrej Španović, član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu i predsjednik podružnice »Srijem« Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

UDRUGAMA ĆEMO OSIGURATI POTREBNU POMOĆ.....12-13

SUBOTICA

Živjeti izvan grada: Hajdukovo
I MI PLAĆAMO POREZ.....16-19

DOPISNICI

Likovna kolonija »Sonta 2010«
SLIKARI, KIŠA I TAMBURAŠI...24

U Somboru prošloga petka otvorena izložba stvaralaštva seoskih žena
SNAGA NAJVRJEDNIJEG DIJELA OVOGA DRUŠTVA.....25

KULTURA

65. obljetnica zahvale za spas mjesta od pogroma

DOK JE MONOŠTORA, BIT ĆE I ZAVITNOG DANA.....34-35

SPORT

Subotičke kuglašice osvojile treće mjesto na Svjetskom kupu
NAJVEĆI USPJEH OVDAŠNJEG ŽENSKOG KUGLANJA47

Izjednačiti status sa »starijim« manjinama

U okviru serije sastanaka s predstavnicima nacionalnih vijeća sa sjedištem na teritoriju Vojvodine, izaslanstvo Pokrajinskog tajništva

za propise, upravu i nacionalne zajednice posjetilo je u utorak, 19. listopada, sjedište Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici, gdje je razgovaralo s čelništvom toga tijela.

»Ono što hrvatsku zajednicu izdvaja u odnosu na ostale je što ima svojstvo relativno nove nacionalne manjine na ovim prostorima i stoga se, osim problema koje imaju ostale nacionalne

zajednice, još dodatno treba boriti za svoju poziciju, prije svega u smislu izgradnje infrastrukture i grananja postojećeg sustava ustanova i institucija koja su od značaja za očuvanje identiteta«, izjavio je nakon sastanka pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne zajednice *Andor Déli*.

Kako je dodao, na sastanku je najviše riječi bilo o problemima oko nabave udžbenika i pitanja financiranja hrvatskih institucija. »Na žalost, čuli smo za problem uvoza udžbenika, tj. njihovog prevođenja sa srpskog na hrvatski zbog njihove izuzetno niske naklade. Taj problem danas je samo predstavljen, a mi ćemo vidjeti u kojoj mjeri možemo posredovati pri Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje kako bismo tu priču pokrenuli s mrtve točke«, najavio je *Andor Déli*. Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić* izjavio je kako je na sastanku ukazano da hrvatska zajednica još

uvijek nema izgrađenu manjinsku infrastrukturu poput nekih »starijih« nacionalnih zajednica u pokrajini. Osim problema u obrazovanju, jedno od ključnih pitanja kojima će se HNV ubuduće baviti jest razvijanje postojećih i ustrojstvo novih informativnih institucija poput radijskog uredništva na hrvatskom u okvi-

ru Radiotelevizije Vojvodine. Sastanku su u ime HNV-a nazočili još i predsjednik *Slaven Bačić* i tajnik *Željko Pakledinac*, a u ime spomenutog Pokrajinskog tajništva pomoćnik pokrajinskog tajnika – direktor službe za prava nacionalnih manjina *Marius Rošu*.

D. B. P.

Manje novca od republike

Darko Sarić Lukendić kaže kako je iz Ministarstva za ljudska i manjinska pitanja ovoga mjeseca na račun HNV-a uplaćeno 611.323 dinara, dok je dosadašnji iznos bio 882.734 dinara - što predstavlja umanjeње od oko 25 posto. Po njegovim riječima, ovakvo će financiranje biti do kraja godine. »U pitanju je primjena novih kriterija za financiranje nacionalnih zajednica«, pojasnio je on. »Naime, Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina predviđa da se trećina sredstava raspodjeljuje linearno prema svim nacionalnim zajednicama, trećina po brojnosti nacionalne zajednice na temelju popisa stanovništva, a preostala trećina raspodjeljuje se na temelju brojnosti i strukture kako institucija i udruga same nacionalne zajednice tako i manifestacija koje one realiziraju. Na ovom se primjeru u potpunosti vidi problem koji se tiče činjenice da hrvatska zajednica u nedovoljnoj mjeri ima izgrađene institucije, što je posljedica toga da smo kao nacionalna manjina 'mlada zajednica'.«

U Novom Sadu osnovana mjesna organizacija DSHV-a

DSHV je u utorak, 19. lipnja, u Novom Sadu osnovao mjesnu organizaciju svoje stranke u tom gradu. Činjenica da je usvajanjem Statuta AP Vojvodine i hrvatski jezik postao službenim jezikom u pokrajini, poslužila je kao dodatni poticaj za osnivanje mjesne organizacije u Novom Sadu. Osim toga, u Novom Sadu i okolici živi nekoliko tisuća Hrvata, pa je bilo logično ponuditi im političko organiziranje u stranci manjinske provenijencije oko koje bi se okupili i unutar koje bi mogli artikulirati svoje interese.

U radu osnivačke skupštine sudjelovalo je 26 članova, a u odbor mjesne organizacije izabrani su: predsjednica *Ankica Jukić-Mandić*, dopredsjednik *Mato Groznica*, tajnik *Petar Pifat*, rizničarka *Smiljana König-Petranović*, te *Anica Petrović*, *Monika Wolf* i *Milan Karan*. Nazočnima su se obratili *Ankica Jukić-Mandić*, zatim generalna konzulica RH u Subotici *Ljerka Alajbeg*, ministar savjetnik u Veleposlanstvu RH u Beogradu *Filip Damjanović*, predsjednik podružnice Srijem *Andrej Španović*, predsjednik Mladeži podružnice Srijem *Mario Vrselja*, dopredsjednik stranke *Dužo Runje* i predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*.

Mjesna organizacija DSHV-a pred sebe je kao zadaću postavila osiguravanje boljeg položaja pripadnika hrvatske zajednice kroz institucije lokalne, odnosno pokrajinske vlasti, s tim da djelovanja nisu usmjerena samo prema participiranju u vlasti nego i u stvaranju točke oko koje će se ljudi sretati, međusobno surađivati, surađivati s ostalim mjesnim odborima i kreirati planove za bolje sutra svih. U posljednjih 20 godina, otkad DSHV djeluje, problem očuvanja iden-

titeta hrvatskog naroda jedan je od temeljnih problema, pa će stoga ova mjesna organizacija u glavnom gradu pokrajine raditi sustavno i truditi se rješavati kako one svakodnevne probleme, tako i sve ostale, jer činjenica je da nije uvijek lako interese ovdašnjih Hrvata zastupati iz Subotice, iako postoji dobra volja i zalaganje mnogih. Osjeća se potreba da stranka ima svoju mjesnu organizaciju što bliže svakom pripadniku zajednice. Osnutak ove mjesne organizacije trebao bi biti samo početak sustavnijeg organiziranja Hrvata u ovom dijelu Vojvodine.

H. R.

DZH: Uredbu o upravnim okruzima treba izmijeniti

Demokratska zajednica Hrvata podržava inicijativu Saveza vojvođanskih Mađara glede izmjene Uredbe o upravnim okruzima u Narodnoj skupštini Republike Srbije, kada je riječ o općinama Ada, Senta i Kanjiža, stoji u priopćenju DZH. Spomenute općine su od 1992. godine pripojene u Sjevernobanatski okrug za vrijeme Miloševićeva režima. DZH podržava i inicijativu da se nakon promjene Uredbe o upravnim okruzima u roku od godinu dana revidira i prostorni plan. DZH smatra kako trenutačna podjela ne odgovara niti interesima građana Sjevernobanatskog okruga, i da je potrebno uvažiti opravdane zahtjeve kako bi se ispoštovala ustavna rješenja glede Uredbe o upravnim okruzima. DZH ističe i kako pokrajinama i lokalnim samoupravama treba vratiti njihovu imovinu i izvorne prihode, što je i po Ustavu Republike Srbije trebalo biti doneseno krajem 2008. godine.

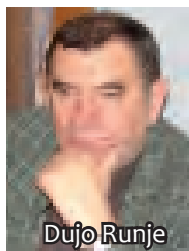
HRVATI I DALJE NERAVNOPRAVNI NA RADIOTELEVIZIJI VOJVODINE

Stanje neshvatljivo i neprihvatljivo

Predsjednica Programskog odbora Svetlana Lukić-Petrović istaknula je kako će to tijelo sugerirati glavnom i odgovornom uredniku RTV-a da se nađe mogućnost u novoj programskoj shemi produljiti trajanje programa na hrvatskom jeziku

U sprkos najavama i obećanjima da će novom programskom shemom Radiotelevizije Vojvodine biti riješeno pitanje programa na hrvatskom jeziku u radijskom i televizijskom programu, sve ostaje po starom. Promjene programske sheme, koje su bile glavna tema sjednice Programskog odbora održane 13. listopada u Novom Sadu, odnose se na postupno uvođenje novih i izmjene postojećih sadržaja, ali i dalje bez većeg sudjelovanja programa na hrvatskom jeziku i bez toga da se program na hrvatskom jeziku čuje i putem radija.

Član Programskog odbora **Dužo Runje** na sjednici je izrazio zadovoljstvo što to tijelo podupire osnivanje redakcije na hrvatskom jeziku, međutim, istaknuo je kako i dalje postoji

Dužo Runje

raskorak između programa na različitim jezicima. »Po ovoj shemi program na hrvatskom jeziku ostaje na starom i mislim da je to neshvatljivo. Ulazimo u novu godinu i ukoliko promjene ne uđu u programsku shemu to će tako i ostati. Poznato mi je da je potpisan sporazum između Republike Srbije i Republike Hrvatske kao i da se redovito sastaje mješoviti odbor i da je pitanje radija i televizije stavljeno u fokus interesa. Ima li šanse uvesti jednako pravo za sve nacionalne zajednice, ili raskorak ostaje za ne znam koje vrijeme?«, pitao je Runje.

ČIM SE STEKNU UVJETI

Runje je apelirao na Programski odbor da sugerira Radioteleviziji Vojvodine da razmotri to pitanje kako bi hrvatska nacionalna

zajednica dobila ravnopravan položaj s ostalim nacionalnim zajednicama.

Pomoćnik glavnog i odgovornog urednika Televizije Vojvodine **Otto Szakalas** i glavni i odgovorni urednik Radio Vojvodine **Radovan Balać**, koji su bili nazočni na sjednici, dali su odgovore na postavljeno pitanje.

»S hrvatskim programom smo krenuli u užjku ove godine na temelju sporazuma dviju zemalja. I jako mi je drago što je taj program prihvaćen, sama gledanost je daleko iznad onih pokazatelja koji inače važe za brojčanost hrvatske populacije.

To govori da te emisije ne gledaju samo pripadnici hrvatske nacionalne zajednice. Morate znati kako pokretanje cijele redakcije iziskuje potrebu za, prije svega, kadrovskim i ljudskim potencijalima da bi se program održao. Mi se ovdje suočavamo s tim problemom. Tu je doista puno urađeno, a ubuduće će se intezivirati. Čim se steknu uvjeti, sav program na drugom kanalu će se proširivati. Do kraja ove godine sumnjam da ćemo to uspjeti, ali tijekom sljedeće godine, naravno uz vašu potporu, bit ćemo u prigodi puno toga uraditi na poboljšanju kvalitete i kvantiteta programa pripadnika nacionalnih zajednica na drugom kanalu«, rekao je Szakalas.

SPREMNOSTI IMA, RJEŠENJA NEMA

U pogledu radijske emisije Radovan Balać ističe kako i dalje nemaju rješenje. »Kada je riječ o emisiji na hrvatskom jeziku na Radiju Novi Sad, na sastanku s predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća izrazili smo

Sjednica Programskog odbora

spremnost da jedna takva emisija bude puštena u program, ali je uočeno nekoliko problema koji nas ometaju u izražavanju te dobre volje. Bilo bi logično formirati takvu emisiju na trećem programu, tj. na programu gdje su emisije na jezicima nacionalnih zajednica, ali tamo svatko ima svoje definirane programske blokove, što bi značilo da neko me treba ukinuti dio stečenih prava da bi netko drugi dobio, ne računajući da bi emisija na hrvatskom jeziku išla kasno, oko ponoći, tako da mislim kako je to više karikatura od ostvarivanja prava nacionalnih zajednica. Osim toga, taj se program ne bi čuo u dijelu gdje žive pripadnici ove nacionalne zajednice, a to je dio od Subotice do Sombora, zbog loše situacije s predajnicima. To nije lako riješiti, mi smo spremni i voljni, ali ne želimo to pretvoriti u neko formalno otaljanje«, izjavio je Balać.

Predsjednica Programskog odbora **Svetlana Lukić-Petrović** istaknula je kako će to tijelo sugerirati glavnom i odgovornom uredniku da se nađe mogućnost u novoj programskoj shemi produljiti trajanje programa na hrvatskom jeziku i da to ne bude vezano za sljedeću godinu, bez obzira do kada je planirana programska shema, nego na pred-

stojeće razdoblje. U pogledu drugog pitanja Programski odbor će sugerirati glavnom ravnatelju da kontaktira HNV kako bi se našle nove okolnosti koje će osigurati čujnost programa putem dotacija ili na neki drugi način.

»Na ovaj način je više nego jasno da nova programska shema nije obuhvatila povećanje programa, odnosno program na radiju ostaje nula, a televizijski program ostaje 26 minuta tjedno programa i 10 minuta dnevno vijesti i to je to. Ako pogledamo usporedne pokazatelje za ostale nacionalne zajednice, osim iznimaka, i da je to ono što pripada svima, jasno je kako svaka nacionalna zajednica čiji je jezik u službenoj uporabi, i Romi, imaju 90 minuta u emisiji 'Dobro veče Vojvodino'. Logično je za ovu godinu da smo zadovoljni, ali iduće godine, kada se ulazi u proračun, neprihvatljivo je i neshvatljivo i dalje ostajati na starim pozicijama, jer to znači još dugo godina čekati bolja vremena. Ne vidimo niti jedan razlog za to, osobito što je deciderano rečeno kako nema dovoljno programa na jezicima nacionalnih zajednica, a što se tiče broja ljudi, izvršitelja i plaćanja, to je apsolutno irelevantno«, zaključio je Runje.

Ankica Jukić-Mandić

U PETROVARADINU I NOVOM SADU PROSLAVLJEN DAN ROĐENJA BANA JELAČIĆA, BLAGDAN

Ponosni na hrvatskog velikana

Budući da su došla bolja vremena, pozivam vas da svoju nacionalnu pripadnost, svoje hrvatstvo javno očitujete, rekao je među ostalim na svečanosti predsjednik HNV-a Slaven Bačić

»Malo je onih koji imaju povijesni privilegij proglasiti rođendan ovakvog velikana za svoj blagdan, a još je manje onih koji u svom susjedstvu imaju nacionalnog heroja, kuću u kojoj je rođen i crkvu u kojoj je kršten«, riječi su koje su pratile svečanu akademiju

održanu 16. listopada u Novom Sadu, u povodu rođendana velikog hrvatskog bana, Josipa Jelačića.

Obilježavanje ovog datuma kao jednog od četiri službena praznika hrvatske nacionalne zajednice u Republici Srbiji otpočelo je misom u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu. U istoj

je crkvi prije 309. godina kršten Josip Jelačić. Ban Jelačić nije bio samo vojskovođa, on je bio narodni čovjek čiji je put zalaganja i borbe u očuvanju kulturnog identiteta hrvatskog naroda bio veliki, zbog čega ga narod osobito poštuje.

Na početku svečane akademije u Novom Sadu skupu se obratio predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. *Slaven Bačić*. »Ovo je jedan od četiri blagdana koje slavi hrvatska zajednica u Srbiji, a žitelji Petrovaradina, Novoga Sada i

Srijema sigurno su ponosni što je on rođen ovdje. Nije prvi put da se u Petrovaradinu i Novom Sadu ovaj blagdan slavi, slavit će se i ubuduće, a novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća želi aktivnije sudjelovati u proslavljanju blagdana, prije svega da bi Hrvati iz ovog dijela Vojvodine ovaj blagdan mnogo više osjetili kao svoj. Budući da su došla bolja vremena, pozivam vas da svoju nacionalnu pripadnost, svoje hrvatstvo javno očitujete«, rekao je Bačić. On je pozvao

Alisa Horak, Novi Sad: Dobra organizacija

Drago mi je što je Hrvatsko nacionalno vijeće omogućilo da organiziramo ovu proslavu i što u organizaciji nije bilo propusta. Zadovoljna sam kvalitetom nastupa večerašnjih sudionika.

ULOGA I ZNAČAJ BANA JELAČIĆA

Jedan od najznačajnijih u hrvatskoj povijesti

Prvi spomen obitelji Jelačića u svezi je sa srednjovjekovnom Bosnom. Povijesni podaci spominju *Stanoja Jelačića* 1381. godine, službenika kralja *Tvrtka*. Ne može se sa sigurnošću tvrditi da su ovi Jelačići izravni preci slavnog hrvatskoga bana. U XV. stoljeću obitelji Jelačića se javljaju u Pounju, a odatle se prodiranjem Turaka sele u Liku, Turopolje i dalje. Po značajnom utvrđenju Bužimski, u Lici kod Gospića, Jelačići svome prezimenu dodaju pridjevak Bužimski, jer je prvi Jelačić početkom XVI. stoljeća bio spomenut u svezi s ovom utvrdom.

U XVII. stoljeću spominju se znamenita braća Jelačići: *Janko* i *Stjepan*. Stjepan, podžupan zagrebačke županije, podban i podzapovjednik Banske krajine (1695.-1710.), koji je prvi počeo upotrebljavati pridjevak Bužimski bio je pradjed hrvatskog bana Josipa Jelačića. Otac Josipov, *Franjo Jelačić* (1746.-1810.) iz kurilovačke loze plemića Jelačića bio je vojnik i časnik Habzburške monarhije, a napose se istaknuo na bojištima diljem Europe u vrijeme tzv.

Napoleonovih ratova koncem XVIII. i početkom XIX. stoljeća. Josipova majka zvala se *Ana r. Portner*.

VOJNIČKA I POLITIČKA KARIJERA

Josip Jelačić je rođen 16. listopada 1801. u Petrovaradinu, gdje mu je otac bio zapovjednik divizije. Istog dana je kršten u župnoj crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu od strane upravitelja župe dr. *Damianusa Nützla*. Godine ranog djetinjstva proveo je u Petrovaradinu, a s osam godina, 1809., stupio je u Theresianum – akademiju za upravna i vojna zvanja u Beču, gdje su se školovali sinovi plemića i velikaša. Završivši akademiju, 1819. u ožujku je stupio u Treću konjaničku pukovnicu u Galaciji kao potporučnik. Isticao se kao izvrstan strijelac, jahač i mačevalac, a krasile su ga okretnost i odlučnost. Bavio se i pjesništvom. U trenucima bolesti, u cvijetu mladosti, spjevao je svoje najbolje pjesme na njemačkom jeziku, koje su objavljene 1825. u Zagrebu pod nazivom »Eine stunde der Erinnerung« (Trenutak uspomene).

Vojnička i politička karijera Josipa Jelačića gradacijski je išla uzlaznom putanjom, da bi kulminirala u revoluciji 1848./49., tzv.

HRVATSKE ZAJEDNICE U SRBIJI

i na aktivno sudjelovanje u radu udruga, kao i na potporu hrvatskom tisku i hrvatskim medijima.

Svečanost su svojim izvedbama ispunili pjevački zbor Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Jelačić« iz Petrovaradina, uz instrumentalni odjel društva, pjesmama »Ljubimo te naša diko«, »Moj Srijem«, kao i »Da te mogu pismom zvati«, »Tajna najveća« i drugim koje je izvelo Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Ljutovo« iz Ljutova. Folklorni nastup upriličili su Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« iz Golubinaca i Hrvatska udruga kulture »Lajčo Budanović« iz Male Bosne.

O velikanu hrvatske povijesti banu Josipu Jelačiću, njegovom djelu, značaju i životopisu govorio je mr. povijesti *Dominik Deman*.

»Rođendan našega bana nije slučajno uvršten među blagdane hrvatske nacionalne zajednice. Znajući kroz kakve je sve golgote i stradanja prošao naš narod tijekom minulog desetljeća, uspomena na Jelačića bana budila je u srcima osjećaj nacionalne samosvijesti, slobode i dostojanstva. Cijena pjevanja pjesme 'Ustani Bane' bila je

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić na svečanoj akademiji

Izložba

Dan ranije, u petak 15. listopada, u galerijskom prostoru HKPD-a »Jelačić« izložbu je otvorio *Josip Pokas* predsjednik »Jelačića«, koja je posvećena rođendanu bana Josipa Jelačića. Autor izložbe je *Branislav Marić*, koji živi i radi u Petrovaradinu. Njegove slike čuvaju trenutak bezvremenosti kao nešto najljepše što autor može darivati svojoj publici. Rađene kombiniranom tehnikom prikazuju petrovaradinske crkve, kuće, žitelje i bana Josipa Jelačića.

drastična. Ne zaboravimo da je bolje da nas ljudi ne vole zbog onoga što po savjesti jesmo,

nego da nas vole radi onoga što zapravo nismo«, rekao je voditelj programa *Petar Pifat*, te je pozvao sve sudionike svečane akademije da otpjevaju pjesmu »Ustani Bane«.

Svečanosti su, među ostalima, nazočili i: generalna konzulica RH u Subotici *Ljerka Alajbeg*, ministar savjetnik u Veleposlanstvu RH u Beogradu *Filip Damjanović*, predsjednik DSHV-a i narodni zastupnik *Petar Kuntić*, dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*, zastupnik u Skupštini Vojvodine *Dujo Runje*, zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne zajednice *Mato Groznica*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* i mnogi drugi.

Ankica Jukić-Mandić

Ivan Majić, Novi Sad: To je ono što nam treba

Izuzetno mi se dopalo. To je ono što treba hrvatskom narodu ovdje i to je ono što ih i oslobađa da budu jednostavno ono što jesu.

»proljeću naroda« koje je zahvatilo veći dio Europe. U predvečerje revolucionarnih borbi 1848., imenovan je 23. ožujka te godine od strane cara Ferdinanda Habzburškog generalom i banom Hrvatske, zapovjednikom Prve i Druge banske graničarske pukovnije.

Na Trgu sv. Katarine u Zagrebu 5. lipnja 1848. ban Jelačić je svečano ustoličen. Prisegnuo je pred raspelom i dvjema svijećama, pred patrijarhom Srpske pravoslavne crkve *Josipom Rajačićem*. Kao časnik Monarhije i Bečkog dvora, a u ime hrvatskih nacionalnih i narodnih interesa, kao i u ime interesa ostalih Slavena, diljem Slavonije, Vojvodine i Mađarske borio se hrabro i odlučno protiv mađarske revolucije, predvođene Kosutom, s promjenljivom ratnom srećom i uspjehom. Slom revolucije 1849. i iduće desetljeće, kao i nastupajući Bahov apsolutizam, iznevjerili su očekivanja slavenkih naroda, a donekle fizički i duhovno slomile banovu ličnost.

RAZOČARANJE

Tijekom četrdesetih godina XIX. stoljeća Josip Jelačić se napose angažirao kao djelatnik hrvatske kulture i član hrvatskih gospodarskih, književnih i muzičkih društava. Prijateljevao je s predstavnicima hrvatskog narodnog preporoda - Ilirskog pokreta i s mnogim intelektualcima i hrvatskim domoljubima. Sam je govorio i pisao više jezika. Osim materinjeg hrvatskog znao je i njemački, mađarski, francuski, a dosta i talijanski i latinski jezik. Svoju hrabrost i vojničko umijeće više je puta dokazao vojujući protiv turskih krajišnika u graničnim sukobima u bosanskoj Posavini i šire,

napose 1845. i 1846. S nekim turskim krajišnicima je prijateljevao (Mahmud beg Bašić iz Bihaća).

Jelačić je bio tijekom života osjetljiva zdravlja. Više je godina patio od bolesti grla, a u poznoj životnoj dobi i od bolova u želucu, grčeva, nesanice, paralize, živčanog i donekle duševnog rastrojstva. Liječio se po čitavoj Europi, od Londona, Pariza i Ostendea do Beča i Zagreba. Interesantna je njegova izjava: »Ja sam zdrav, imam potpunu snagu tijela, a opet umirem. Austrija kojoj sam vjerovao, me je ubila!«

Ban je umro okrijepljen utjehom svetih sakramenata u noći između 19. i 20. svibnja 1859. u Zagrebu, okružen svojim najmilijima, na čelu sa suprugom, banicom *Sofijom* i bratom *Antunom*. Svečan, dirljiv sprovod obavljen je 26. svibnja uz prisustvo nadbiskupa *Haulika* i dva hrvatska grofa *Erdödyja* i *Draškovića*. Na glavnom zagrebačkom trgu postavljen mu je spomenik potkraj 1866., djelo *Antona Dominika Frenkorna*. Za komunističkog režima 1947. vandalski je bio srušen i uklonjen, a 1991. ponovno obnovljen i vraćen na staro mjesto. Banovo imanje Novi Dvori nalazi se u Zaprešiću.

Josip Jelačić, hrvatski ban, bio je jedna od najznačajnijih ličnosti hrvatske povijesti. Hrvat, ilirac, narodnjak, koji je znao interese habzburške dinastije spojiti s interesima slavenstva. Među hrvatskim pukom je bio omiljen, zbog svog domoljublja i poštovanja svega narodnog, a osobito među seljaštvom zbog njegova proglašenja o ukidanju kmetstva. Već u XIX. stoljeću narod je spoznao i osjetio njegovu povijesnu veličinu.

Priredio: Dominik Deman
Iz Hrvatske riječi, 20. listopada 2006.

OBILJEŽENA PETA OBLJETNICA »ŠOKAČKE GRANE« IZ OSIJEKA

Uspješan rad i plodno djelovanje

Potpisana povelja o trajnoj suradnji s 21 društvom i udrugom iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Mađarske i Srbije

Prošle je srijede, 13. listopada, Šokačka grana na najbolji način obilježila 5. obljetnicu uspješnoga rada i plodnoga djelovanja, potpisivanjem povelje o trajnoj suradnji s 21 društvom i udrugom iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Mađarske i Srbije, odnosno iz Vojvodine.

Čast da se nađu u velikoj obitelji Šokaca i Bunjevaca s obiju strana Dunava, Drave i Save zavrijedili su: KUD »Mijat Stojanović« i Udruga Šokaca »Šokadija« iz Babine Grede, HKPD »Mostonga« i Udruga građana »Tragovi Šokaca« iz Bača, HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, HKUD »Bunjevačka zlatna grana« iz Baje, KUD »Sloga« iz Draža, KUD »Gorjani« iz Gorjana, Udruga »Ladislav Matoušek« iz Kujinja kod Pečuha, »Regionalni etno-centar« iz Osijeka, »Zavičajna udruga Gibarac« iz Osijeka, HKPD »Matoš« iz Plavne, U.G. »Urbani Šokci« iz Sombora, HKC »Srijem-Hrvatski dom« iz Srijemske Mitrovice, KUD »Josip Šošić« iz Tenje, KUD »Kralj Tomislav« iz Tolise,

HKD »Napredak« iz Tuzle, »Vinkovački šokački rodovi« iz Vinkovaca, HKPD »Dukat« iz Vajske i Bođana te HKUD »Zlatni klas« iz Višnjevca. Naravno, oni su se pridružili društvima i udrugama koje su još 2005. godine potpisale povelju o trajnoj suradnji sa Šokačkom granom, Hrvatskom samoupravom iz Mohača, Ogrankom Matice hrvatske iz Pečuha, KPHZ-om »Šokadija« iz Sonte, HKPD-om »Vladimir Nazor« iz Sombora i HKC-om »Bunjevačko kolo« iz Subotice.

ZAJEDNO NA OČUVANJU BAŠTINE

Goste i prijatelje pozdravila je *Vera Erl*, predsjednica Šokačke grane: »Raduje me da smo i nakon pet godina ponovno zajedno na očuvanju bogate baštine i iznimno vrijedne tradicije Šokaca i Bunjevaca na ovim panonskim prostorima. Naše je zajedništvo započelo baš prije pet godina, razvijalo se i širilo, pa je naše šokačko-bunjevačko kolo sve uigranije i sve veće i naravno sve ljepše. Zato najprije pozdravljam naše prijatelje koji su ovo kolo i započeli – *Šimu Raiča* iz Sombora,

Milicu Klaić-Taradžija iz Pečuha, *Mirka Ostrogonca* iz Subotice i *Zvonimira Tadijana* iz Sonte, pozdravljam i *Silviju Jergovića* iz HMI, koja nam je pružila potporu, i *Lazu Vojnića Hajduka*, tadašnjeg predsjednika IO HNV-a, koji je prepoznao dobre namjere mlade udruge Šokaca iz Osijeka. Naravno da pozdravljam i naše drage goste, dopredsjednika HNV-a i predsjednika HKPD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora *Matu Matarića*, člana HNV-a zaduženog za kulturu *Andreja Španovića* iz Srijemske Mitrovice, predstavnike novih udruga koje će danas potpisa-

ti povelju sa Šokačkom granom, iz Bosne i Hercegovine, Mađarske i Vojvodine, Slavonije i Baranje i naše Gibarčane s kojima surađujemo dulji niz godina. Okupilo nas je naše zajedništvo, okupila nas je ljubav prema zemlji, kako to piše dr. *Ante Sekulić*, pa i naša Mitrovčanka i Cfelferka *Mara Švel-Gamiršek*, koja tvrdi da su Šokci sljubljeni sa zemljom. Pozivajući sudionike za ovaj današnji skup, mnogi su izrazili zadovoljstvo dosadašnjom suradnjom, a ja ne krijem zadovoljstvo da su je pohvalili *Lazo Vojnić Hajduk* iz Subotice, *Marija Turkalj* iz Monoštora, naš prijatelj fratar iz Tuzle, pa i naš župan i dožupan Osječko-baranjske županije, koji su danas s našim Šokicama na sajmu u Zadru, ali su nas se ipak sjetili. Mi smo surađivali i bez povelje, o tome svjedoče brojne manifestacije, ali ovim činom mi potvrđujemo našu riješenost da prateći tokove Dunava, Drave i Save, širimo naše kolo i u novim vremenima, kolo u kojemu ima mjesta za sve koji to žele. Moramo se prilagođavati novim uvjetima, ali pri tome ne zaboravljati tko smo i što smo i krajnji nam cilj mora biti očuvanje naše nacionalne baštine. Sam čin potpisivanja povelje ne znači privile-

Zavičajna udruga Gibarac

Predsjednica Vera Erl i sudionici potpisuju povelju

gij za dobivanje sredstava, jer novca neće biti bez dobrih projekata, a stečeni ugled poštenih i radinih Šokaca i Bunjevaca sačuvat ćemo samo marljivim i predanim radom i činit ćemo to protiv zaborava», istaknula je Vera Erl.

ZADOVOLJSTVO DOSADAŠNJOM SURADNJOM

Verine su riječi popraćene burnim pljeskom a da je pravo govorila potvrdili su odreda svi nazočni, javljajući se za riječ i predstavljajući društva i udruge iz kojih dolaze. Svi su redom izrazili zadovoljstvo dosadašnjom suradnjom i činjenicom što su postali dio velike obitelji šokačkih i bunjevačkih Hrvata koji nesebično rade na vlastitom nacionalnom identitetu, s ponosom ističući svoje korijene, svoj jezik, svoj šokački i bunjevački govor i svoju kulturu. Tako je Ivo Nedić, tajnik KUD-a »Kralj Tomislav«

iz Tolise, zahvalio Šokačkoj grani na brizi za Hrvate u Bosni i Hercegovini, a Krunoslav Đaković, novoizabrani predsjednik HKC-a »Srijem-Hrvatski dom« iz Srijemske Mitrovice izrazio zadovoljstvo da su se osječki Šokci sjetili i Hrvata u Srijemu, jer bački su Hrvati već otprije u toj šokačko-bunjevačkoj obitelji. Pavle Pejčić iz Vajske pohvalio se bogatom aktivnošću KUD-a »Dukat« i radijskom emisijom na hrvatskom jeziku, jednom tjedno na Radio-Baču, a Ivo Grišnik iz Kukinja u Mađarskoj zahvalio je na pozivu, jer već dulji niz godina gostuje diljem Hrvatske, a redovito na Pračikijadi u Radikovcima.

Ne može u jedno izvješće stati sve što su govorili predstavnici dvadesetak udruga i društava s obje strane Dunava i Save, ali samo da spomenemo pohvale Marije Šeremešić iz Sombora, Marije Turkalj iz Bačkog Monoštora, Vlatka

Jurkovića iz Draža, Ildiko Filaković iz Baje, Tonke Šimić iz Plavne, Tamare Lerić iz Berega, Zvonimira Liščića iz Vinkovaca i Darka Kelave iz Gorjana. Vrlo lijepo su o dosadašnjoj i budućoj suradnji govorili Ilija Babić, predsjednik »Šokadije« iz Babine Grede, i dr. Darko Vukašinović iz »Zlatnog klasa« iz Višnjeveca, koji su u svojevrsnom homageu Šokačkoj grani istaknuli u prvi plan jednu novu, intelektualnu dimenziju.

Skup je u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća pozdravio njegov dopredsjednik Mata Matarić iz Sombora, pohvalivši i Šokačku granu i matičnu državu da vode računa i o Hrvatima izvan hrvatskih granica i pohvalio se da se istu večer u Subotici snima emisija »Kolo igra, tamburica svira« I. programa HRT-a. U ime grada Osijeka skup je pozdravila Ljerka Hedl, voditeljica gradskog Odjela za kulturu.

DANI KRUHA

Baš kao i pet godina prije, Šokačka je grana u novim prostorijama u Gradskoj četvrti Novi grad organizirala tradicijsku manifestaciju »Dani kruha«, na kojoj su sudjelovale brojne osječke udruge i institucije, od Matice umirovljenika do manjinskih društava, MKD »Braća Miladinovci« i Udruge Ukrajinaca i Rusina, Regionalni etno-centar, Zavičajna udruga »Gibarac« i drugi. U prigodnome programu sudjelovali su mališani dječjih vrtića »Mak i Kosjenka«, mladež osnovnih škola Frana Krste Frankopana i »Mladost«, HKUD »Zlatni klasa« iz Višnjeveca i folklorna skupina Zavičajne udruge Gibarčana, a program su odlično vodili Jelena Dragić i Vinko Majstor, dok su mladi gibarački tamburaši zabavljali goste sve do ponoći.

Slavko Žebić

Dvorana »Šokačke grane« je bila prepuna

Mališani iz dječjeg vrtića MAK

ANDREJ ŠPANOVIĆ, ČLAN IZVRŠNOG ODBORA HNV-A ZADUŽEN ZA KULTURU I PREDSEDNIK P

Udrugama ćemo osigurati potrebnu pomoć

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća, oformljen prije četiri mjeseca, očekuje rješavanje problema u zaštiti prava Hrvata u četverima područjima, među kojima je i kultura. Dužnost člana zaduženog za kulturu u novom Izvršnom odboru HNV-a pripala je 26-godišnjem diplomiranom ekonomistu *Andreju Španoviću* iz Srijemske Mitrovice, koji je u hrvatskoj zajednici ranije bio poznat kao osnivač i predsjednik Hrvatske srijemske inicijative, te nakon njihova ujedinjenja s Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini i kao predsjednik srijemske podružnice te stranke.

U intervjuu za »Hrvatsku riječ« naš sugovornik govori o prioritetima u radu, problemima udruga, pitanjima vezanim za financiranje njihova rada, te o aktualnom političkom i društvenom položaju Hrvata u Srijemu.

HR: Koje probleme hrvatskih udruga kulture smatrate najvažnijim? Imate li neku strategiju za njihovo rješavanje? Koji su vam prioriteti u radu kao člana Izvršnog odbora HNV-a zaduženog za kulturu? Najveći problem je to što veliki broj udruga nije obavio preregistraciju, a rok je veoma kratak – do kraja godine. Glavna aktivnost će biti u tome da se pomogne udrugama prilikom preregistracije i ovom prilikom pozivam sve udruge koje imaju u tome problema da se obrate HNV-u. Kao član Izvršnog odbora radim na prikupljanju podataka o radu društava, odnosno o datumima kada organiziraju svoje manifestacije koje njeguju i potiču hrvatsku kultu-

ru. Trenutačno je veliki problem što HNV kao krovna institucija zadužena za kulturu ne zna točne datume ovih manifestacija, što nije dobro jer nisu medijski podržane i malo se o njima zna. Također, sve udruge bi nam trebale dostaviti podatke koji se tiču njihovih prostorija za rad, odnosno imaju li uvjete za probe, postoji li dovoljan broj narodnih nošnji i instrumenata, kao i koji su svi odjeli aktivni u udruzi kulture. Ovi podaci bi nam pružili uvid u stanje u udrugama kulture te bi na osnovi toga mogli osigurati potrebnu pomoć.

HR: Hrvatsko nacionalno vijeće je dosad izradilo platforme za područja obrazovanja i informiranja. Planira li se izraditi sličan dokument i za područje kulture?

Izrada platforme za područje kulture je u tijeku te uskoro očekujemo da će biti usvojena. Izrada ove platforme je dosta komplicirana zbog velikog broja kulturnih društava i trenutačnoj nedostupnosti podataka o stanjima i radu tih društava. Kada kompletiramo sve te podatke o društvima platforma će dobiti svoj konačan oblik.

HR: Hoće li Vijeće, iz sredstava koja dobiva iz proračuna, sufinancirati i pojedine projekte udruga kulture? U tom slučaju, koji će biti kriteriji za dodjelu sredstava?

Do sada se jako malo sredstava dodjeljivalo za projekte udruga – tu lošu praksu ćemo promijeniti. U tijeku je izrada uvjeta natječaja po kojima ćemo dijeliti novac i taj natječaj bi trebao biti jednom do dva puta godišnje. Nažalost, kao i svugdje, manjak novca

uvijek predstavlja problem, zato će kriteriji biti točno određeni i ovisit će o nekoliko čimbenika. Trudit ćemo se pomoći što većem broju društava, no društva će morati opravdati sva sredstva koja im budu dodijeljena, jer nažalost bilo je nekoliko slučajeva da društva nisu potrošila novac za onu namjenu za koju im je dan.

HR: Koji će biti kriteriji za dodjelu sredstava udrugama kulture kada su u pitanju natječaji iz republike, pokrajine, ili Hrvatske (Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija)?

Kada su u pitanju natječaji iz republike, pokrajine, ili Hrvatske (MVPEI) kriterije propisuju njihove službe, naša je zadaća pomoći udrugama da ispravno konkuriraju i pošalju svu neophodnu dokumentaciju. Svakako će najvažniji kriterij biti da društvo obavi preregistraciju u zakonski propisanom roku, ostali kriteriji za dobivanje sredstava nisu uvijek isti. Naša će zadaća biti propisane kriterije dostaviti svim društvima.

HR: Hoće li na natjecajima prednost imati projekti iz područja takozvane »visoke« kulture, ili pak projekti vezani za kulturni amaterizam?

Budući da je većina udruga amaterska svakako će više sredstava odlaziti tom dijelu, ali nikako neće biti isključeni niti projekti iz visoke kulture.

HR: Kako vidite daljnju suradnju HNV-a sa Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata?

ZKVH je institucija čiji je HNV suosnivač, stoga je logično da

imamo izvrsnu suradnju i komunikaciju s njima. Važno je da HNV i ZKVH-a imaju iste ciljeve i težnje po pitanju njegovanja, očuvanja i popularizacije hrvatske kulture u Vojvodini. Hrvatsko kulturno naslijeđe kroz razne manifestacije i programe treba približiti ne samo Hrvatima, nego i svim drugim građanima Vojvodine radi postizanja većeg međusobnog razumijevanja.

HR: Kako gledate na pojavu osnivanja novih udruga među šokačkim Hrvatima u Podunavlju. Smatrate li to dobrom ili lošom pojavom?

Nije problem ako postoje dvije ili više udruga ukoliko se svaka bavi određenim poljem kulture i ukoliko se međusobno uvažavaju i surađuju, no naš je cilj da u manjim mjestima radi lakšeg funkcioniranja postoji jedinstvena hrvatska udruga. U HNV-u smo stali da se hrvatske udruge ne smiju razilaziti zbog unutarnjih nesuglasica, već da one moraju biti nadvladane u cilju očuvanja kulture. Svi zajedno moramo raditi na očuvanju i poboljšanju našega kulturnog života i naslijeđa u Republici Srbiji.

PODRUŽNICE »SRIJEM« DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

*Izrada platforme za područje kulture je u tijeku te uskoro očekujemo da će biti usvojena * HNV će sufinancirati projekte udruga, a u tijeku je određivanje kriterija natječaja po kojima ćemo dijeliti novac * Tek nekoliko posljednjih godina Hrvati u Srijemu, točnije samo u Srijemskoj Mitrovici, imaju stranku s hrvatskim predznakom i hrvatski jezik u školama, no i dalje postoje pojedinci koji negativno gledaju na to*

HR: Kakvu suradnju imate s pokrajinskim institucijama koje se bave kulturom u Vojvodini (Arhiv Vojvodine, Muzej Vojvodine, Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Pozorišni muzej Vojvodine, MSUV...)? Planirate li, možda, uspostaviti službenu suradnju sa sličnim institucijama na republičkoj razini?

Nažalost, trenutačna suradnja s tim institucijama je na veoma niskoj razini. Kao član Izvršnog odbora zadužen za kulturu trudim se uspostaviti suradnju sa svim institucijama u državi koje su zadužene za kulturu. Iskreno se nadam da će i te institucije htjeti uspostaviti suradnju s nama. Hrvati čine autohtono stanovništvo Vojvodine s bogatom kulturnom poviješću koja je utkana u svaki dio Vojvodine, te smatram da niti jedna kulturna institucija na pokrajinskoj razini u svom djelovanju ne smije zaobići hrvatsku zajednicu. Isto tako niti institucije na republičkoj razini ne bi smjele iz svog rada isključiti kulturu hrvatske zajednice koja je veoma brojna.

HR: U nedavnom intervjuu

Hrvatskoj riječi pater **Josip Špehar** iz franjevačkog samostana u Baču uputio je kritike na rad Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, a zbog nezadovoljstva načinom na koji se realiziraju sredstva iz projekta »Stoljeća Bača«. Kako u HNV-u gledate na taj problem – hoće li, u tom smislu, biti nekih inicijativa s vaše strane?

Upoznati smo s tim problemom i pomno ga pratimo. Iskreno se nadamo da će doći do realizacije projekta. Ukoliko se taj problem uskoro ne riješi, HNV će reagirati na primjeren način i sukladno svojim ovlastima.

HR: Budući da ste iz Srijema, kako ocjenjujete sadašnji položaj tamošnjih Hrvata? Zna li očitovanje hrvatstva u okviru neke od udruga kulture izazvati negativne reakcije pripadnika većinskog naroda?

Dolaskom demokratskih promjena 2000. godine položaj Hrvata u Srijemu se popravio, ali ne u onoj mjeri koliko smo očekivali. U nekim sredinama hrvatske su udruge dobro prihvaćene, a u nekima taj proces prihvaćanja još uvijek sporo ide. Smatram

da će sazrijevanjem društva i udruge dobiti razinu koju zaslužuju. Hrvati, kao stanovništvo koje stoljećima živi u Srijemu, kroz rad svojih udruga predstavljaju ljepotu različitosti. Naša je zadaća kroz kulturne manifestacije te zajednička nastupanja uz kulturna društva ostalih nacionalnih zajednica pokazati da smo nedjeljivi dio kulturne baštine Vojvodine.

HR: Vidite li pozitivne pomake u društvu glede odnosa prema hrvatstvu u Srijemu?

Nažalost, tijekom rata više od 30.000 Hrvata je protjerano iz Srijema, što je u velikoj mjeri promijenilo etnički sastav Srijema. Hrvatska zajednica je dugo bila na udaru režima i ekstremista koji su na bilo što što nosi hrvatsko obilježje gledali negativno. Srećom, vremena protjerivanja, pljačke i ubojstava Hrvata u Srijemu su prošla, no to je ostavilo posljedice. Hrvatska je zajednica dosta dugo ostala zatvorena unutar sebe. Tek nekoliko posljednjih godina Hrvati u Srijemu, točnije samo u Srijemskoj Mitrovici, imaju stranku s hrvatskim predznakom i hrvatski jezik u školama,

no i dalje postoje pojedinci koji negativno gledaju na to. Ekscesi koje pojedinci izazivaju djeluju uznemirujuće na hrvatsku zajednicu jer ih podsjećaju na ratna vremena, posebice jer često prolaze nekažnjeno. Smatram da bi kažnjavanje takvih pojedinaca ulilo povjerenje hrvatske zajednice u državu, što bi dovelo do razvitka kulturnog i političkog života zajednice.

HR: Bili ste predsjednik Hrvatske srijemske inicijative (HSI), koja se 2009. godine ujedinila s Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini. Danas ste predsjednik srijemske podružnice DSHV-a. Kako je došlo do nastajanja ove stranke s hrvatskim predznakom u Srijemu, preciznije u Srijemskoj Mitrovici?

Proces nastajanja HSI započeo je koncem 2007. i početkom 2008. godine. Relativno kasno nastajanje hrvatske stranke možemo obrazložiti time da je tijekom rata protjerana većina hrvatskog stanovništva iz Srijema i da su prvi pokušaji stvaranja hrvatske stranke početkom 90-ih godina nasilno ugušeni. Ideja o stvaranju hrvatske stranke, koja bi okupila Hrvate rasute u nekoliko političkih opcija, potekla je od skupine ljudi starih između 24 i 30 godina, koji su prepoznali potrebu za hrvatskom političkom opcijom u gradu. Stvaranje Hrvatske srijemske inicijative i njeno izlaženje na izbore s Demokratskom strankom omogućilo je da Hrvati dobiju svoje predstavnike u gradskim vlastima. Shvaćajući da budućnost hrvatske zajednice, ne samo u Srijemu nego u cijeloj Vojvodini, ovisi o njenom jedinstvu i jakoj političkoj opciji, a ne od više manjih stranaka, 2009. godine odlučili smo se za ujedinjenje s DSHV-om.

HR: Što vam je ujedinjenje s DSHV-om donijelo? Koje biste aktivnosti podružnice izdvojili u proteklih godinu dana rada? Povezivanje s najjačom i najstarijom hrvatskom strankom u Vojvodini omogućilo je napredak hrvatske zajednice u Srijemskoj Mitrovici na nekoliko područja. Posebice treba

istaknuti prekograničnu suradnju započetu potpisivanjem protokola o suradnji između srijemskih općina i Vukovarsko-srijemske županije. U ime grada Srijemske Mitrovice protokol je potpisao zamjenik gradonačelnika *Srđan Kozlina*, u čijem su izaslanstvu bili i predstavnici DSHV-a, član Gradskog vijeća *Zlatko Načev* i ja kao predsjednik podružnice. Potpisivanje ovog protokola označilo je početak suradnje Vukovarsko-srijemske županije i srijemskih općina na gospodarskom i kulturnom planu. Nastavak ove suradnje odigrao se početkom rujna 2010. godine kada smo kao predstavnici DSHV-a podružnice »Srijem« zajedno s predstavnicima općine bili u službenom posjetu Vukovaru. Onda je dogovoreno zajedničko pisanje IPA projekta »people to people«, gdje bi glavni nositelji bili Hrvati i hrvatske udruge iz Srijemske Mitrovice i predstavnici srpske nacionalne manjine iz Vukovara. Ukoliko bude došlo do ostvarenja tog projekta hrvatska bi zajednica imala višestruku korist, što predstavlja naš cilj rada i postojanja – da u što većoj mogućoj mjeri pomognemo našoj zajednici.

Aktivnost DSHV-a u kulturnom životu hrvatske zajednice započeta je organizacijom ekskurzije za djecu koja pohađaju fakultativni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kada su djeca obišla hrvatske znamenitosti u Petrovaradinu i Subotici i koja je zahvaljujući pomoći DSHV-a i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu bila besplatna. Podružnica DSHV-a Srijem je sa svojim članovima, prvenstveno mladima, aktivno sudjelovala u prikupljanju potpisa za preregistraciju stranke i angažirana je na formiranju posebnog biračkog popisa za neposredne izbore za Hrvatsko nacionalno vijeće. Prilikom prikupljanja potpisa za elektorske izbore više od 900 srijemskomitrovačkih Hrvata dalo je svoje povjerenje DSHV-u, prepoznajući stranku čiji je prioritet očuvanje i razvitak hrvatske zajednice u Vojvodini. Ukratko, nakon godinu dana svog djelovanja u Srijemskoj Mitrovici DSHV je okupio mnoge Hrvate, a svoje djelovanje u budućnosti je usmjerio prema uključivanju Hrvata iz cijelog Srijema u tu hrvatsku stranku.

HRVATSKI DOM U SRIJEMSKOJ MITROVICI PONOVO U IZVORNOJ

Mjesto okupljanja više od 250 mladih

Povezivanje mladih Hrvata u Vojvodini jedini je način očuvanja hrvatstva na ovim prostorima, kaže predsjednik Mladeži DSHV-a podružnice Srijem Mario Vrselja

Nakon više od pola stoljeća Hrvatski dom u Srijemskoj Mitrovici ponovno je u svojim prostorijama okupio

više stotina mladih Hrvata iz Vojvodine i Hrvatske. Posljednje zabave za hrvatsku mladež u tom su domu organizirane prije nego ga

je država oduzela 1946. godine. Sada dom ponovno funkcionira u onoj svrhi za koju je davne 1928. godine i izgrađen, a to je okupljanje

FUNKCIJI

Hrvata i njegovanje hrvatske kulture i tradicije.

Glavni organizator zabave, održane 15. listopada povodom obilježavanja obljetnice rođenja bana *Josipa Jelačića*, za mladež Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i sve mlade Hrvate bila je Mladež DSHV-a, a predsjednik podružnice Srijem *Mario Vrselja* svojim je velikim trudom i zalaganjem učinio da zabava protekne besprijekorno.

Ovoj zabavi pod pokroviteljstvom DSHV-a i Hrvatskog kulturnog centra »Srijem-Hrvatski dom« prisustvovalo je više od 250 mladih.

Dva autobusa kojima se dovezla mladež iz južnog Podunavlja i Srijema, kombi s mladima iz Subotice, veliki broj automobila s mladima iz mjesta u blizini Srijemske Mitrovice, te naravno hrvatska mladež iz Srijemske Mitrovice pokazali su sve veće jedinstvo i slogu. Dolazak autobusa s mladeži Hrvatske demokratske zajednice Vukovarsko-srijemske županije iz Hrvatske potvrđuje i sve veću političko-kulturnu suradnju mladeži DSHV-a i HDZ-a.

Nazočne je pozdravila i poželjela im dobrodošlicu *Ana Duić*, učenica prvog razreda srijemskomitrovačke gimnazije, a zatim se okupljenima obratio predsjednik Mladeži DSHV-a Srijem *Mario Vrselja*. Istaknuo je bitnost očuvanja hrvatskog identiteta mladeži i povezivanje svih mladih Hrvata u Vojvodini, jer je to jedini način očuvanja hrvatstva na ovim prostorima.

Nakon govora započela je zabava koja je uz glazbu hrvatskih tamburaša, dalmatinskih klapa, Prljavog kazališta, *Miroslava Škore* i *Marka Perkovića Thompsona* potrajala do duboko u noć.

Dario Španović

MARKO PENAVIĆ IZ TOMPOJEVACA Učvrstit ćemo odnose

Iznimna mi je čast i zadovoljstvo, imeni kao predsjedniku Mladeži HDZ-a općine Tompojevci i mojoj mladeži, što su nas naši prijatelji i sunarodnjaci, pripadnici Mladeži DSHV-a, lijepo i srdačno ugostili u Srijemskoj Mitrovici. Hvala im na lijepoj proslavi koja je bila u čast našem hrvatskom banu Josipu Jelačiću, ali i na druženju mladeži DSHV-a Srijem i HDZ-a Vukovarsko-srijemske županije. Cilj nam je u idućem razdoblju još više učvrstiti naše odnose i suradnju, ali i prijateljstvo s našim prijateljima Hrvatima u Republici Srbiji, kao što to činimo već dugi niz godina s mladeži HDZ-a BiH. Nadam se da ćemo i mi u skorije vrijeme ugostiti mladež DSHV-a podružnice Srijem na području naše županije.

NIKOLA PETROVIĆ IZ HRTKOVACA Bolje sutra u Vojvodini

Drago mi je što se okupio ovako velik broj mladih Hrvata iz cijele Vojvodine. Mislim kako je vrijeme da se Hrvati iz Srijema i cijele Vojvodine bolje povežu i upoznaju, a ova je proslava bila upravo takva prigoda. Upoznali smo se s mnogim Hrvatima iz raznih dijelova Vojvodine i stekli nova poznanstva. Nadam se da će mladi Hrvati s ostalim mladima bez obzira na nacionalnu pripadnost stvoriti bolje sutra u Vojvodini. Želio bih zahvaliti i domaćinima na pozivu i izvrsno organiziranoj zabavi.

SINIŠA SKENDEROVIĆ IZ SUBOTICE Gradnja zajedništva

Proslava Dana bana Jelačića kao jedan od praznika hrvatske zajednice u Republici Srbiji odličan je povod koju je naša mladež podružnice Srijem iskoristila da organizira veći skup mladih Hrvata iz Vojvodine i matične nam domovine Republike Hrvatske.

Smisao ovakvih skupova mladih koju Mladež DSHV-a prakticira već nekoliko godina sa, slobodno mogu reći, velikim uspjehom jest prilika za upoznavanje i druženje, te izvrsna prilika da kroz razgovor dođe do produbljivanja veza među hrvatskom mladeži koje su u nekim prethodnim vremenima bile narušene. Kao predsjednik Mladeži DSHV-a mogu slobodno reći kako sam veoma zadovoljan organizacijom te trudem koji su pokazali članovi naše srijemske podružnice mladih na čelu s njenim predsjednikom Mariom Vrseljom. Siguran sam da je ovaj događaj samo jedan u nizu uspješnih aktivnosti koje će oni u budućnosti provoditi, a vjerujem da će vodstvo stranke i dalje imati puno

razumijevanja kako bi cjelokupni planovi Mladeži DSHV-a bili realizirani. Drago mi je što sam večeras ovdje, što sam u prilici vidjeti kako mi mladi Hrvati gradimo zajedništvo na temeljima koji će odolijevati svim mogućim budućim poteškoćama i problemima.

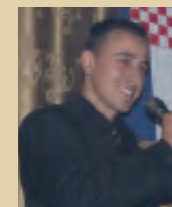
MIROSLAV LEČER IZ ZEMUNA Normalno je biti drugačiji

Naši su mladi bili impresionirani ovom feštom jer je većina od njih po prvi put doživjela takav način druženja u ovim krajevima. Do sada smo imali prilike nešto slično doživjeti jedino u Subotici na Prelu mladeži. Drago nam je što je ovo organizirano u Srijemu jer su ljudi iz ovih krajeva još uvijek uplašeni zbog prošlih vremena i potrebni su im ovakvi skupovi, kako bi se polako privikavali na to da je normalno biti drugačiji od drugih i da je normalno održavati svoju kulturu i identificirati se sa svojim narodom koji je u ovim krajevima manjinski.

Nadamo se da će ovakvih i sličnih druženja za mlade biti što više i da će se međusobna druženja nastaviti.

MARIO VRSELJA IZ SRIJEMSKJE MITROVICE Najveća proslava mladih u Srijemu

Meni je ovaj 15. listopada bio jedan od najsretnijih dana u životu. Od kada smo formirali Mladež DSHV-a u Srijemu i od kada sam postao njen predsjednik imao sam ideju organizirati proslavu zbog osnivanja mladeži. Svečanost smo organizirali skupa s HKC-om »Srijem-Hrvatski dom« pod nazivom »Dan bana Jelačića« povodom obljetnice njegovog rođenja. Ovo je bilo najveće okupljanje mladih Hrvata u Srijemu, imali smo oko 250 gostiju. Došli su nam u goste Hrvati iz svih većih mjesta Vojvodine, većinom članovi i simpatizeri DSHV-a. Kako osobno surađujem s Hrvatskom demokratskom zajednicom imao sam goste i iz redova mladeži HDZ-a Vukovarsko-srijemske županije (Ilok, Vukovar, Tovarnik, Berak, Tompojevci). Sigurno nisu zaboravili posjet izaslanstva srijemske podružnice mladeži DSHV-a na njihovoj proslavi prije nekoliko tjedana u Tovarniku povodom Dana neovisnosti Republike Hrvatske. Hvala im na pozivu. Žao mi je zato što se nisu pojavili HDZ-ovci iz Gospića, Zagreba i Širokog Brijega iz BiH koji su zbog stranačkih obveza morali odustati od puta. Došli su nam i predstavnici lokalnih medija. Proslava je protekla u zabavi, druženju i hrvatskom duhu, svi smo bili kao jedan, jedno je srce kucalo, zajedno smo pjevali naše pjesme uz puno emocija do jutarnjih sati. Ovu smo proslavu organizirali s ciljem da postane tradicija i vjerujem da ćemo u tome i uspjeti.

ŽIVJETI IZVAN GRADA: HAJDUKOVO

I mi plaćamo porez!

REALIZACIJU SERIJE REPORTAŽA
POD ZAJEDNIČKIM NAZIVOM
»ŽIVJETI IZVAN GRADA«
SUFINANCIRAO JE GRAD SUBOTICA.

ISTVÁN HASKÓ, PREDSEDNIK SKUPŠTINE MZ HAJDUKOVO

Tražimo status općine

Na oko 12 kilometara od Subotice, u blizini autoceste Beograd-Horgoš, nalazi se Hajdukovo, mjesto s oko dvije i pol tisuće stanovnika, prepoznatljivo po voćarstvu i jezeru Ludoš.

»Ponosan sam na Hajdukovčane koji su stvarno veliki radnici i čini mi se kako se to vidi već na prvom koraku kad se uđe u selo, koje je jedno od srednjih naselja u okolici«, kaže predsjednik Skupštine Mjesne zajednice Hajdukovo István Haskó.

Selo ima vrtić, osnovnu školu i ambulantu, ali komunalne infrastrukture gotovo da nema. »Godinama se priča kako bi trebalo mlade ljude zadržati na selu, ali zašto bi ostali kada nemaju osnovne uvjete – telefon, ceste, pijaću vodu, kanalizaciju. To su stvari koje su nekad možda bile luksuz, ali danas ako toga nema onda je to već sramota, zar ne?«, kaže Haskó. On dodaje kako je Telekomu predano više od 400 zahtjeva za telefonske priključke, prošle je godine zamijenjena telefonska centrala, ali sada poduzeće nema novca za izgradnju mreže. Haskó kaže kako je centralizacija jedan od velikih problema, jer mjerodavni u subotičkom Telekomu kažu da izgradnja ovisi o tomu što će biti odlučeno u Beogradu. »U Beogradu 99 posto ljudi i ne zna da Hajdukovo uopće postoji, a kamoli kakvih tu problema ima, i mještani s pravom skoro svakodnevno pitaju kad će biti telefona«, kaže Haskó.

Nedostatak pijaće vode i kanalizacije ipak su najveći problemi, zbog visokih podzemnih voda prije desetak godina u Hajdukovu se urušilo nekoliko kuća, ali to, čini se, nije bilo dovoljno upozorenje mjerodavnicima za rješavanje pitanja kanalizacije, a zbog zagađenih bunara i danas neki mještani odlaze po pitku vodu na Palić. István Haskó kaže kako će mjesna zajednica pokušati osposobiti jedan stari javni bunar u selu, ukoliko kvaliteta vode odgovara uvjetima, da mještani makar ne moraju ići na Palić zbog toga. On komentira kako je opskrba pitkom vodom s javnih bunara vraćanje u 19. stoljeće, te dodaje kako su takvi problemi razlog da Hajdukovo zajedno s četiri okolna naselja traži status općine.

»Gradonačelnik Vučinić je rekao kako je takav zahtjev ispolitiziran, ali nije mogao navesti ništa što je izgrađeno u posljednjih godinu dana, jer doista ništa nije ni rađeno. Shvaćam da je svima teško, gospodarstvo je u teškoj situaciji, međutim ljudi Hajdukova i okolnih sela redovito plaćaju porez i od toga bi nešto trebalo vratiti nazad. Nije riječ o tomu da mi baš hoćemo općinu, nego želimo doći do onih sredstava koja bi nam trebala pripasti, i da time možemo sami odlučiti što ćemo izgraditi i gdje. Međutim, za ovu cijelu godinu predviđeno je oko 230 tisuća dinara za rad mjesne zajednice, što nije dovoljno ni za struju, telefon i grijanje«, kaže István Haskó.

On smatra kako Hajdukovo svakako ima perspektivu, najprije jer je blizu autoceste i granice, te u blizini grada, a budućnost sela vidi u još većem razvoju voćarstva. Haskó kaže kako bi naselje upravo zbog svoje dobre lokacije moglo biti interesantno investitorima, ali i tu ima problema jer Hajdukovo još uvijek nema urbanistički plan, što je osnovni preduvjet za privlačenje investitora.

Anketa: Zašto volite Hajdukovo?

Rudolf Sücs: Hajdukovo je najbolje mjesto na svijetu. Ovdje je posebna mikroklima, nikada nema prevelikih kiša, nema leda, ne znam zašto je to tako, ali vremenske prilike su jako dobre. Deset godina sam radio u »Severu«, sada sam nezaposlen, ali ovdje uvijek ima posla za one koji žele raditi. Hajdukovo je lijepo selo, sve se više vodi računa o Ludošu, u središtu sela su asfaltirane ulice, imamo

iskopane kanale za atmosferske padaline. Nemamo vodovod i kanalizaciju, pa kućanstva imaju svoje septičke jame i bunare, i to je problem. Prije nekoliko godina zbog visokih podzemnih voda nismo imali pijaću vodu. Većina mještana bavi se povrtlarstvom i voćarstvom, i skoro svaka kuća ima bar nešto malo zemlje.

Ilona Varga: Hajdukovo volim zato što je ovo voćarski kraj, a volim raditi u voćnjaku. Imam nešto svoje zemlje, pola jutra voćnjaka i premda sam umirovljenica još uvijek rado radim. Nisam baš zadovoljna kako je selo komunalno uređeno, imamo telefone, ali nemamo vodovod i kanalizaciju. Prijevozom sam zadovoljna, ali ne idem često u Suboticu, a na Palić još uvijek mogu otići biciklom. Hajdukovčani se danas manje druže nego prije, mislim da smo postali zatvoreniji, a možda na to utječu i teži uvjeti života, ekonomska situacija.

Ljudi se bave zemljoradnjom, a dosta njih odlazi raditi u grad. Prije je bilo više novca, možda se više i radilo, a sad ovi tajkuni očekuju da im radiš a da ti ništa ne plate. To nije dobro.

Antun Mamužić: Rođeni sam Hajdukovčanin, tu sam išao u školu i tu mi je dobro. Živio sam svojedobno u Nizozemskoj, i tamo je bilo lijepo, ali kod kuće je najbolje. Mislim da selu mnogo što nedostaje, najprije nedostaje novca, a osobito je malo zabave za mlade i djecu. Godinama se ništa novo nije izgradilo, što smo nekada izgradili to i danas tako stoji, nema novih sadržaja. Ima tu posla, rade se voćnjaci,

SAČUVANI DJELIĆI PRIRODE

Ludoš posjećuje oko 250 vrsta ptica

Ludoško jezero i cijeli vlažni kompleks koji se vezuje uz rječicu Kireš ima svoj rezervatski status i svoje prirodne vrijednosti koje još uvijek odolijevaju lošem utjecaju razvoja. Jezero je još 1950-ih godina imalo neki oblik zaštite i do danas je ono još uvijek migratorna ruta oko 250 različitih vrsta ptica, sačuvana su vlažna staništa na kojima još uvijek rastu orhideje. Ludoško jezero je 1977. godine uvršteno na Ramsarsku listu vlažnih staništa od međunarodnog značaja. No, Ludoš godinama trpi od Palića, kao što Palić trpi od Subotice.

»Čak i ako pročištač u ovom trenutku počinje obavljati svoju funkciju, ono što se posljednjih 20-30 godina dešavalo ostavlja traga u vodi. Imamo sreću što ptičji svijet nije pod izravnim utjecajem lošeg stanja vode i većini ptičjih vrsta, koje nas ovdje posjećuju dva puta godišnje, bitnije su ove vlažne livade u okruženju koje čine rezervat. To je njihova, kako mi stručno zovemo, hranidbena baza. Vodeni svijet u Ludošu jest u lošem stanju. Riblja fauna

Vesna Vider

je jako loša, a to će se popraviti onda kad bude saniran Palić jer će onda valjda biti saniran i Ludoš. Moraju se izmujivati dijelovi jezera, mora se osigurati dotok vode koja neće dalje zagađivati«, kaže Vesna Vider, šefica sektora za zaštitu prirodnih i kulturnih dobara u Javnom poduzeću »Palić-Ludaš«, te dodaje kako će Ludoš biti u redu onda kada se uspije riješiti pitanje životnog okoliša, kada se riješe otpadne vode, đubre, nekontrolirana gradnja, širenje naselja.

»Moramo naučiti cijeniti to što imamo ovakav djelić prirode koji je na tri koraka od Subotice, a ne primjećujem da se to cijeni. I nije to samo Ludoš, imamo park Palić, Subotičku pješčaru, a ne vidim da to itko cijeni kao vrijednost, nego je to uvijek problem zbog toga što postoje zabrane zbog zaštite pa ne možete graditi put gdje hoćete, ne možete zidati, ne može orati tko gdje hoće. A kad treba imati očuvanu prirodu, onda bi je svi htjeli imati, ali moraš se odreći nečega da bi to imao. Nemam osjećaj da ljudi u Subotici uopće znaju kako smo mi jedan od rijetkih gradova u Srbiji koji ima 12 posto zaštićenih područja od svog teritorija. To je rijedak privilegij«, kaže Vesna Vider.

MARGITA BEŠLIĆ, VLASNICA RASADNIKA »GOLD«

Ukrasne biljke zamijenile voćne sadnice

Margita Bešlić se proizvodnjom sadnica bavi unazad 25 godina. Njezin rasadnik »Gold« bio je poznat po voćnim sadnicama, ali ove godine najveći dio proizvodnje čine ukrasne biljke.

»Posljednjih godina sve je manja tražnja za voćnim sadnicama i jabukama, loša je cijena i mala zarada, a posao je veliki. Stoga smo našu proizvodnju preorijentirali prema ukrasnim biljkama. Proizvodimo uglavnom perene, razne trajnice, četinare, razne žbunice, lišćare. Vidjet ćemo hoće li to biti isplativije i bolje ili ćemo morati raditi nešto treće«, kaže Margita Bešlić.

U rasadniku su i plastenici za uzgoj mladih nježnih biljaka kojima treba malo više pažnje, ali Margita Bešlić objašnjava kako nije velika stvar uzgojiti biljke već ih prodati. »Pokušavamo ukrasnim biljkama opskrbiti naš subotički kraj i okolicu, a nešto od toga nudimo kroz razmjenu drugim rasadnicima, jer svaki od njih ima po neku vrstu koju ne gaji ili je nema u dovoljnoj količini. To se dogodi često pa onda razmjenjujemo, i tako nekako uspijevamo prodati dio. Na žalost, puno je ljudi bez posla pa nemaju novca za dotjerivanje okućnica i vrtova.«

Margita Bešlić kaže kako niti sama ne zna koliko vrsta sadnica ima u rasadniku, stoga »Gold« svoju proizvodnju ne nudi na tržnicama, a njihovi noviteti mogu se vidjeti na sajmovima. Ona je, kaže, ponosna na svoje Hajdukovo. »Naše je selo lijepo i uredno, ako prođete ulicama vidite da je čisto, nema razbacanog smeća, ljudi su radni i daju na izgled i na čistoću.« Za sebe kaže kako je prava Hajdukovčanka, jer je njezina kuća stara više od 200 godina. Sada je malo renovinara i izgleda drugačije, ali još uvijek je najstarija kuća u Hajdukovu.

MARIJA JURIĆ, VLASNICA PODUZEĆA ZA PROIZVODNJU I PRERADU VOĆA

Od plantaža ljekovitog bilja do jabuka

Predstavnik ADF-a
s Marijom

Kada Hajdukovčane upitate na što su ponosni u svom selu, gotovo svi će vam najprije reći – na vrijedne mještane. Zahvaljujući tom vrijednom i ustrajnom radu Hajdukovo je postalo prepoznatljivo i po proizvodnji voća, osobito jabuka, a među najvećim proizvođačima u selu je i *Marija Jurić*. U velikom dvorištu njezine kuće naslagane su gajbe pune jabuka, ali pogled će vam najprije privući dvadesetak ogromnih oleandera, kakvi se viđaju samo na moru. U dvorištu je i hladnjača, već do pola puna, kao i sušara, jer je Marija Jurić svojedobno bila veliki proizvođač i otkupljivač ljekovitog bilja za slovensku tvrtku »Droga« iz Portoroža. Prije ratova koji su doveli do raspada Jugoslavije uzgojem bilja bavili su se i brojni mještani, koji su

kao kooperanti slovenske tvrtke proizvodili mentu, zovu, baziliku, kopar, a češnjak sa hajdukovačkog pijeska odvozio se i za Italiju, Englesku, itd.

»Sve ovo vrijeme zapravo nikada nisam prekidala suradnju sa Slovencima. Tijekom ratova izvozili smo preko Mađarske, a i sada radim s poduzećem 'Žito' iz Ljubljane koje je kupilo 'Drogu'. I sada proizvodimo ljekovito bilje, ali znatno manje jer su oni izgubili svoje tržište, a kod nas u Srbiji svatko pakira čajeve, i tko zna i tko ne zna«, kaže Marija Jurić.

Zbog sve neizvjesnijeg tržišta, prije 20-ak godina Marija Jurić je odlučila svojih 15 hekta-

ra plantaže ljekovitog bilja zamijeniti zasadima jabuka. Među prvim je registrirala svoje gazdinstvo, a potom putem zadruge kao najveći dioničar sudjelovala u izgradnji hladnjače. Lani je jabuka prerodila i zato je ove godine ima manje, objašnjava Marija Jurić, ali dodaje kako je rod dobre kvalitete, a i cijena je bolja nego lani.

»Ove godine Rusi sve kupuju, kod mene su bili u voćnjaku, pogledali i kaparisali svu jabuku. Imam 23 vagona, obilježili su svaku paletu i sve je smješteno u hladnjaču, a uskoro će doći njihov direktor s

kojim ćemo se dogovoriti oko konačne cijene. Ove su godine jabuke tražene, primjerice Mađari nam kupuju, jer je kod njih led sve potukao. Poljaci također imaju manje jabuka, a javila nam se i jedna velika tvrtka iz Francuske koja želi kupiti jabuke.«

Uzgoj ovog voća već sljedeće godine mogao bi biti kompliciraniji, jer se od proizvođača očekuje da vode dnevnik radova s točnim datumima prskanja, obrade, uporabe zaštitnih sredstava, itd., koje će ovjeravati stručnjaci. Marija Jurić kaže kako je ove godine toliko velika tražnja za jabukama da kupci ništa ne pitaju već kupuju sve što im se sviđa, ali već dogodne stvari bi mogle biti drugačije. Ona dodaje kako njihova zadruga ima cetrifikat za izvoz, te da su mnogi proizvođači spremni za novine.

Marija Jurić je, inače, rodom iz Istre, njezin otac je u Hajdukovo došao poslije Drugog svjetskog rata, i tako se vremenom ona ovdje navikla i ostala tu živjeti. Kaže kako Hrvata u selu gotovo i nema, tek nekoliko kuća. A kada je riječ o kvaliteti života u Hajdukovu, ona kaže: »Svojedobno je jako puno pomagao američki ADF, tada smo obnovili amabulantu, dječje igralište napravili, izgradili cestu prema Nosi. Pred svaku kuću u selu je doveden plin, malo se u posljednje vrijeme počelo s asfaltiranjem ulica, ali i s time se stalo. Nemamo skoro ništa ovdje osim tog našeg Doma.«

JÁNOS OVÁRI, VOČAR I STOČAR

Rješenje je

»Supruga i ja cijelog se života bavimo poljoprivredom, ali poljoprivreda iz godine u godinu propada«, reći će *János Ovári*. On je mali proizvođač, nema velike posjede

i pokušava se dovijati na razne načine kako bi sačuvao svoje gazdinstvo. Na svoja tri hektara gaji jabuke, breskve i marelice, ove je godine imao zasađano nešto kukuruza, tovi svinje, a od toga bikova će, kaže, odustati.

»Marelice su ove godine imale dobru cijenu, kakvu možda neće imati u sljedećih pet godina. To je uvijek rizična proizvodnja jer marelica cvjeta u vrijeme kada obično ima mrazeva, i kad je uhvati mraz, kao prošle godine, propadne rod. Ove godine je bilo teže sačuvati jabuke, ali cijena je dosta dobra pa ćemo se nekako izvući. Problem je što prošlogodišnju štetu ne možemo pokriti, jer niti do danas nismo dobili novac od organizatora otkupa. Puno je ljudi lani bilo tako oštećeno«, kaže János Ovári.

On kaže kako će jabuke smjestiti u svom podrumu, jer ove godine nema dovoljnu količinu visoke kvalitete da bi čuvao u hladnjači, a osim toga preprodavci neće kupiti samo drugu klasu ako uz nju ne ponudi i prvu. Jabuke se slabo prodaju i na tržišci, jer narod nema novca, kaže János Ovári te dodaje,

Izvoz za Rusiju

kako je izvoz za Rusiju jedino rješenje za proizvođače.

»Ovogodišnji rod kukuruza će prodati, jer nisam zadovoljan cijenom svinja. Nedavno smo prodali bikove, ali ni to nije bila neka cijena jer je poskupio kukuruz pa nismo dobili ni ono što smo uložili u proizvodnju. Riješili smo da ćemo držati svinje samo za naše potrebe.«

János Ovári je nezadovoljan stanjem u poljoprivredi, smatra kako su poticaji za poljoprivrednike mali, jer kaže kako računica pokazuje da ako po hektaru dobije 14.000 dinara, ulaganje u proizvodnju košta 16.000 dinara, pri tomu još uvijek nema nikakvih subvencija za proizvodnju voća.

Upitan što voli na Hajdukovu, János Ovári kratko kaže: »Tu sam se rodio, tu sam svoj na svome.«

JÓZSEF VARGA, PROIZVOĐAČ GERBERA

Cvjećarstvo kao uspješan posao

Gosti ili slučajni prolaznici u Hajdukovu neizostavno će zamijetiti lijepe vrtove i okućnice bogate raznobojnim cvijećem, ali mnogim mještanima uzgoj cvijeća nije samo razonoda već i posao od kojega žive. Među njima je i *József Varga*, koji se već 15 godina bavi proizvodnjom gerbera na četiri tisuće četvornih metara plastenika.

»Po struci sam automehaničar, ali kada su počeli ratovi posla je bilo sve manje i zarada nikakva, pa smo morali tražiti izlaz i okrenuti se nekoj proizvodnji. Tako smo počeli s uzgojem cvijeća, posla je bilo sve više pa sam čak prestao raditi u svojoj struci, a danas je već cijela moja obitelj ovdje uposlena, kao i nekolicina radnika«, priča József Varga.

Premda nije imao nikakvog znanja o cvjećarstvu, Varga kaže kako nije tražio pomoć od iskusnih proizvođača već je počeo sam oslanjajući se na stručne knjige i literaturu.

Gazda, kaže, uvijek mora biti u plasteniku, cijeli dan ima posla i uvijek treba voditi računa o ventilaciji, prskanju, grijanju, vlažnosti itd. »Uzgoj gerbera isplati se samo ako imate proizvodnju tijekom cijele godine. Mlade biljke koje izlaze iz laboratorija dva puta presađujemo, što znači da treba skoro pola godine dok biljka dostigne fazu cvjetanja. Ako bismo cijeli posao počeli tek od proljeća, ne bismo uspjeli pokriti troškove i uložena sredstva, stoga se mora raditi cijele godine«, objašnjava Varga.

»Uvijek je najteže prodati proizvod, a to će i ubuduće biti najteže. Danas već svi proizvode prvoklasne biljke ili bilo koju drugu robu, a prodaja je uvijek najteži dio posla. Trebaju godine da se steknu mušterije, a njih onda treba čuvati. Imamo nekoliko nakupaca iz Kragujevca i Beograda koji uzimaju naveliko, a najveći dio prodajemo u Beogradu, nešto cvijeća raznosimo po Vojvodini, ali to je mala količina«, priča Varga.

Cvjećarstvo će, po svemu sudeći, ostati obiteljski posao, jer je oboje Józsefove djece završilo višu školu hortikulture, pa je ova stručna pomoć dragocjena za širenje posla, ali i za uvođenje suvremenih tehnologija. Tako je jedna od posljednjih većih investicija bilo opremanje malog laboratorija za sina gdje on umnožava biljke koje su ranije morali kupovati u inozemstvu.

»Za to nam je stvarno trebalo i veće ulaganje i stručno znanje, ali time smanjujemo troškove proizvodnje. I pokraj toga svake godine kupujemo i neke nove sorte iz Nizozemske, kojih još nema na tržištu. Sadimo takve manje količine kako bismo vidjeli hoće li biti prihvaćeno na tržištu, i najprije moramo selektirati boje i karakteristike cvjetova. Potražnja na tržištu je različita, a mi se moramo tomu prilagoditi kako bismo opstali. Ako se čovjek ne snađe – propada. Takvo je tržište. Svake godine moramo obnoviti zasad, jer se više od polovice mora baciti i stalno moramo razmišljati o tomu da se što manje vremena gubi kako mušterije ne bi ostale bez robe.«

József Varga kaže kako tjedno autom napravi po 800 kilometara razvozeći cvijeće do Novog Sada i Beograda. Premda ga transport puno košta, i bilo bi mu, kaže, isplativije živjeti kraj nekog većeg grada, Hajdukovo ipak ne planira napuštati: »Ovo je malo selo, ljudi su radni, a uvijek se pomalo unapređuje naselje, ja sam tu rođen i tu ću najvjerojatnije i ostati.«

Agora: Zdravlje i zdravstvo u Subotici

Na izravno pitanje voditelja tribine *Dušana Torbice* vode li građani Subotice računa o svom zdravlju, troje uvodničara odgovorili su: ne, nedovoljno, nedovoljno. Tako otprilike izgleda i slika zdravlja građana ovoga grada, što službeni pokazatelji i potvrđuju, čulo se na tribini, no o tome drugom prilikom.

Ovoga puta zabilježiti ćemo samo nekoliko izjava i podataka iznesenih na prošlosedmičnoj Agori, na kojoj su o zdravlju i zdravstvu u Subotici govorili pokrajinski tajnik za zdravstvo dr. *Attila Csengeri*, pomoćnica direktora Opće bolnice Subotica mr. sc. *Branka Milisavljević* i načelnica Centra za promociju zdravlja mr. sc. *Nada Kosić-Bibić*.

Attila Csengeri upozorava kako zdravstvo sve više postaje ekonomska kategorija u kojoj se točno mora vidjeti koje su dobiti za društvo po jedinici uloženog novca, a kao prioritete zdravstvene politike za dolazeće razdoblje izdvaja prevenciju kontrole nezaznačnih bolesti, smanjenje obolijevanja od kardiovaskularnih i malignih bolesti, smanjenje ozljeđivanja, obolijevanja i preranog umiranja od šećerne bolesti i unapređenje mentalnog zdravlja.

Branka Milisavljević kaže kako se u subotičkoj bolnici u prvih šest mjeseci ove godine liječilo ukupno 12.039 bolesnika, tj. svega 2 posto manje nego u isto vrijeme lani, a novi trend pružanja zdravstvenih usluga predstavlja dnevna bolnica. To znači da bolesnici ne leže 24 sata u bolnici, nego tamo borave tijekom prijedpodneva ili poslijepodneva, a nakon pružanja odgovarajuće usluge puštaju se kući. U slučajevima kada dnevna bolnica nije moguća, prosječna dužina ležanja iznosi 5,9 dana i također je manja nego prošle godine. Od velikih investicija koje će uslijediti, Branka Milisavljević navodi, među ostalim, adaptaciju odjela intenzivnog liječenja u bolnici, jer je svima u interesu da odjel u koji se smještaju najteži bolesnici konačno dobije odgovarajući prostor.

Da je stanovništvo Subotice u stanju duboke demografske starosti upozorava Nada Kosić-Bibić, dodajući kako je stopa suicida u ovoj regiji među najvišima u Europi i svijetu (34,4 na 100.000 stanovnika), što bi u budućnosti svakako trebalo opredijeliti aktivnosti zdravstvenih radnika, a tu je prevencija apsolutno moguća. Vodeće bolesti, po njezinim riječima, jesu bolesti srca i krvnih žila, maligne bolesti (pluća, želuca i prostate kod muškaraca, odnosno dojke, pluća, grlića maternice i želuca kod žena).

Z. Perušić

Izložba članova HDLU »Lika« iz Osijeka

Izložba članova Hrvatskog društva likovnih umjetnika amatera »Lika« iz Osijeka otvorena je 18. listopada u galeriji Otvorenog sveučilišta. Ova izložba realizirana je u sklopu kulturne suradnje

dva prijateljskih gradova – Subotice i Osijeka, a izloženo je četrdeset slika i skulptura četrdeset autora. Posjetitelje su na otvorenju pozdravili predsjednica društva »Lika« *Vesna Grundler*, organizator izložbe *Josip Horvat*, a izložbu je otvorio dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*. Prigodom otvorenja nastupio je tamburaški sastav »Klasovi«. Postav se može pogledati do 31. listopada.

Z. S.

Odloženo potpisivanje ugovora s »Terme Olimiom«

Najavljeno potpisivanje ugovora sa slovenskom kompanijom »Terme Olimia« o gradnji toplica na Paliću odgođeno je, a u Ministarstvu ekonomije navode kako je razlog za odlaganje tehničke prirode. Trenutačno se sa slovenskim investitorom još uvijek razrađuju detalji ugovora o osnivanju zajedničkog poduzeća koje bi po planu trebalo izgraditi sadržaj u okviru toplica Palić.

Apelacioni sud uvažio odluku Privrednog suda

Nakon što je krajem srpnja Privredni sud u Subotici donio odluku kojom se vansudsko poravnanje između Grada i kompanije »Holteh« proglašava ništavnim, uslijedila je žalba Apelacionom sudu, kao drugostupanjskom sudu na izrečenu presudu. Primjedbu na odluku dali su i Grad i kompanija »Holteh« s ciljem da se presuda Privrednog suda poništi i predmet vrati na ponovno razmatranje. Međutim, Apelacioni sud je donio presudu kojom uvažava odluku Privrednog suda, čime je propao pokušaj vansudskog rješavanja

problema oko betonske konstrukcije kod Otvorenog sveučilišta. »Holteh« i Grad će napraviti novi ugovor o vansudskom poravnju koji će ponovno dostaviti Privrednom sudu.

Počela akcija deratizacije

Ne teritoriju Subotice, u gradu i vangradskim naseljima, na stočnim grobljima u Bajmoku, Čantaviru i Subotici, kao i na deponiji u Aleksandrovu, od 11. listopada do 15. studenoga provodi se akcija uništavanja glodara. Građani će besplatno dobivati mamke, a mogu ih postavljati sami ili uz pomoć stručnih ekipa koje će dijeliti mamke. Prema riječima *Suzane Dulić*, članice Gradskog vijeća zadužene za komunalne poslove, akcijom je obuhvaćeno 55.300 kućanstava, a ovaj posao, za koji je izdvojeno 3,315 milijuna dinara, povjeren je novosadskoj »Ciklonizaciji« i poduzeću »Magan« iz Subotice.

Stručnjak iz poduzeća »Ciklonizacija« *Miroslav Crnjanski* kaže da ovakve sustavne deratizacije moraju imati svoju stalnost i kontinuitet, kako se sivi štakor i miš ne bi prekomjerno namnožili i tako pričinjavali velike štete. »Primjerice, od jednog para odraslih štakora za godinu dana dobijete 2,5 tisuća novih jedinica. Ta njihova velika i brza moć razmnožavanja svuda pravi velike probleme, i zbog toga se ovakve akcije moraju kontinuirano provoditi kako bi se njihov broj suzbio i sveo na mjeru koju možemo lakše kontrolirati. Inače, štakori, miševi i mnogi insekti, desetak vrsta, čovjekovi su vjekovni pratitelji, tako da u našim domovima i sada možete naći komarca, bubarusa, žutog mrava ili miša, koje će mnogi i sami unijeti u stan s džakovima krumpira. Dakle, oni se nalaze svuda oko nas i sve naše propuste vješto iskoriste«, kaže Crnjanski.

Očitavanje vodomjera

Radnici JKP »Vodovod i kanalizacija« ovoga tjedna, do 24. listopada, očitavaju stanje potrošnje vode na vodomjerima u kućanstvima, a iz ovog poduzeća pozivaju sugrađane kojima iz nekog razloga stanje nije očitano, da to učine sami i jave osobno u Službi evidencije, obračuna i naplate u sjedištu poduzeća na Trgu Lazara Nešića broj 9/a ili putem telefona 557-711 najkasnije do utorka, 26. listopada. Ovo je istodobno i posljednje očitavanje vodomjera u ovoj godini, a evidentirano stanje odnosit će se na obračun utroška vode, kao i usluga odvođenja i pročišćavanja otpadnih voda za protekla tri mjeseca. Tijekom studenoga, putem inkasantske službe uručivat će se i naplata obračuna za spomenuto razdoblje.

Inače, cijena čiste vode za jedan kubični metar iznosi 38,92 dinara, zajedno s PDV-om, a potrošači koji koriste i usluge gradske kanalizacije tu cijenu plaćaju u iznosu od 70,91 dinar.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09), Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica, Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja projekta: »Kompleks dvije asfaltne baze s pratećim sadržajem«, čija se realizacija planira na kat. česticama 2256/46, 2256/50, 2256/54, 2256/55, 2256/60, 2256/103 KO Bikovo, Subotica.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II kat Gradske kuće, soba 226, u razdoblju od 15. 10. do 25. 10. 2010., od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom mjerodavnom tijelu.

Na osnovu članka 10.i člana 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podniet zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja na životni okoliš Projekta: RADIO BAZNA STANICA ZA MOBILNU TELEFONIJU »SUM-Magnetna Polja (ATB Sever) – SUV10/SUQ10« operatera »Telekom Srbija« A.D, Takovska br.2, Beograd, a koja se planira na katastarskim parcelama 14550/1 i 14562/2 ko Novi Grad, grada Subotica.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Stare gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 22. 10. 2010. do 2. 11. 2010., od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom meritornom tijelu.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09), Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica, Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta »FARM-COMMERC« d.o.o., Čantavir, 11. oktobra br. 19, podnio zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš za dva poslovna objekta u funkciji (skladištenje sirovine, ambalaže, gotove robe i prepakiranje zrnaste hrane u ambalažu, radionica) koji se nalaze na katastarskoj čestici br. 2223, 2224/1, 2224/2 i 2226, k.o. Čantavir, na teritoriju Subotice.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Gradske kuće, soba 226, svakog radnog dana od 10 do 12 sati, u razdoblju od 22. 10. 2010. do 2. 11. 2010. godine.

POVIJESNE HRVATSKE GRAĐEVINE (IX.)

Dvorci u Valpovu i Daruvaru

Piše: Dario Španović

Ljepotu dvorca Prandau-Normann u Valpovu čini njegova arhitektonska skladnost dijelova srednjovjekovne tvrđave i dvorca koji je sagrađen u sklopu nje. Dijelovima srednjovjekovne tvrđave – kuli i zaštitnim bedemima tijekom 18. stoljeća pridodane su barokna palača, dvorska kapela i bočna dvorska krila.

Svoju povijest tvrđava započinje početkom 15. stoljeća kad je ban *Ivan Morović* dao izgraditi jaku obrambenu utvrdu zaštićenu dubokim opkopima s vodom – »Wasserburg«. Tvrđava s nepravilnim trokutastim tlocrtom i više metara debelim zidovima prvi se put spominje 1438. kao castrum Walpo. Početkom 18. stoljeća vlasnik utvrde postaje *Petar Antun Prandaa* koji ubrzo započinje s njenom obnovom, odnosno izgradnjom baroknog dvorca na njenim ostacima.

BAROKNA PALAČA S TORNJEM

Velika barokna palača s tornjem visokim 37 metara i velikim brojem soba i dvorana sagrađena je na južnom dijelu nekadašnje tvrđave. Na ostacima gotičke kapele sv. Ladislava podignuta je nova dvorska kapela posvećena sv. Trojstvu koja je zadržala preostale dijelove stare kapele. Najočuvaniji dio današnjeg dvorca predstavlja kula s početka 15. stoljeća koju i danas krase kameni dovratnik, kame-ne klupe i mnogobrojni gotički reljefi uklesani u kamenu. Na svodu kule nalazi se veliki zmaj uklesan u kamen koji označava pripadnost Ivana Morovića Redu zmajskih vitezova (Societas Draconistarum). Red zmajskih vitezova predstavlja viteški red osnovan 1408. godine od strane Katoličke crkve i *Žigmunda Luksemburškog* za zaštitu

Dvorac Jankovića

kršćanstva od Osmanlija, koji su sve više prodirali u Europu. Ivan Morović, hrvatski plemić koji je vladao dijelom Srijema i Mačve, bio je jedan od prvih vitezova ovog reda.

POŽAR I OBNOVA

Posljednjeg dana 1801. godine izbija veliki požar koji je uništio veliki dio barokne palače, a u potpunosti je stradala velika dvorska knjižnica, kao i čitava obiteljska arhiva. Izgorjeli dijelovi dvorca se ubrzo obnavljaju u klasicističkom stilu, a jedna dvorana se pretvara u malo kazalište u kojem su prikazivane predstave za članove dvorca i njihove goste. Tijekom obnove oštećenog tornja u njega se ugrađuje sat koji je metalnim

polugama povezan sa zvonikom. Ženidbenim vezama 1885. godine veliki dvorac s 62 sobe i dvorane dolazi u posjed grofovske obitelji Normann od Ehrenfelsa a njegov izgled je do danas ostao isti.

DVORAC JANKOVIĆ

Po zapisima njemačkog putopisca *Friedricha Wilhema von Taubea*, jedan od najljepših baroknih dvoraca »kojeg se ni Beč ne bi postidio« nalazi se u Daruvaru, a sagrađio ga je grof *Antun Janković*. Sam dvorac građen je između 1771. i 1777. godine prema projektima bečkih arhitekata, dok su pomoćne zgrade i veliki perivoj nastali kasnije. Ovaj jednokatni dvorac, koji ima oblik latiničnog slova U s mansardnim

Dvorac Prandau Normannuova

Po zapisima njemačkog putopisca Friedricha Wilhema von Taubea, jedan od najljepših baroknih dvoraca »kojeg se ni Beč ne bi postidio« nalazi se u Slavoniji, a sagrađio ga je grof Antun Janković

krovom, smješten je na vrhu briga s kojeg se pruža pogled na grad. Gospodarske zgrade građene u produžetku istočnog i zapadnog krila dvorca spojene su zidovima i stvaraju zatvoreno dvorište. Dvorane, saloni i sobe nalaze se na prednjoj strani pročelja i krila dvorca i imaju prozore prema van, dok pomoćne prostorije gledaju prema dvorištu. Dvorac ima više od šezdeset prostorija. Pročelja dvorca bogato su ukrašena simetričnim baroknim ukrasima, glavno južno pročelje ima sedamnaest otvora dok bočna imaju osam, a svi otvori su uokvireni pilastrima (projekcije stupova na zidu). Iznad risalita (istaknuti dio pročelja zgrade) koji se nalazi na sredini južnog pročelja nalazi se glavni salon iz kojeg se izlazi na altan (natkrivena terasa) s koje se pruža pogled na perivoj. Između 1868. i 1870. godine dvorac je obnovljen po nalogu grofa *Julija Jankovića*. Vanjski izgled dvorca nije bitni izmijenjen dok su u unutrašnjosti dvorca pojedine sobe i saloni pregrađivani po nacrtu bečkih arhitekata. Perivoj dvorca nastaje krajem 18. stoljeća. Njegova prvobitna površina iznosila je 14 hektara, a krajem je 19. stoljeća smanjena na 8 hektara. Perivoj je osim raznovrsnog drveća posjedovao i staklenike, cvjetnjake i zvjerinjak, a najvrjedniji dio je dva stoljeća staro drvo Ginka koji je najstariji primjerak te vrte u Hrvatskoj s opsegom debla od 7 metara. Obitelj Janković je bila vlasnik dvorca sve do 1878. godine nakon čega dvorac mijenja nekoliko vlasnika, da bi ga 1920. godina kupila općina Daruvar.

(KRAJ)

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Kuća Cölesztina Korhetza – Ive Lole Ribara 9

Cölesztin Korhetz bio je tipični predstavnik subotičke srednje građanske klase, i pred sam Prvi svjetski rat upustio se u izgradnju katne najamne kuće, po ugledu na bogatije Subotičane koji su to činili desetljećima ranije

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Koncept urbanog razvoja Subotice u XIX. stoljeću bio je povezan s idejom formiranja »unutarnjeg grada«, koja se vremenom mijenjala od zidinama i šancem opasane utvrde u okruženju naselja seoskog tipa, i nikada nije realizirana, do koncepcije koja je bila definirana Građevinskim pravilnikom iz 1882. godine i regulacijskim planom grada *Mihály Könyvesa Tótha*, a koja je dijelila grad na četiri građevinske zone. Prva je zona obuhvaćala najuže središte grada u kojoj su se mogle graditi samo najreprezentativnije, katne kuće od čvrstog materijala. Građevinske su se zone pružale koncentrično oko centra, a u svakoj sljedećoj zoni opadali su zahtjevi glede visine zgrada i kvalitete građevinskog materijala, tako da su se u četvrtoj zoni mogle graditi i niske seoske kuće od čerpića.

No, ove zone takozvanog unutarnjeg grada, odnosno građevinske zone iz 1882. godine nisu bile definirane bez mogućnosti promjene granica. Godine 1820. Povjerenstvo za uređenje grada je prema instrukcijama kraljevskog komesara *Ferenca Skultéty* donijelo Projekt vanjskog uređenja grada u kojem jedna od točaka glasi: »Daje se na znanje, da se granice unutrašnjosti

grada koje imaju oblik kvadrata za sada određuje na ovaj način. Međutim, ako stanovnici predgrađa budu obraćali pozornost na ljepotu i ukrašavanje svojih kuća, odnosno ulica i ljepše budu gradili, granice unutrašnjosti će se proširiti.«

Tako su građani često, planirajući unaprijed, gradili reprezentativnije kuće u zonama nižih zahtjeva što se tiče uvjeta za izgradnju kuća, da bi jednog dana i njihova ulica bila uvrštena u reprezentativni dio grada, zahvaljujući čemu je rastao ugled njihovog susjedstva i cijena njihove nekretnine.

DEKORATIVNI BAROKNI ZABAT

Jedan od takvih slučajeva je jednokatna najamna kuća *Cölesztina Korhetza*, u tadašnjoj drugoj građevinskoj zoni, danas u Ulici Ive Lole Ribara 9, koju je 1913. godine projektirao glasoviti subotički arhitekt *Titus Mačković*.¹ *Cölesztin Korhetz* je u to vrijeme živio u kući u današnjoj Ulici Nikole Kujundžića 7, na kojoj je još očuvan tipičan dekorativni barokni zabat seoskih kuća karakterističnih za seosku arhitekturu Bačke XIX. stoljeća.

No, osim ove kuće bio je vlasnik i najamne prizemne kuće u današnjoj Ulici Braće Radića 118, koja je porušena tijekom izgradnje Prozivke.²

Parcela na kojoj se danas nalazi kuća u Ive Lole Ribara 9 bila je u sastavu veće parcele prema katastarskom premjeru grada iz 1838. godine³, a pripadala je knjigoveži *Antalu Volýiju*. Na parceli se tada nalazila skromnija kuća L osnove, na drugom dijelu parcele. *Antal Volýi* je ostao bez kuće 1846. godine, jer je prodana na licitaciji *Károlyu Gróosz*u, a ovaj ju je naredne godine preprodao *Antalu Keszleru*. Sljedeći vlasnik je bila *Anna Gálfi Birkás*, koja je 1897. godine predala molbu da oko parcele podigne ogradu.⁴ Ograda na parceli izgleda nije urađena ni 1907./1908. godine, jer je tada u dva navrata molbu za podizanje ograde predao tadašnji vlasnik *Pál Karlovicz*.⁵ Najvjerojatnije je on bio osoba koja je dio svoje parcele prodala *Cölesztinu Korhetzu* te je ovaj na njoj podigao svoju katnu najamnu kuću.

SIMBOL BOGATSTVA

Cölesztin Korhetz bio je tipični predstavnik subotičke srednje građanske klase, i pred sam Prvi svjetski rat upustio se u izgradnju katne najamne kuće, po ugledu na bogatije Subotičane koji su to činili desetljećima ranije. Kuća je imala dva reprezentativna stana, jedan na katu, a drugi u prizemlju, dok se u prizemnom dijelu dvorišnog kraka kuće nalazio još jedan skromniji stan, koji je mogao biti i stan kućepazitelja. Projekt je bio zahtjevan, obzirom na oštre kutove same parcele, a *Titus Mačković* je bio na silaznoj putanji svoje sjajne

karijere, i premda ovo ostvarenje ne možemo uvrstiti u red njegovih najsajnijih projekata, ono ipak ima svojih vrijednosti. Fasada kuće nije izvedena prema projektu. Na projektu nije bio planiran balkon koji je ovdje urađen s izuzetno lijepom ogradom od kovana željeza, s dekorativnim ukrasima u obliku suncokreta, simbolom bogatstva. Kapija se također razlikuje od projekta, u kojem je i fasada nešto skromnija od onoga što je izvedeno, budući da su na njoj primijenjeni dekorativni ukrasi karakteristični za arhitekturu međuratnog razdoblja. Ovom fasadom je *Titus Mačković* bio na neki način čak ispred svoga vremena, no izgleda da je sam vlasnik više naginjao secesiji, te je tako kuća dobila secesijsku kapiju s ukrasima od kovana željeza u obliku ljiljana. Prisutni su i drugi dekorativni ukrasi na fasadi koji asociraju na ne baš naročito inventivnu secesiju, ali su elementi od kovana željeza, pa i držači za cvijeće ispod prozora na katu izuzetno zanimljivi i vrijedni.

Ova kuća, kao i mnoge druge u nekadašnjem prvom kvartu – prema »Planu detaljne regulacije za dio prostora oivičen ulicama Maksima Gorkog, Beogradskog puta, Blaška Rajića i Senčanskog puta« – predviđena je za rušenje. Uistinu, cijeli urbani blok, izuzev zgrade Pošte, treba biti porušen i namijenjen za javne funkcije i eventualno proširenje kompleksa Pošte. Treba, međutim, reći da bi se tek restauracijom ove kuće pokazao ne samo njen sada skriveni sjaj, već i sve odlike. Na žalost, mnoge se kuće u Subotici svjesno prepuštaju propadanju kako bi se na taj način poduprle tvrdnje o njihovoj tobožnjoj bezvrijednosti i koliko-toliko opravdale zamisli o njihovom rušenju, baš kao i u ovom slučaju.

² HAS, F:2, ép. eng. II kör 23/1912.

³ HAS, F:272, katastarski premjer grada iz 1838. godine

⁴ HAS, F:2, ép. eng. I kör 10/1897.

⁵ HAS, F:2, ép. eng. I kör 16/1907, ép. eng. I kör 13/1908.

Slikari, kiša i tamburaši

Iako im vremenski uvjeti nisu bili naklonjeni, svi su doma otišli zadovoljni: sudionici su uživali u slikanju, organizatoru su ostale vrijedne slike, a svi su se skupa odlično proveli

Međunarodna likovna kolonija »Sonta 2010«, peta zaredom, u tom je podunavskom mjestu održana u subotu, 16. listopada. Organizator je i ovoga puta bila Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte, a sudjelovali su članovi likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice, »Likovne grupe 76« iz Sombora i likovne sekcije organizatora. Uz

njih, na koloniji je slikala i Ana Tudor s Hvara.

»Na 'Šokadijine' kolonije rado se odazivam i sudjelovala sam na svima dosadašnjima. Želim pomoći ovoj mladosti svojim iskustvom i u njima potaknuti najveće vrijednosti, koje se ne mogu kupiti nikakvim materijalnim sredstvima, koje su u čovjekovu dušu usađene genima naših predaka«, kaže Ana Tudor.

Kako su jutarnji sati obećavali dan bez kiše, organizatori su skupinu umjetnika odveli na predviđenu lokaciju, u vikend-naselje »Staklara« na samoj obali Dunava. Goste je pozdravio i koloniju službeno otvorio predsjednik KPZH »Šokadija« Zvonko Tadijan. Na veliku žalost organizatora i umjetnika, počela je rominjati dosadna jesenska kiša, te je kolonija pre-

kolonije jest upoznavanje i međusobno druženje ljudi sklonih umjetnosti. Na svakoj koloniji se i uči, stječe se novo znanje. Evo, zahvaljujući domaćinima, osim slikanja danas učimo i pjevanje«, kaže Cecilija Miler.

Na koncu, svi su bili prezadovoljni. Organizatoru, KPZH »Šokadija« ostale su vrijedne slike, a umjetnici su u svoje

Sudionici

Uradu likovne kolonije »Sonta 2010« sudjelovali su: Cecilija Miler, dr. Đerđi Šarić i Slavica Periškić iz Sombora, Nedeljka Šarčević, Rudi Sedlar, Divna Lulić-Jovčić i Jadranka Vučetić iz Subotice, Ana Tudor s Hvara, te članovi likovne sekcije domaćina Svetlana Zec, Stipan Lukić i Nebojša Prelić.

seljena u prostorije OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti. Dobro raspoloženje promjenom lokacije nije narušeno, umjetnici su i u zatvorenom prostoru svoje vizije uspješno prenijeli na platna.

»Domaćini su sve organizirali perfektno, članovi moje ekipe oduševljeni su njihovom predusretljivošću«, kaže voditeljica likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« Nedeljka Šarčević.

Sončanska bi kolonija bila nezamisliva bez Somborke Cecilije Miler. »Svrha svake

domove ponijeli najugodnija sjećanja na boravak u Sonti. »Šteta je što nam vremenski uvjeti nisu dopustili cjelodnevni boravak na Dunavu, no i ovako smo uradili puno. Imena poput Cecilije Miler, Nedeljke Šarčević i Ane Tudor, da mi ostali ne zamjere, dovoljno govore o kvaliteti kolonije. Ujedno, zahvalan sam i našim donatorima, koji su nam znatno olakšali organizaciju ove manifestacije«, kazao je predsjednik »Šokadije« Zvonko Tadijan.

Ivan Andrašić

U HRVATSKOM DOMU U SOMBORU ODRŽANA FONETSKA RADIONICA

Vještine za javni nastup

UHrvatskom domu u Somboru u petak, 15. listopada, održan je jednodnevni seminar za voditelje kulturnih programa, kojeg je osmislio, vodio i pripremio Filip Čeliković, student fonetike na zagrebačkom Filozofskom fakultetu. Na seminaru je sudjelovalo 14 polaznika hrvatskih udruga iz Sombora, Bačkog

Monoštora, Bačkog Brega, Sonte, Plavne i Svetozara Miletića.

Seminar je zamišljen kao fonetska radionica koja u više nastavaka obuhvaća govorne i druge vještine potrebne za javni nastup. Prije Sombora isti ovakav seminar održan je u Subotici, a organizatori iz Zavoda za kulturu vojvođan-

skih Hrvata najavljuju kako će sljedeći biti održan polovicom studenoga u Srijemu.

Drugi dio ovog seminara bit će održan na proljeće. Sudionici su veoma zadovoljni predavačem, teoretskim i praktičnim dijelom predavanja, te su izrazili potrebu za još više praktičnog rada.

Cilj ovog prvog dijela semi-

nara bio je ojačati percepciju i mogućnost samoslušanja, kako bi se govornik mogao osposobiti za kasniju samokritičnost i mogućnost lakšeg učenja govornih vještina od profesionalnih govornika, te ispravljanja pogrešaka u vlastitom govoru.

Z. G.

U SOMBORU PROŠLOGA PETKA OTVORENA IZLOŽBA STVARALAŠTVA SEOSKIH ŽENA

Snaga najvrjednijeg dijela ovoga društva

Izložbu je otvorio predsjednik Vlade Vojvodine Bojan Pajtić, naglasivši kako je Pokrajinsko tajništvo za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova educiralo preko 3 tisuće žena, prije svega seoskih, kako bi im se omogućilo da svojim rukama steknu svoju egzistenciju, da budu neovisnije, uspješnije i srećnije u onome što čine

Pod pokroviteljstvom Pokrajinskog tajništva za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova u sportskoj dvorani Mostonga u Somboru prošloga je petka priređena izložba stvaralaštva žena sa sela. Na izložbi, koju je otvorio predsjednik Vlade Vojvodine *Bojan Pajtić*, sudjelovalo je 135 udruga žena.

»Naše, još uvijek patrijarhalno društvo stoljećima je nepravedno prema svom najkreativnijem i najboljem dijelu – prema ženskom dijelu tog društva. Kako drugačije tumačiti podatak da preko šezdeset posto hrane na selu proizvedu žene, a da su one vlasnice svega dva posto nepokretnosti na tom istom selu. Mi se nećemo pomiriti s tim da žene imaju položaj robinja i da se takva situacija nastavlja. Zbog toga preko Pokrajinskog tajništva za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova provodimo ove programe. Žene su vrijedniji dio ovoga društva. Tko ne vjeruje u to, neka samo na trenutak zamisli kako bi bilo kada bismo zamijenili uloge i kada bi muškarci preuzeli brigu o poslu i kućanstvu«, rekao je prigodom otvorenja izložbe *Bojan Pajtić*. »Pokrajinsko tajništvo za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova educiralo je preko 3 tisuće, prije svega seoskih žena, kako bi im se omogućilo da svojim rukama steknu svoju egzistenciju, da budu neovisnije, uspješnije i srećnije u onome što čine«, zaključuje *Pajtić*.

NE ČEKAJ DA NETKO DRUGI URADI TVOJ POSAO

Gostima i sudionicima izložbe obratio se i gradonačelnik Sombora *Nemanja Delić*.

»Vjerojatno nije slučajno što je grad Sombor izabran biti domaćinom ove manifestacije, jer Sombor je doista postigao visoku razinu socijalne zaštite u svim područjima, a pogotovo na polju zaštite od nasilja u

vojvođanskih žena naučila nešto što se može iskazati jednom rečenicom: Ne čekaj da netko drugi uradi tvoj posao.

U svome obraćanju nazočnima ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva *Saša*

obitelji. Naš Centar za socijalni rad jedan je od najuspješnijih i primjer dobre prakse u Republici Srbiji. U Somboru se završava i Sigurna kuća za žrtve nasilja u obitelji, a aktivizam žena u Somboru je u velikoj ekspanziji«, kaže *Delić*. Inače, na izložbi je sudjelovalo 10 udruga žena iz općine Sombor.

Potpredsjednica Skupštine Srbije *Gordana Čomić* rekla je kako je od ovdašnjih, vrijednih

Dragin iznio je činjenicu kako u našoj zemlji ima puno žena koje rade potpuno same, bez ičije pomoći i one najteže, muške poslove u poljoprivredi.

»Iz tog razloga odlučili smo da sve naše programe potpore, sve poticaje i davanja za kupovinu opreme i mehanizacije, svega onoga čime se diči poljoprivredna proizvodnja, napravimo tako da prednost i najviše bodova uvijek imaju žene.«

Otvorenju izložbe nazočio je i pokrajinski tajnik za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Miroslav Vasin*, te gradski čelnici i dužnosnici vojvođanskih općina.

PREZADOVOLJNI ČLANOVI KLUBA LJUBITELJA BILJAKA

Ručni radovi, razni kolači, pite, med, medljane rakije, čipke, slike, rupci, aranžmani od cvijeća, oslikane čaše, prelijepo šarenilo onoga što su vrijedne žene svojim rukama stvorile krasilo je mnogobrojne štandove. Među njima se posebno isticao štand Kluba ljubitelja biljaka »Za sreću veću«, koji radi pri HKUD-u »Vladimir Nazor« iz Sombora. Tu su se mogli vidjeti radovi *Marije Čuvarđić, Cecilije Miler, Sofije Vuković, Alene Raić* i predsjednice kluba *Klare Šolaja Karas*, koja nije skrivala svoje oduševljenje ovom manifestacijom, kao ni sudjelovanjem kluba u njoj.

»Sudjelovanjem na ovakvim manifestacijama promiču se udruge i njihov rad. Nadam se da ćemo se pokazati u najljepšem svjetlu i kada ovakve izložbe budu upriličene u drugim mjestima Vojvodine. Ovdje smo imale kratak rok za pripremu, ali naše su žene uvijek spremne, te nam je štand bio toliko bogat da sam se i sama iznenadila. Izložba je bila i prodajnog karaktera i zadovoljni smo i s te strane, jer smo sve prodali«, oduševljeno kaže *Klara Šolaja-Karas*.

Izložba je organizirana povodom obilježavanja Međunarodnog dana seoskih žena u okviru afirmacije potencijala i stvaralaštva žena na selu u Vojvodini.

Zlatko Gorjanac

Miroslav Vasin, Saša Dragin, Klara Šolaja Karas i Bojan Pajtić

KNJIŽEVNA VEČER U HRVATSKOM DOMU U SOMBORU

Sjećanja nestaju – pjesme ostaju

L iterarna sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora prošle je nedjelje u prostorijama Hrvatskog doma predstavila osmu knjigu izabranih pjesama »Lira naiva 2010.« Na ovom susretu sudjelovali su pjesnici – sudionici »Lire naive« iz Sombora i Čonoplje.

Nazočne je pozdravio predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« Mata Matarić, rekavši kako je stvaralaštvo ovdašnjih pjesnika i čitav niz izdanja u kojima se nalaze njihove pjesme upotpunilo život Hrvata na ovim prostorima.

Večer poezije otvorila je Marija Šeremešić, sudionica »Lire naive«, koja je ujedno

bila i voditeljica ovog kulturnog programa, a poslije su svoje pjesme govorili: umjetnica *Cecilija Miler*, koja osim što slika kistom – slika i riječju, zatim *Antun Kovač*, koji je prošle godine u nakladi NIU »Hrvatska riječ« objavio svoju prvu zbirku pjesama »Na dvoru pašinog Tune«, pa *Marica Mikrut*, pobjednica prošlogodišnjeg književnog natječaja »Za lipu rič« u organizaciji KPZH »Šokadija« iz Sonte, somborska pjesnikinja *Hermína Malković*, *Zlatko Gorjanac*, *Marija Feher* iz Čonoplje, dugogodišnja pjesnikinja »Lire naive« *Emilija Dorotić*, čiju je pjesmu pročitala Marija Šeremešić, te

Katarina Firanj. Za kraj prvog dijela programa Marija Šeremešić pročitala je pjesmu *Vinka Jankovića*.

Večer je skladnim pjevanjem uljepšao mješoviti pjevački zbor HKUD-a »Vladimir Nazor«, a pjesnici su nastavili čitanje svojih pjesama.

U nastavku večeri pjesnici su pročitali još po jednu, uglavnom neobjavljenu pjesmu. Red čitanih pjesama, red pjevanih pjesama do kraja večeri. Dojmovi odlični. Iako je ponešto iz ovih stihova odavno nestalo, umrlo, iako se ponešto skrilo, pjesme ostaju i čuvaju od zaborava, a pjesnici Lire naive i dalje stvaraju.

H. R.

Katarina Firanj

FOLKLORAŠI IZ SRIJEMSKÉ MITROVICE U HABJANOVcima

Srijem i Slavonija u srcu

U subotu, 16. listopada, u Habjanovcima kod Bizovca održan je koncert pod nazivom »Srijem i Slavonija u srcu« na kojem su sudjelovali folkloristi HKC-a »Srijem - Hrvatski

dom« iz Srijemske Mitrovice i domaći KUD »Ravnica« iz Habjanovaca. U jednosatnom programu predstavljeni su plesovi Srijema, Slavonije i Banata. Posebno oduševljenje u punoj dvorani mjesnoga doma izazvao je HKC »Srijem - Hrvatski dom« sa spletom plesova iz Banata. Nakon koncerta organizirano je druženje uz tamburaški sastav »Žitna polja« iz Petrijevaca. Sljedećeg dana, u nedjelju, članovi HKC-a »Srijem - Hrvatski

dom« predvodili su pjevanje na svetoj misi koja je služena u crkvi u Habjanovcima.

Mario Paradžik

RUMljANI I TAVANKUĆANI U SOTINU, REPUBLIKA HRVATSKA

Susret Gupčevih društava

U subotu, 16. listopada, u Sotinu su održani VIII. susreti kulturno-umjetničkih društava koja nose ime poznatog seljačkog tribuna i vođe čuvene seljačke bune *Matije Gupca*. Organizator je bio tamošnji KUD »Matija Gubec«, a nastupila su i društva iz: Gornje Stubice, Slavonskog Kobaša, Zagreba, Ilače, Donjeg Miholjca, Bakovića kod Fojnice u Bosni i Hercegovini, Rume i Tavankuta.

Publika je i ovoga puta imala prigodu vidjeti pjesme i plesove članova društava odjevenih u prekrasne nošnje Slavonije, Hrvatskog zagorja, Brodskog posavlja i sjeverne Bačke. Članovi HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume, kao i istoimene udruge iz Tavankuta, predstavili su se i ovoga puta svojim prepoznatljivim plesovima i pjesmama.

N. Jurca

OBILJEŽENA OBLJETNICA SMRTI PROF. JURAJA LONČAREVIĆA

Večer Srijema u Zagrebu

U povodu 13. obljetnice smrti *Juraja – Đuro Lončarevića* u Zagrebu je 13. listopada održana likovno-poetsko-glazbena tribina »Večer Srijema«. Organizatori ovog srijemskog predstavljanja glavnom gradu Hrvatske bile su Udruga umjetnika »August Šenoa« i Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, kojima je poveznica upravo Juraj Lončarević, utemeljitelj obiju udruga.

»Večer Srijema« je održana u prostorima Udruge umjetnika »August Šenoa« u sklopu Doma umirovljenika »Centar« u Klaićevoj ulici u Zagrebu, a svoj rodni kraj slikama su predstavili *Julijana Nilić, Barbara Turkalj Močilac* i general *Franjo Feldi*, pjesmom su ljepote Srijema dočarali »Srijemski tamburaši«, dok su svoju poeziju govorili *Miroslav Slavko Mađer, Ivan Bonus, Franjo Nilić, Branka Jagić, Ana Mikelec Gotal*, dr. sc. *Luka Štilinović* i, dakako, članovi Udruge umjetnika »August Šenoa«.

UTEMELJITELJ »ZOVA SRIJEMA«

Obilježavanje obljetnice smrti prof. Juraja Lončarevića je u ime domaćina Udruge umjetnika »August Šenoa« otvorio njezin predsjednik dr. sc. *Ivan Dujmović*, dok je predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata *Mato Jurić* predstavio ovog srijemskog velikana, utemeljitelja i prvog urednika glasila »Zov Srijema«, te jednog od osnivača Zajednice 28. prosinca 1991. godine u Zagrebu.

»Juraj – Đuro Lončarević rođen je 3. ožujka 1930. godine u Srijemskoj Mitrovici, gdje je završio osnovnu školu i 5. razred gimnazije, ali je u 6. razredu (1946.) izbačen

Mato Jurić, Branka Jagić i Miroslav Slavko Mađer

iz škole sa zabranom školovanja u svim srednjim školama tadašnje Jugoslavije, jer je sudjelovao u tajnoj organizaciji protiv komunističkog režima. Zatim se seli u Zagreb i uz rad privatno polaže ispite te završava preostale razrede gimnazije i diplomira kroatistiku na Filozofskom fakultetu.

Radio je kao profesor u Đakovu i Subotici te kao knjižničar u Akademiji u Zagrebu, a nakon toga, po 'direktivi' u specijalnom školstvu, jer mu drugi oblici nastave u školstvu nisu dopušteni. Kada je 1967./68. godine u književnim krugovima došlo do previranja prof. Lončarević s istomišljenicima pokreće 'Hrvatski književni list', koji se sa starčevićanske pozicije borio za neovisnost Hrvatske, a on i suradnici zapravo su bili prethodnici Hrvatskog proljeća, rekao je Mato Jurić i dodao kako je prof. Lončarević uhićen 1972. godine s profesorom, književnikom i znanstvenikom *Antom Sekulićem* i profesorom i kulturnim djelatnikom *Belom Gabrićem* te osuđen u Subotici kao nacionalist na godinu i pol dana zatvora kojeg je odslužio u svojoj rodnoj Mitrovici, gdje je robijao i njegov otac dr. *Ivan Lončarević*.

KNJIŽEVNO DJELO

»Nakon izlaska iz zatvora dugi niz godina nije smio pisati i javno djelovati, što je za jednog književnika ravno zatvorskoj samici, pa je sve svoje radove bio prisiljen potpisivati pseudonimom, ili ih je ostavljao bez potpisa. Uzdržavao se pišući sakralne vodiče župa, a napisao ih je više od dvadeset. U mirovinu je otišao 1991. godine«, završio je predstavljanje predsjednik Jurić i podsjetio kako je prof. Lončarević bio

član Društva hrvatskih književnika od 1967. godine, utemeljitelj Udruge umjetnika »August Šenoa« i Zajednice Srijemaca, osnivač biblioteke »Srijemski Hrvat« i glasila »Zova Srijema«, čiji je urednik bio sve do svoje smrti 24. listopada 1997. godine te da je izdao devet knjiga: »Šokački i bunjevački književni portreti« (Zagreb, 1969.), »Dnevnik odgojitelja« (Zagreb, 1978.), »Unatoč svemu ostati vedar« (Đakovački Selci, 1984.), »Sakralno-turistički vodič Slavonije i Baranje« (Đakovo, 1985.), »Hrvati u Srijemu« (Zagreb, 1990.), »Hrvati u Mađarskoj i Trianonski ugovor« (Zagreb, 1993.), »Srijemska kalvarija Hrvata«, skupa s *Zlatom Filjak Gvozdić* (Zagreb, 1995.), »Hrvatske vojne postrojbe u Srijemu tijekom Drugog svjetskog rata« (Zagreb, 1996.) i »Moja Mitrovica: prilog hrvatstvu Srijema« (Zagreb, 1997.).

O prof. Lončareviću još su govorili i dopredsjednik Udruge za potporu bačkim Hrvatima *Naco Zelić*, koji je i sam bio učesnikom Hrvatskog proljeća, dopredsjednica Udruge umjetnika »August Šenoa« *Danica Vukelić*, književnik *Miroslav Slavko Mađer*, dr. sc. *Luka Štilinović* i generali *Ivan Tolj* i *Franjo Feldi*.

Zlatko Žužić

Divnim kićenim Srijemom »lutali« su Srijemski tamburaši

JESEN NA MORU

na. Uz sunčeve zrake odmah je skočila vanjska temperatura, stabilizirajući se na više nego ugodnih prosječnih 25 stupnjeva. U samo nekoliko dana more se ponovno ugrijalo do posve pristojnih i za kupanje ugodnih 22 stupnja i nakon kraće stanke ljeto se ponovno vratilo na ovaj dio jadranske obale.

I tu sada dolazi do najljepšeg dijela cijele ove priče, navedenog u njenom samom uvodu: prvi tjedan u listopadu, a možeš po cijeli dan biti na plaži i kupati se u moru, a pritom nema gužve. Ne treba zaboraviti kako je plaža Zlatni rat, kojom se ovo mjesto ponosi, jedna od najljepših svjetskih plaža (prema izboru prestižnih turističkih operatora) tijekom ljetnih mjeseci prepuna desetina tisuća kupaca, a sada se na njoj jednako može uživati u miru i tišini. Uživati po više nego simboličnim cijenama smještaja koje vladaju tijekom kraja sezone (10 eura po osobi u privatnom smještaju ili u prosjeku 35 eura polupansionskog smještaja u hotelima s 4 zvjezdice). A to se već, priznat ćete, može priuštiti čak i od naših srbijanskih plaća.

Čudesni Bol

Piše: Dražen Prčić

Ustaljena je navika godišnji odmor provoditi ljeti na moru, uživajući u toplom suncu i kupanju. Obično su to termini između lipnja i kolovoza, kada traje glavna službena turistička sezona, a tada su cijene smještaja i višednevnog boravka, posve logično, najviše i velikom dijelu pučanstva ne baš dostupne. I na koncu, zbog recesije i nedostatka novca mnoge obitelji su ove godine preskočile odlazak na Jadran, uz veliko pitanje hoće li to biti u mogućnosti i dogodine.

A ne mora biti tako. Treba

samo promijeniti termin odlaska na more, točnije pomaknuti ga u jesensko vrijeme i imati još bolji odmor. Bez nenasnosnih vrućina, gužvi i svega ostalog što donosi ludilo ljetnih mjeseci, te što je najvažnije, bez toliko velikih izdataka. Ne vjerujete? Dodite, primjerice, u Bol na otoku Braču i sami se uvjerite.

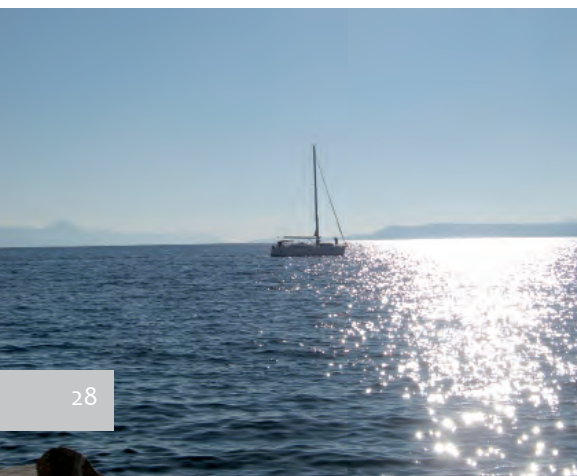
LJETO U LISTOPADU

Počelo je s kišom, posve neobično za ovo doba godine. Mještani Bola i sami su u nevjerici gledali u sivo nebo

prepuno teških oblaka, sliježući ramenima.

»Nikada nije ovako u ovo doba godine, ali vjerujte, neće dugo.« Onima koji manje poznaju Brač ove su riječi zazvučale apsolutno nevjerovatno i javile su se prve sumnje zbog promašenog izbora, ali mi koji ga dobro poznajemo apsolutno smo vjerovali mještanima. I bili smo u pravu.

Kiša je stala u rano nedjeljno prijepodne, sunce se promolilo između posljednjih oblaka i suvereno zavladało nebom iznad Bola, ostajući na vlasti tijekom cijelog sljedećeg tjed-

BLAGODATI KASNOG LJETOVANJA

Pomalo čudno zvuči korištenje izraza ljetovanje, kada je ipak u pitanju odmor u prvom jesenskom mjesecu, ali izuzev terminološke odrednice i sparina, toliko karakterističnih za udarne ljetne mjesece, sve ostalo je gotovo jednako. Na određeni način i bolje.

Počevši od već navedenih znatno nižih cijena smještaja, sve do identičnog ugođaja odmora koji znatno dobiva na kvaliteti kada je sve usporenije bez karakterističnih ljetnih gužvi. Prva jutarnja kava u jednom od nekoliko kafea na samoj obali bolske rive čak je jeftinija nego u nekom od boljih subotičkih ugostiteljskih lokala, ali već sami ugođaj pogleda na osunčanu morskupučinu vrijedi mnogo više.

Cijene osnovnih namirnica koje se nabavljaju u mjesnim trgovinama u prosjeku ne odskaku pretjerano od naših domaćih, izuzev pojedinih artikala, a s obzirom da je kraj sezone mnogo robe se nalazi na popularnim akcijama, što je još jedna, itekako spomena vrijedna beneficija u ovom

dijelu godine. Na nekim od mnogobrojnih opustjelih plaža još uvijek leži mnoštvo ležaljki pa je moguće uz minimalnu naknadu, ili čak i bez nje, koristiti ih i na plaži uživati u punom komforu. Za razliku od užarenog srpanjsko-kolovoškog sunca u listopadu vam ne treba suncobran, a niti UV zračenje nije toliko opasno.

Niste li pretjerano zimogrozni, kupanje u moru na osvježavajućih 21-22 stupnja Celzija izuzetno je za poboljšanje cirkulacije i krijepost tijela, ali tu ipak ne bi trebalo pretjerivati. Ali, volite li se satima kupati u slanoj morskoj vodi, tu je zatvoreni bazen hotela Elaphusa koji gostima nudi i vrhunski ugođaj užitka u jednom od najboljih wellnesa na ovom dijelu Jadrana. Budućnost turizma u Bolu predviđa i razvijanje zdravstvene ponude u tzv. mor-

Niste li pretjerano zimogrozni, kupanje u moru na osvježavajućih 21-22 stupnja Celzija izuzetno je za poboljšanje cirkulacije i krijepost tijela

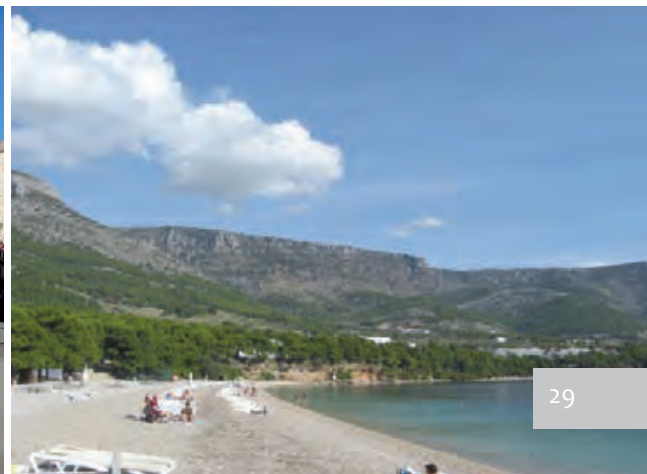
skim termama, jedinstvenim na ovim prostorima, jer boravak na moru nije samo sunčanje i kupanje, već idealna prilika za svojevrsnu regeneraciju općeg zdravstvenog stanja.

SPORTSKO-REKREACIJSKA PONUDA

Ipak, jedan od glavnih turističkih aduta jesenskog odmora na moru (Bolu) jamačno je mogućnost nesmetanog užitka u bavljenju sportom u idealnim vremenskim uvjetima. Veliki teniski centar s 26 terena smještenih u neposrednoj blizini mora, igrališta za mali nogomet i košarku, nekoliko terena za odbojku na pijesku, mogućnost nesmetane vožnje

biciklom i šetnju u nekoliko smjerova duž obale ili prema unutrašnjosti otoka, zasigurno će zadovoljiti svačiji sportski afinitet. Želite li se okušati u jedrenju na dasci izabrali ste pravo mjesto, jer valovita strana Zlatnog rata pruža idealnu prigodu za bavljenje ovim atraktivnim sportom na vodi. Konačno, ne želite li ništa od ovoga raditi tijekom svoga boravka u jednom od najljepših mjesta na otoku Braču, i jednostavno uživati u apsolutnoj neaktivnosti, i onda ste stigli na pravo mjesto. Bol je jednostavno idealan i za to.

Ne vjerujete? Provjerite već sljedećeg listopada, a imate li slobodnih dana, možete to učiniti i već sada...

KRONOLOGIJA od 22. do 28. listopada

22. LISTOPADA 1752.

Gradsko vijeće postavilo je *Marka Vukelića* za učitelja u osnovnoj školi, uz godišnju plaću od 30 forinata. Sljedeće godine uz njega je primljen za organistu i kantor *Slezai*, koga već 1754. zamjenjuje *Šime Romić*.

22. LISTOPADA 1824.

Usprkos protivljenju županije, ugarski kralj se suglasio s predstavkom Gradskog vijeća Subotice, te mu posebnim privilegijem darovao pravo da u Bajmoku, Čantaviru i Šandoru slobodno provodi pravo mača (jus gladi).

22. LISTOPADA 1968.

Svečanim skupom u Gradskoj kući obilježeno je otvaranje Ekonomskog fakulteta i tri više škole u Subotici.

23. LISTOPADA 1842.

Rođen je *Ivan Jesse Kujundžić*, franjevac, profesor filozofije i spisatelj. Pisao je pripovijesti s izrazitim socijalnim obilježjima, a osobito je oštroj kritici podvrgnuo neljudski odnos posjednika prema služinčadi. Umro je 17. travnja 1903. godine.

24. LISTOPADA 1789.

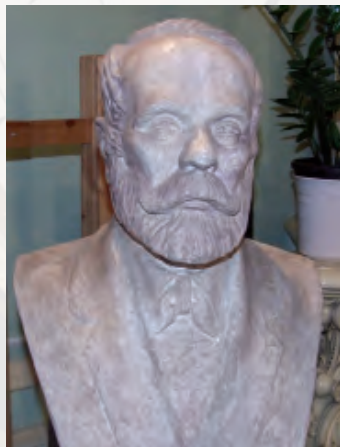
Poslije dvodnevnog ugodnog boravka u slobodnom kraljevskom gradu Mariatheresiopolisu (Subotici) austrijski car *Josip II.*, po uspješno okončanom ratnom pohodu i protjerivanju Osmanlija iz Beograda, napustio je Suboticu te preko Miljkuta i Halaša otputovao za Beč. U ratu protiv Turaka istaknuli su se i subotički graničari.

24. LISTOPADA 1971.

Završeni su radovi na popločavanju Peštanskog, odnosno, Halaškog puta, na potezu od glavnog gradskog trga do Zemunice. Popločavanje glavnih subotičkih ulica započelo je 1878. Za dvije godine u javni promet predate su ceste: Segedinska, Somborska i Petrovaradinska (danas ulica Braće Radić), te više prometnica u gradskom središtu.

24. LISTOPADA 1900.

U dobi od 91 godine umro je dr. *Vince Zombrčević*, liječnik, glavni gradski fizikus, vijećnik i zastupnik Subotice u

Zemaljskom saboru Ugarske. Studirao je filozofiju i medicinu u Pešti i Beču. U nekoliko navrata bio je gorljivi sudionik u borbi protiv kuge, kolere i drugih epidemijskih pošasti koje su u njegovo doba harale Suboticom i okolicom. Zombrčević je bio veliki bibliofil, a subotičkoj je gimnaziji poklonio svoju knjižnicu od oko dvije tisuće vrijednih knjiga.

25. LISTOPADA 1848.

Umro je *Juraj Đuro Arnold*, svestrani glazbenik, sklada-

telj, dirigent, spisatelj i pedagog. Od 1820. godine do smrti bio je zborovoda crkve svete Terezije Avilske te, u svakom pogledu, utemeljitelj visoke glazbene kulture u Subotici. Najzapaženije djelo mu je »Pismenik iliti skupljenje pisama razliciti, za nediljne, svetsane i ostale dneve priko godine podobni za vechju slavu Boxju, i kriposti dushevne naroda illyricskoga ucsinjenje« – zbirka crkvenih pjesama bunjevačkih Hrvata, tiskano u Osijeku 1819. godine.

25. LISTOPADA 2006.

U Zagrebu je u 98. godini umro *Lajčo Lendvai*, posljednji predstavnik naraštaja najstarijih kulturnih poslenika ovoga

podneblja, dugogodišnji glumac, redatelj i prvi upravitelj prvog profesionalnog teatra u Subotici – Hrvatskog narodnog kazališta, osnovanog 1945., također i dramski spisatelj, čija su djela izvođena na ovdašnjoj sceni.

26. LISTOPADA 1707.

U 71. godini umro je *Mihovil Radnić*, franjevac, prvi spisatelj bunjevačko-šokačkih Hrvata. Sukladno svom visokom polo-

žaju u crkvenoj hijerarhiji – od 1685. do 1690. upravlja redom državom Bosnom Srebrenom – utjecao je i na preseobu hrvatskog življa u ove krajeve. Autor je pet knjiga od kojih su sačuvane dvije. Pisao je »slovenskim bosanskim« jezikom, zapravo ikavicom bunjevačko-šokačkih Hrvata, koja je i danas u uporabi. Rođen je u Kaloči neutvrđenog datuma 1636. godine.

26. LISTOPADA 2002.

Godišnja nagrada Hrvatske maticе iseljenika »Naj-selo« pripala je Tavankutu. Tom prigodom u mjesnom Domu kulture priređen je svečani program bunjevačkih pjesama i igara, te izložba fotografija *Ivana Ivkovića Ivandekića*.

27. LISTOPADA 1919.

Po naredbi ministra unutar-njih djela Kraljevine SHS, radi suzbijanja anarhije u Bačkoj, Banatu i Baranji, i u Subotici je proglašeno izvanredno stanje. Ujedno je ustanovljen i Prijeki sud za zločine grabežnog umorstva, ubojstva, razbojstva i dr. Subotički Prijeki sud je izrekao više smrtnih presuda koje su izvršene.

27. LISTOPADA 1923.

Zbog napada usmjerenog protiv postupaka tadašnjih vlasti zabranjeno je izlaženje tjednika »Subotičke novine«, glasila Kršćanskog i narodnog udruženja, što ih je uređivao *Miško Prčić*. Ubrzo potom njihov osnivač vlč. *Blaško Rajić* pokreće novi tjednik »Hrvatske novine«, nastavljajući s obročavanjem »Subotičkih novina«.

Izložba »Backward« Zorana Naskovskog u Subotici

SUBOTICA – Izložba »Backward« beogradskog multimedijalnog umjetnika *Zorana Naskovskog* otvorena je jučer (četvrtak, 21. listopada), u Galeriji »dr. Vinko Perčić« (Maksima Gorkog 22). Izložba se može pogledati do 10. studenoga, svaki radni dan od 10 do 14 sati i od 16 do 18 sati.

»Atentatori« sutra u Pozorištu mladih

NOVI SAD – Dramska sekcija HKUPD-a »Stanislav Preprek« iz Novog Sada izvest će predstavu »Atentatori« u subotu, 23. listopada, u 20 sati na velikoj sceni Pozorišta mladih (Ignjata Pavlasa 8) u Novom Sadu. Riječ je o komadu suvremenog hrvatskog dramatičara *Tomislava Zajca*, u adaptaciji i režiji *Miljana Vojnovića*. Predstavu »Atentatori« članovi HKUPD-a »Stanislav Preprek« premijerno su izveli u lipnju ove godine. Ulaz je slobodan.

Likovna kolonija u Vajskoj

VAJSKA – U subotu, 23. listopada, u Vajskoj će biti održana likovna kolonija u organizaciji HKUPD-a »Dukat« iz toga mjesta. Tema ovogodišnjeg druženja je »Ljepota naše ravnice«. Dolazak članova likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice očekuje se u 9 sati. Nakon doručka slijedi obilazak i upoznavanje Vajske, među kojim i jezera Provala.

P. P.

Likovna kolonija »Ivan Gundić Ćiso-Dalmata«

STANIŠIĆ – HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića organizira drugi saziv likovne kolonije »Ivan Gundić Ćiso-Dalmata«. Kolonija će biti održana u subotu, 23. listopada, u prostorijama Doma kulture u Stanišiću, a sudjelovat će umjetnici iz Stanišića, Sombora, Subotice i Beograda. Zatvaranje kolonije i izložba nastalih radova bit će u 16 sati.

S. T.

»Glasovi orgulja u ravnici« u Novom Sadu

NOVI SAD – Koncert orguljaške glazbe pod nazivom »Glasovi orgulja u ravnici« bit će održan u nedjelju, 24. listopada, s početkom u 19 sati u Novom Sadu, u crkvi Imena Marijina. Na programu su djela hrvatskih skladatelja iz Vojvodine – Albe Vidakovića, Stanislava Prepreka i Josipa Andrića, a izvođač programa je prof. *Saša Grunčić*.

Koncert se održava u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a pod generalnim pokroviteljstvom Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

Koncert Subotičkog tamburaškog orkestra

SUBOTICA – Jesenski koncert Subotičkog tamburaškog orkestra pod ravnanjem *Stipana Jaramazovića*, bit će održan u utorak, 26. listopada, u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Početak je u 20 sati. Na koncertu, koji nosi naziv »Ja samo pjevam, ja samo sviram« sudjelovat će poznati solisti koji već duži niz godina surađuju s ovim orkestrom. No, ovoga puta će se prikazati u nekom drugom svjetlu: naime, repertoar koncerta neće biti ispunjen tradi-

cijskim tamburaškim aranžmanima, već će se solisti oprobati u svijetu zabavne glazbe. Osim pjesama u izvedbi vokalnih solista: *Antonije Piuković*, *Antuna Letića*, *Marije Jaramazović* i *Josipa Franciskovića*, i instrumentalni dio programa bit će prilagođen, te će se čuti filmske melodije, kao i evergrini.

Kao gosti koncerta nastupit će *Martina Dulić* i *Anita Kovač*, kao prateći vokali, te *Tomislav Vukov* na harmonici. Zbog ovakvog programa voditelj orkestra *Stipan Jaramazović* očekuje kako će cijeli koncert »biti tražen na bis«.

Ulaznice po cijeni od 300 dinara mogu se kupiti u knjižari »Plato«, a koncert se realizira uz potporu Grada Subotice.

Ž. V.

»Dani Balinta Vujkova« počinju idućeg tjedna

SUBOTICA – Narodna književnost Hrvata u Podunavlju glavna je tema IX. dana Balinta Vujkova koji će se održati idućeg tjedna, od 27. do 29. listopada u Subotici, u organizaciji Hrvatske čitaonice.

Program »Nardna književnost u školi« okupit će djecu u Velikoj vijećnici Gradske kuće u srijedu, 27. listopada, s početkom u 12 sati. Za ovu prigodu organizator je raspisao likovni natječaj za školsku djecu »Zmaj iz pripovitke dide mog«, a najbolji radovi bit će izloženi i nagrađeni u okviru programa za djecu. Bit će predstavljena i knjiga iz opusa Balinta Vujkova - »Tri pripovitke o zmajovima«, a u okviru ovoga programa djeca će izvesti dramske igrokaze.

U četvrtak 28. listopada, u Hrvatskoj čitaonici (Bele Gabrića 21) bit će održan razgovor na temu »Aktualni trenutak u književnosti Hrvata u Vojvodini«. Početak je u 19 sati.

Stručno znanstveni skup koji se održava u petak 29. listopada u Gradskoj knjižnici (9-14 sati) okupit će eminentne stručnjake iz književno-jezičnog područja iz nekoliko država, koji će rasvijetliti narodnu književnost Hrvata u Podunavlju.

Nagrada »Balint Vujkov Dida« za životno djelo na području književnosti ove će godine biti dodijeljena znanstvenici i književnici dr. sc. *Jasni Melvinger* iz Petrovaradina, a bit će joj uručena tijekom programa multimedijalne večeri, u petak, 29. listopada, u Velikoj vijećnici Gradske kuće (19 sati).

Novi broj »Matice«

ZAGREB – Sredinom listopada iz tiska je izašao deseti broj »Matice« u 2010. godini koja po običaju donosi obilje priloga iz života Hrvata diljem svijeta. Novi broj, među ostalim, donosi članak o Splitsko-dalmatinskoj županiji te reportažu iz Udbine gdje je u rujnu blagoslovljen crkva Hrvatskih mučenika. U novoj Matici naći ćete i razgovor s australskim parlamentarcom *Tonyjem Krstičevićem*, podrijetlom iz okolice Metkovića. »Dragi čitatelji Matice diljem svijeta, u našem i vašem interesu je da naš mjesečnik zabilježi svaki važan događaj iz vaših sredina. Stoga vas i ovaj puta pozivamo da s nama surađujete. Pišite nam vijesti i šaljite fotografije, kreirajte s nama sadržaj Matice pišući nam o tome što biste željeli čitati. Učinimo Maticu uistinu mostom hrvatskog zajedništva«, poručuju iz uredništva lista.

Škola crtanja u HKC »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« upisuje djecu osnovnih razreda zainteresiranih za crtanje i slikanje. Rad i edukaciju vodit će likovni pedagog *Geza Verebeš*, jednom tjedno. Mjesečna nadoknada iznosi 500 dinara. Prijave se primaju do 30.10.2010. godine na telefon Centra 024 555-589 ili na telefon pedagoga 064 2296 345.

HRVATI U VOJVODINI DESET GODINA NAKON LISTOPADSKOG PREVRATA (IV. DIO)

Piše: Tomislav Žigmanov

Izgradnja i razvoj manjinske institucionalne infrastrukture

Konstitutivna sjednica prvog saziva HNV-a održana je 25. siječnja 2003. u Subotici, a od prije nekoliko mjeseci imamo i drugi saziv vlastitog manjinskog samoupravnog tijela

Kada je riječ o hrvatskoj manjinskoj zajednici u Republici Srbiji u kontekstu njezine manjinske infrastrukture, za razdoblje nakon 2000. godine vrijede sljedeće značajke: a) na djelu imamo broćani rast institucija u svim područjima od značaja za nacionalni identitet (kultura, obrazovanje, informiranje, službena uporaba jezika i pisma te političke reprezentacija); b) osnivaju se i počinju djelovati prve profesionalne institucije koje se financiraju iz državnog proračuna; c) raste obim i kvaliteta manjinskih prava koja uživaju Hrvati, uz veću teritorijalnu disperzaciju; d) postoje problemi u izgradnji i upravljanju institucija unutar hrvatske zajednice.

PROBLEMI U UPRAVLJANJU

Od početka devedesetih XX. stoljeća, Hrvati u Vojvodini imaju podosta problema s izgradnjom svojih institucija, što se nastavilo i u prvom desetljeću trećeg milenija. Jedan dio tih problema tiče se nedostatka iskustva u povijesti, drugi se, pak, odnosi na vlastite slabosti i posljedak je odsustva znanja kod ljudi koji se bave javnim poslovima o izgradnji institucija. S treće strane, imamo i, vjerojatno glede toga najvažniju, činjenice nenaklonjenog društvenog ambijenta, zatim postojanje antihrvatskih javnih politika

od pojedinih dijelova srbijanskih vlasti, napose za vrijeme vlade na čelu s *Vojislavom Koštunicom*, a bilo je i slučajeva da su na ključnim pozicijama važnih institucija hrvatske zajednice bili »dovođeni« podobni kadrovici brojnih režima, čak i takvih koji su bili odani mилошевићевskom državnom projektu stvaranja Velike Srbije ili su, pak, tijekom devedesetih godina XX. stoljeća djelovali s otvorenih nehrvatskih pozicija.

Bilo kako bilo glede uzroka, činjenica jest da jedan broj hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini u proteklom desetljeću nije djelovao i funkcionirao prema čvrstim i usvojenim programima djelovanja, jasnim načelima u radu, utvrđenim pravilima i procedurama koje institucije nužno pretpostavljaju, već na tomu suprotno, što je uvjetovalo ne samo brojne nesporazume unutar hrvatske zajednice nego je bilo često i glavnom smetnjom u započetom procesu izgradnje i razvoje manjinske institucionalne infrastrukture te bile zapreke u procesu ostvarivanja manjinskih prava.

MANJINSKO SAMOUPRA-VNO TIJELO

Kada je riječ o manjinskoj samoupravi valja reći da je tek donošenjem Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina u Saveznoj Republici Jugoslaviji 2002. godine, hrvatska nacionalna

manjina ostvarila mogućnost za izbor vlastitog manjinskog samoupravnog tijela – nacionalnoga vijeća. Ono je najviše zastupničko tijelo Hrvata u Republici Srbiji, a zakonom je predviđeno da »predstavlja nacionalnu manjinu u području službene uporabe jezika, obrazovanja, informiranja na jeziku nacionalne manjine i kulture, sudjeluje u procesu odlučivanja ili odlučuje o pitanjima iz tih područja i osniva ustanove iz ovih područja« (čl. 19).

Elektorska skupština za prvi saziv HNV-a održana je u Subotici 15. prosinca 2002., a konstitutivna sjednica 25. siječnja 2003. S vremenom su se prvotne dvije liste podijelile na više političkih frakcija i struja, tako da se na koncu više nije znalo koliko ih ima te koji je vijećnik čiji član. Predsjednici HNV-a u prvom sazivu bili su *Josip Ivanović* (2003.-05.), *Josip Z. Pekanović* (2005.-07.) i *Branko Horvat* (2007.-10.), a predsjednici Izvršnoga odbora *Lazo Vojnić Hajduk* (2003.-06.) i *Slavica Peić* (2006.-10.) U prvom mandatu HNV-a, koji je zbog izostanka dogradnje pravne regulative manjinskoga zakonodavstva u Srbiji (nije donesen zakon koji regulira izbore manjinskih vijeća do jeseni 2009.!) ušao u osmu godinu postojanja, održane su do kraja trajanja ukupno 22 sjednice. Od prije nekoliko mjeseci imamo drugi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća,

čiji se sastav, zbog neformiranja biračkog popisa hrvatske nacionalne zajednice, također izabrao putem elektora. No za razliku od prijašnjeg, sada su potpisi za elektora morali imati verifikaciju državnog tijela, čime su smanjene zlouporabe. Izbornu pobjedu ostvarila je lista koju je predvodio DSHV.

Za probleme koji su se pojavljivali u djelovanju Hrvatskog nacionalnog vijeća treba, čini se, tražiti u nedemokraciji izbornoga procesa, zatim u nedostatku demokratske prakse u hrvatskoj manjinskoj zajednici te djelatnosti pojedinih centara moći koji nisu neposredno navezane na strukture hrvatske zajednice. Kao najveći problemi koji su se pojavili u radu vijeća jesu izostanak konzistentne politike financiranja njihova rada te nadzora procesa izgradnje institucije, razvoja kapaciteta i materijalno-financijskoga poslovanja, što je uvjetovalo formalno-pravnu neizgrađenost vijeća i stručnu neosposobljenost te otvaralo prostor za financijske zlouporabe. Jednako tako, i temeljna funkcija nacionalnih vijeća – sudjelovanje u procesu odlučivanja ili pak savjetodavna uloga u pitanjima koja su od važnosti za manjine – zbog nepostojanja jasne manjinske politike u Srbiji često je znala ostati na razini proklamacije, što je za posljedicu imalo isključenost predstavnika hrvatske zajednice u procesima donošenja odluka.

ISKUSTVA PREKOGRANIČNE SURADNJE OVDAŠNJIH HRVATA S DRŽAVNIM I CIVILNIM SEKTOROM REPUBLIKE HRVATSKE

Dominacija kulturno-tradicijske sfere

Iako se suradnja najčešće svodi na kulturno-tradicijsku sferu, postoji potreba za razvijanjem ekonomske, obrazovne, umjetničke, znanstvene suradnje i razmjene, istaknuo je znanstveni novak Drago Župarić-Iljić iz Zagreba

Daljnja demokratizacija i modernizacija srbijanskog društva, dosljedna implementacija regulative o manjinama, veća financijska sredstva i jasnija strategija prioritet su za poboljšanje statusa i položaja manjinske zajednice Hrvata u Srbiji, jedan je od zaključaka znanstvenog kolokvija »Percepcija prekogranične suradnje s Republikom Hrvatskom među nacionalnomanjinskim organizacijama Hrvata u Srbiji« održanom u utorak, 19. listopada, u prostorijama Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata.

O spomenutoj temi govorio je znanstveni novak s Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu Drago Župarić-Iljić, koji je za potrebe prošle godine održanog znanstvenog skupa »Nacionalne manjine kao faktor stabilnosti u međunarodnim odnosima Hrvatske i Srbije« uradio istraživanje koje se ticalo suradnje institucija i organizacija hrvatske manjinske zajednice iz Vojvodine s civilnim i državnim sektorom Republike Hrvatske.

SPORADIČNOST I NEKONTINUITET

Drago Župarić-Iljić je naglasio kako je normativni aspekt suradnje dostatno uređen ali da nema dostatne političke volje za punu implementaciju regulative. »Odredbe zakona o pitanjima suradnje i zaštite manjina nerijetko su deklarativne i neobvezujuće, a uočeno je i nepostojanje političke volje vladajućih struktura te problem neprovođenja zakona i pravilnika«, pojasnio je on.

Kao glavnu odliku suradnje ovdašnjih Hrvata s državnim sektorom i središnjom vlasti u Hrvatskoj naveo je »sporadičnost i nekontinuitet«, dodavši i kako ona ni u programskom ni u financijskom smislu ne zadovoljava potrebe manjinske zajednice Hrvata.

»Suradnja je zadovoljavajuća ponajprije u smislu kontakta i informiranja, ali je istovremeno programski nedovoljno osmišljena, nedostatna. Također, ona je često ne posve uzajamna, jer ne uvažava mišljenje Hrvata u Srbiji o prioritetima i aktualnostima za potrebe zajednice. Najčešće se svodi na kulturno-tradicijsku sferu, te postoji potreba za razvijanjem ekonomske, obrazovne, umjetničke, znanstvene suradnje i razmjene. Suradnja se u većoj mjeri odvija na regionalnoj razini kroz programe i projekte županijske i lokalne samouprave dominantno u pograničnom, podunavskom području«, kazao je Župarić-Iljić.

Dodao je kako je suradnja s civilnim sektorom i nevladinom scenom u Hrvatskoj slabija nego s državnim sektorom. »Mogući uzroci toga su nedovoljna medijska reprezentiranost tema o položaju Hrvata u Srbiji u hrvatskim medijima, neinformiranost

Zajednica nema projekt-menadžere

Na znanstvenom kolokviju je bilo riječi i o nedostatku kadrovskih kapaciteta u hrvatskoj zajednici za pisanje projekata prekogranične suradnje koji se financiraju iz fondova EU. U tom kontekstu, naznačena je nužnost profesionalizacije institucija zajednice, edukacija kadrova, kao i važnost definiranja strategije o prioritetima zajednice.

civilnog društva u Hrvatskoj o potrebama istih. A i ove udruge se bave uglavnom pitanjima koja su prisutna u Hrvatskoj«, ocijenio je on.

FINANCIJSKA POMOĆ »MALA I NEDOVOLJNA«

Osvrćući se na aspekt financijske održivosti prekogranične suradnje Drago Župarić-Iljić je naveo kako je financijska pomoć koju Republika Hrvatska pruža Hrvatima u Srbiji procijenjena uglavnom kao »mala i nedovoljna«, te da je u tom kontekstu istaknuta potreba za većim ulaganjem sredstava i jasnijom

strategijom ulaganja.

»Prisutan je i stav da Hrvati u Srbiji trebaju prije svega lobirati i aplicirati za veća financijska sredstva prema lokalnoj razini i prema vlastima Srbije, a tek onda prema 'matičnoj naciji'. Vidljiva je neiskorištenost međunarodnih donatorskih financijera, te privatnih gospodarskih subjekata. Također, ima i kritika kako je model raspodjele sredstava neefikasan i bitno centralistički, vezan za Suboticu«, istaknuo je on.

Što se tiče percepcije općeg položaja manjine i potreba u odnosu prema domicilnoj državi, istraživanje je pokazalo različitost (post)ratnih iskustava kroz koje su prolazili bački, banatski i srijemski Hrvati tijekom 1990-ih, kao i procesa asimilacije. Naglašeno je »kako nema reciprociteta u ostvarenju prava manjina u obje države«, u smislu da su ona za Hrvate u Srbiji manja i reducirana, u usporedbi s pravima Srba u Hrvatskoj.

»Ovaj se reciprocitet shvaća prije svega kao potrebu za političkim predstavništvom, kao i za (većim) financijskim sredstvima koje država izdvaja za manjine te za osmišljenom manjinskom politikom na državnoj i pokrajinskoj razini koja se provodi«, dodao je on.

Rad Drage Župarića-Iljića na temu percepcije prekogranične suradnje s Republikom Hrvatskom među nacionalnomanjinskim organizacijama Hrvata u Srbiji bit će objavljen u »Godišnjaku za znanstvena istraživanja« ZKVH-a za 2010. godinu.

D. B. P.

Predavanje je održao Drago Župarić-Iljić

Sudionici istraživanja

Istraživanje suradnje institucija i organizacija hrvatske manjinske zajednice iz Vojvodine s civilnim i državnim sektorom Republike Hrvatske obavljeno je tijekom 2009. godine, a među ostalim sadržavalo je i analizu upitnika u formi pisanog fokusiranog intervjua. Upitnik je, po riječima autora, odaslan na desetak adresa od čega je ispunjeno sedam, i to od strane predstavnika hrvatskih organizacija iz - Subotice, Sombora, Sente, Petrovaradina, Srijemske Mitrovice, Zemuna i Beograda.

HKUPD »Mostonga«, Bač

HKUD »Vladimir Nazor«, Sombor

65. OBLJETNICA ZAHVALE ZA SPAS MJESTA OD POGROMA

Dok je Monoštora, bit će i zavitnog dana

Misom zahvalnicom 13. i kulturno-umjetničkim programom 16. listopada žitelji Bačkog Monoštora i njihovi brojni gosti obilježili 65. obljetnicu spasa svojega mjesta od pogroma * Zavjet svojih roditelja Monoštorci će ostaviti u naslijeđe svojoj djeci

Piše: Ivan Andrašić

Izmjena darova s gostima iz Livna

Adam Bešlin Nova i Antun Kovač

Zavitni dan Bačkog Monoštora, 65. zaredom, proslavljen je sukladno bogatoj tradiciji uz nazočnost velikog broja vjernika, svećenika i uzvanika iz miljea politike, diplomacije i kulture iz zemlje i inozemstva. Crkvena proslava održana je u srijedu, 13. listopada, zavitnom sv. misom u crkvi sv. Petra i Pavla. U subotu, 16. listopada, u organizaciji KUDH »Bodrog« u sportskoj dvorani OŠ »22. oktobar« u Bačkom Monoštoru održan je svjetovni dio proslave Zavitnoga dana, uz sudjelovanje institucija kulture iz Vojvodine, Republike Hrvatske i BiH. Na samom početku programa dječji pjevački zbor »Bodroga« izveo je himnu institucija kulture šokačkog Podunavlja, svečanu pjesmu Sončanke *Božane Vidaković* »Šokadija«, a potom je predsjednica ove udruge *Marija Turkalj* pozdravila brojne uzvanike.

Skupu se obratila i konzulica savjetnica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš Pečkaj*. »Ova povije-

sno-kulturna manifestacija odavno je prerasla granice Bačkog Monoštora i postala međunarodna. Svi ovi uzvanici iz Mađarske, Hrvatske, BiH, iz cijele Vojvodine, ove večeri svjedoče o samoprijegoru naših domaćina u očuvanju svojeg vjerskog, povijesnog, a samim tim i nacionalnog identiteta. Osobito me veseli ovolika brojnost djece i mladih na pozornici, odjevenih u svoja tradicijska ruha. To je najbolji garant da će ono što su nam u naslijeđe ostavili naši preci zasigurno živjeti i kod naših potomaka. Ovakav rad amaterskih udruga Generalni konzulat Republike Hrvatske prepoznaje, pa tako svake godine i materijalno podupire ovu manifestaciju«, rekla je za Hrvatsku riječ *Vesna Njikoš Pečkaj*. Skup je pozdravio i dopredsjednik Skupštine AP Vojvodine *Siniša Lazić*.

PJESMA I PLES

Nakon pozdravnih riječi, domaćini, folklorci KUDH-a »Bodrog«, svojom su skladnom pjesmom i dinamičnim plesom

dobro ugrijali srca i dlanove prepunog gledališta. Gromoglasno se pljeskalo i dragim gostima Bačkog Monoštora iz BiH, članovima KUD-a »Rudine« iz župe Vidoši, najveće katoličke u livanjskom kraju. Na manifestaciji Zavitni dan nastupili su u okviru uzvratnog posjeta članovima »Bodroga«, koje su u Livnu ugostili na prvoj međunarodnoj smotri folklora »Gospojina 2010«, održanoj 15. kolovoza ove godine. Podsjetimo čitatelje, ova smotra bila je natjecateljska, a odlukom prosudbenog povjerenstva Monoštorci su proglašeni najboljom folklornom skupinom.

»Ovo je naš prvi nastup u Vojvodini. Već prigodom gostovanja Monoštoraca u Livnu rođena su mnoga prijateljstva, danas smo se i jedni i drugi iskreno radovali novom susretu. Ova divna publika ponijela nas je svojim pljeskom, večerašnji nastup bio nam je možda i najbolji do sada. Ovo je najbolji oblik suradnje i društva s ovih prostora moraju našem puku pribli-

Predsjednica Bodroga Marija Turkalj pozdravlja brojne uzvanike

Zavjet

Ne samo za žitelje Bačkog Monoštora, nego i za svakog tko je rođen u ovom selu, biseru Gornjeg Podunavlja, a živi bilo gdje u svijetu, 13. listopada je osobit dan. Na taj dan 1944. godine ovo podunavsko mjesto izbjeglo je božjom providnošću veliki pogrom. Naime, partizansko-ruski generali predviđali su zaustavljanje u Monošturu njemačkih snaga u povlačenju, kako bi popunili zalihe hrane i vode. Bilo je posve izgledno spravljanje sela sa zemljom od strane savezničkog topništva, kako bi se uništilo što više žive sile i tehnike njemačke vojske. Seljani, koji su za tu nakanu doznali, nisu izbjegli, nego su se u noći 12/13. svi okupili u crkvi sv. Petra i Pavla. Župnik Matiša Zvekanović zaiskao je od Boga i Gospe pomoć za selo. U ponoć je u mraku služena sv. misa Prečistom Srcu Marijinu. Sutradan, 13. listopada, na dan zadnjeg ukazanja Gospe u Fatimi, njemačke snage su kroz selo prošle bez zaustavljanja. Sve se smirilo, saveznički stožer je odustao od granatiranja Bačkog Monoštora i opasnost je uklonjena. U znak zahvalnosti, Monoštorci su se zavjetovali da će svake godine 13. listopada točno u podne svetom misom zahvaljivati Bogu i Gospi za spasenje. Svjetovnu proslavu Zavitnoga dana organizira Kulturno-umjetničko društvo Hrvata »Bodrog«.

žiti ove običaje, kao i mi vama svoje«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednik KUD-a »Rudine« Stipe Bandov.

Na pozornici su se dalje smjenjivale folklorne skupine HKUD-a »Valpovo 1905«, HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora, UG-a »Šokačka grana« iz Osijeka, HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega i HKUPD-a »Mostonga« iz Bača. Na koncu, program je začinio svojom svirkom i pjesmom pučki guslač iz KUD-a »Rudine«.

PREKRASNO DRUŽENJE

Poslije priredbe za sudionike i uzvanike priređena je večera uz glazbu tamburaškog sastava KUDH »Bodrog« u prostorijama mjesnog Doma kulture.

Predsjednica »Bodroga« Marija Turkalj bila je prezadovoljna odazivom uzvanika i uspjehom manifestacije.

»I ove godine proslavili smo zavjet naših starih, u crkvi svetom misom, a u sportskoj dvorani prelijepom priredbom. Ove večeri, uz radost pjesme i plesa zaustavili smo dio povijesti, ali smo i prepoznali jedni druge kao braću i sestre i jednim prekrasnim druženjem potvrdili svoju snagu i volju za življenjem onih vrijednosti, koje jedan narod i čine narodom. Zato, neka nas dovijeka prati ovo naslijeđe, kojim su naši preci zavjetom kanili ovjekovječiti sjećanje na dramu, ali isto tako i sjećanje na radost spasenja, sjećanje na radost slobode za sve ljude dobre volje«, rekla je Marija Turkalj.

HKUD »Valpovo« 1905, Valpovo

KUDH »Bodrog«, Bački Monoštor

Zavitna misa

Zavitna sv. misa održana je u srijedu, 13. listopada, točno u podne. Uz sasluženje većeg broja župnika okolnih župa misu je služio preč. msgr. dr. Andrija Kopilović. Župnik župe Bački Monoštor vlč. Goran Vilov, veliki štovatelj tradicije, s radošću je ugostio svoje kolege.

»Kontinuitet od 65 godina dovoljno govori o čvrstoj vjeri i odanosti Bogu i Gospi mojih župljana. Zahvalan sam svojim kolegama koji su nazočnošću misi doprinijeli uzvišenosti osjećaja, a osobito dr. Kopiloviću na nadahnutoj propovijedi. Nadam se da će Zavitni dan obilježavati i generacije poslije nas, jer čuvanjem ovakvih tradicija najbolje čuvamo i svoj nacionalni i vjerski identitet.«

OBLJETNICA POSVETE KATEDRALE SV. TEREZIJE AVILSKJE U SUBOTICI

Mjesto susreta Boga i čovjeka

Poštujući načelo i slobodu molitve uvijek i posvuda, Crkva je već od apostolskih vremena osjećala stvarnu potrebu nekih mjesta u kojima će se njezine zajednice okupljati na molitvu, na slušanje Božje riječi i na slavljenje euharistije. Stoga su kršćani, napose nakon Milanskog edikta 313. godine, kojim se jamči sloboda ispovijedanja kršćanske vjere, nastojali svoja bogoštovna mjesta posvetiti, tj. izričito ih označiti kao mjesta molitve i liturgijskih slavlja. To je bilo potrebno upravo iz praktičnog razloga, jer kršćani nisu imali javne bogomolje, nego su preuzeli već postojeće zgrade, najčešće bazilike, koje su prije toga služile kao gradske sudnice ili tržnice.

Prva posvećena crkva bila je Lateranska bazilika, 324. godine, i ona je postala stolno sjedište rimskih biskupa. Na njezinom pročelju stoji: »Mater et caput omnium ecclesiarum Urbis et orbis« - Majka i glava svim crkvama Grada (Rima) i svijeta. Stoga je spomen Posvete Lateranske bazilike blagdan u cijelog Katoličkoj crkvi i slavi se 9. studenoga.

Na razini mjesne crkve, tj. biskupije, povlašteno mjesto zauzima dan posvete vlastite stolne crkve – katedrale. U Subotičkoj biskupiji ova se svetkovina slavi 14. listopada, dan uoči slavlja sv. Terezije Avilske, zaštitnice katedrale i grada. O 200. obljetnici gradnje katedrale, 1973. godine, ponovno je posvećena nakon velike obnove koju su inicirali biskup *Matija Zvekanović* i katedralni župnik *Franjo Vujković*.

Ovogodišnje slavlje posvete subotičke katedrale-bazilike predvodio je biskup ordinarij, mons. dr. *Ivan Penzeš* u zajedništvu sa svećenicima grada i okolice, uz sudjelovanje lijepog broja vjernika. Prigodnu homiliju imali su župnik mons. *Stjepan Beretić* na hrvatskom jeziku i župni vikar vlč. *Tibor Szölösi* na mađarskom. U propovijedi su istaknuli važnost sakralnog prostora kao mjesto susreta Boga i čovjeka. Dvanaest svijeća upaljenih na stupovima katedrale predstavljaju dvanaest apostola, na kojima počiva živa Kristova crkva.

Dragan Muharem

OBIJEŽAVANJE 70. OBLJETNICE SMRTI SVEĆENIKA I POZNATOG PJESNIKA

Svečana akademija o Aleksi Kokiću

Svečana akademija u povodu 70. obljetnice od smrti svećenika i pjesnika *Alekse Kokića* (1913.-1940.) bit će održana u Subotici 5. studenoga. Organizatori ovoga susreta su župni ured Isusova Uskrsnuća i Pučka kasina 1878, dok je domaćin i pokrovitelj biskup subotički mons. dr. *Ivan Penzeš*.

Program koji će obilježiti ovu obljetnicu započinje posjetom grobu Alekse Kokića u 16 sati, a u 17 sati će biti položeno cvijeće na njegovu bistu u dvorištu župe Isusova Uskrsnuća (Gajeva ulica 2). Na svečanoj akademiji o djelu Alekse Kokića govorit će: pomoćni biskup đakovački mons.

dr. *Duro Hranić* na temu »Aleksa Kokić, svećenik i pjesnik«, dr. *Krešimir Bušić* na temu »Utjecaj vlč. Alekse Kokića u procesima kulturne i nacionalne integracije bačkih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca«, župnik ove župe mons. *Bela Stantić* te biskup subotički mons. *Ivan Penzeš*. Osim govornika u programu će sudjelovati i mladi župe Isusova Uskrsnuća, te Katedralni zbor »Albe Vidaković« pod ravnanjem s. *Mirjam Pandžić*. Akademija će biti održana u crkvi Isusova Uskrsnuća u Subotici. Početak je u 19 sati.

Organizatori najavljuju kako je u pripremi i tiskanje knjige za ovu prigodu pod nazivom »Prvijeneci Alekse Kokića«.

Ž. V.

CARITAS SUBOTIČKE BISKUPIJE

Pomoć nastradalima u Mađarskoj

Caritas Subotičke biskupije uz potporu Subotičke biskupije organizira prikupljanje sredstava za pomoć nastradalima u katastrofi koja je zadesila Mađarsku, kada se 4. listopada iz tvornice izlio crveni mulj. Svi koji žele pomoći mogu svoje novčane priloge uplatiti na žiro račun Caritasa Subotičke biskupije 310-174188-91. Prilozi koji se prikupe bit će preko Mađarskog katoličkog Caritasa uručene potrebnima. Sve dodatne informacije mogu se dobiti na telefon: 024/ 559-139 ili osobno na adresi Zmaj Jovina 20, Subotica.

U ŽUPNOJ CRKVI U LEMEŠU

Zahvala Bogu za plodove zemlje

Oltar župne crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Lemešu 17. je listopada bio u jesenskom ruhu. Naime, Lemešani su na oltar donijeli urod sa svojih njiva kako bi zahvalili Bogu na bogatoj letini. Biti zahvalan Bogu na kiši, suncu, dobroj cijeni i poštenom kupcu potrebno je u ovo vrijeme kada u svijetu od gladi umire milijun djece godišnje. Zapitamo li se ikad koliko smo sretni što imamo ovu našu plodnu ravnicu. Bog nam je dao dar, a mi mu trebamo reći hvala svaki dan.

Misno slavlje predvodio je mjesni župnik *Antal Egedi*, a misi su nazočili članovi HBKUD-a »Lemeš« u Bunjevačkim nošnjama. To nas sjeća da su naši djedovi i bake počinjali svaki rad u polju s »Bože pomozi« a završavali s »Bogu hvala«.

L. Tošaki

SUSRET STUDENATA I MISA – ZAZIV DUHA SVETOGA

Za sretan početak akademske godine

U crkvi sv. Jurja Petrovaradinu 13. listopada slavljen je sveta misa – zaziv Duha Svetoga za sretan i blagoslovljen početak nove akademske godine. Euharistiju je predslavio srijemski biskup mons. *Duro Gašparović* u zajedništvu s vlč. *Arpadom Vereblyi* i vlč. *Marijanom Vuković*.

Okupljene mlade iz Subotičke, Zrenjaninske i Srijemske biskupije te Grkokatoličkog egzarhata, na početku sv. mise srdačno je pozdravio biskup domaćin riječima radosti i zahvale što nova akademska godina započinje zazivanjem Božjega blagoslova. Liturgija je time bila svečanija što je bila dvojezična, na hrvatskom i mađarskom jeziku, a i zbog toga što su na misi bili prisutni katolici svih nacija s prostora naših biskupija. Studentski susreti će i nadalje na hrvatskom jeziku biti svake srijede u Petrovaradinu, dok su na mađarskom jeziku, susreti utorkom.

NEKA, I ZA NJIH POSTOJI BOG I TREBAT ĆE REĆI NJEMU: ZAŠTO?

Kamen spoticanja

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Sav Isusov život je čudesan. Neshvatljivo je za naš razum otajstvo Božjega utjelovljenja. Poslanica Hebrejima se divi i čudi toj činjenici da je Bog toliko vjeran čovjeku i toliko ga ljubi da je za njegovo spasenje – da ostanu prijatelji – a ne Stvoritelj i stvorenje, sam postao stvorenjem. Ni jedna poniznost ne može nadmašiti Boga u poniznosti utjelovljenja. Jednako tako ni jedan čovjek ne može nadmašiti Boga u »ludosti križa«. Da netko umre za gospodara ili brata možda bi bilo prihvatljivo, ali da netko umre za roba da bi ga oslobodio, nadmašuje logiku našega razuma.

ISTA OSOBA, A ISHOD TAKO NEJEDNAK

Činjenica da Božju poniznost u Isusu Kristu i Božju ljubav po Isusu Kristu danas ne razumijemo, temeljni je razlog krize vjere čovjeka naših dana koji nikako ne može pogledati u oči iskreno kreposti poniznosti a niti se želi opredijeliti za logiku križa. Ako, dakle, govorimo o krizi vjere, onda govorimo o krizi osnovnoga opredjeljenja: križ i poniženje DA, kompromis i komoditet NE! U objavi novoga Saveza je to prorečeno na samim počecima. Sjetimo se. Isusa donose Marija i Josip na prikazanje u Hram. Starac Šimun veliča Boga što je dočekao »svjetlo na prosvjetljenje naroda«. Ali se onda okreće svetoj Obitelji i proriče: Ovaj će biti na spas i propast mnogih u Izraelu! Dakle, ista osoba, ali jednima je spas a drugima je kamen spoticanja. Jednima je zaglavni kamen nepropadljive zgrade a drugima je kamen spoticanja. Ista osoba, a ishod tako nejednak. Tko je odlučio takva ishodišta? Očito čovjek koji se opredjeljuje za ili protiv Krista. Sada dolazimo do jedne nove spoznaje našega vremena i novijeg datuma: Krist DA – Crkva NE! I to je drugi razlog krize vjere danas. Krist se nakon uskrsnuća poistovjetio sa svojom Crkvom. Uz utjelovljenje i »ludost križa« ovo je treće čudo Božje poniznosti i poniženja: poistovjetiti se s organizmom među ljudima i biti Glava otajstvenoga tijela koje je Crkva. Stoga je posve jasno »tko nema Crkvu za Majku, ne može imati Boga za Oca, a ni Krista za Brata«, tvrdio je davno još sveti Augustin. U našim danima i u našem društvu doživljavamo marginalizaciju Crkve kao institucije, ali i kao živoga organizma. Ljudi Crkve su već odavno tema svih mogućih napada, kritika, izazova. Više nego u najnovijim danima teroristi, provalnici, ubojice, itd. Dakle, prepoznatljivo je vrijeme da isti kamen – Krist, Crkva – biva jednima na spasenje, a drugima

Posve je jasno iz

konteksta da su ga

smakli samo zato što

su čuvali svoje trenu-

tačne pozicije, a nisu

mislili na budućnost

naroda, jer da su to

shvatili onda bi sva-

kako željeli Spasitelja

za vječnost, a ne

Mesiju za paradu.

na propast. Jedino se zaboravlja na činjenicu da je jedna stvarnost Božanska, a druga samo ljudska. Ona spasenjska je Božanska i po Božjoj volji nepobjediva, a ova druga je po sebi prolazna i već osuđena na propast. Znam puno puta reći kritizerima Crkve, a pogotovo prezirateljima: Gospodo, i za vas postoji Bog. Doći će vrijeme kada ćete stati pred njega i dati odgovor zašto tako. Prolaznost je naša ljudska narav, ali je jednako tako neprolaznost naša ljudska dimenzija Božanskoga u nama. Nije svejedno, pa ni sadašnjem agnostiku, preziratelju, kritizeru što će se nad njegovim grobom izgovoriti i tko će se i čega iz njegova života sjećati.

LJUBAV – KRIŽ – ŽIVOT VJEČNI

Znamo ishodište Božanske poniznosti. To je ljubav. Znamo i cijenu te poniznosti, to je križ. A znamo i posljedicu te ljubavi, to je život vječni. Jedan detalj je bitan. U cijelom ovom razmišljanju treba imati na umu da Isusu nisu sudili neprijatelji, nego njegovi sunarodnjaci. On nije smetao Rimljanima kao okupatorima ili drugoj naciji, smetao je svojim. Njega nije na smrt osudila neprijateljska ruka moćnika tuđina. Njega je osudila na smrt njegova »domaća« vlast. Zašto? Smetao je jer je imao svoje »ja« i što je imao svoje stavove i što je smio misliti i ponašati se drugačije nego je to odgovaralo interesima vladajuće elite ondaš-njega Jeruzalema. Jasno su izrekli: »Bolje je da jedan čovjek umre za narod nego da sav narod propadne«. Posve je jasno iz konteksta da su ga smakli samo zato što su čuvali svoje trenutačne pozicije, a nisu mislili na budućnost naroda, jer da su to shvatili onda bi svakako željeli Spasitelja za vječnost, a ne Mesiju za paradu. Ovih dana sam razgovarao s jednim svojim prijateljem koji je na jednom javnom mjestu tuđom voljom postavljen kao »kamen međaš«. Desno od njega: da, lijevo od njega: da, ali njega ne. Pitao sam ga kako se osjećao kada je primijetio da su prihvaćeni svi desno od njega i svi lijevo od njega, a on »maknut«. Odgovorio je radosno: Lijepo je biti kamen međaš, barem znaš kakav stav imaju prema tebi.

To je naša stvarnost. Ne treba gledati neprijatelja izvana, nego shvatiti poruku ovoga trenutka i biti dosljedan i ostati kamen međaš i ne patiti zbog toga što si sada »nepodoban«. Ta, ne sudi ti stranac, nego tvoj, samo zato što imaš svoje »ja«. Ja ponavljam onu svoju rečenicu: Neka, i za njih postoji Bog i trebat će reći Njemu: zašto?

JUHA OD BUNDEVE

Potrebno: 700 g očišćene žute bundeve, 6 češnjeva češnjaka, 4 žlice maslinova ulja, 2 srednja poriluka, 1 grančica celera, 50 g riže, 3 kocke povrtna juhe, 1,5 l vode, sol, papar, nasjeckani peršin.

Priprema: Bundeve narežite na dugačke kriške i stavite na pleh za pečenje zajedno s neoguljenim češnjakom i 2 žlice maslinova ulja. Pecite u pećnici zagrijanoj na 200 stupnjeva oko 30 minuta, odnosno do smeđe boje. Ohladite bundeve, očistite češnjak pa ih zajedno usitnite u električnoj sjeckalici. U posudi zagrijte preostalo ulje, dodajte narezani poriluk i celer te pirajte na laganoj vatri oko 5 minuta. Dodajte rižu, povrtna kocke, zalijte kipućom vodom i kuhajte još 15 do 20 minuta dok riža nije kuhana. Pire od bundeve umiješajte u juhu, dodajte papar, nasjeckani peršin, po potrebi dosolite i sve zajedno kratko prokuhajte. Po želji, juhu od bundeve poslužite sa žlicom kiselog vrhnja.

ZAROLANI ODREZAK

Potrebno: 4 velika odreska (sve ukupno oko 1 kg), 1 pakiranje lisnatog tijesta, 100 g kiselog vrhnja, 100 g majoneze, 100 g ajvara, 1 jaje, sol, vegeta i 100 g maslaca.

Priprema: Odrske istanjiti batom za meso, posoliti i posuti vegetom. Lisnato tijesto rastanjite na debljinu oko 0,5 cm. S obzirom na to da u jednom pakiranju ima dva tijesta, prvi dio namažite kiselim vrhnjem i majonezom, te na to poredajte meso i zarolajte. Drugo tijesto, kad ste ga rastanjili, premažite ajvarom, stavite odreske i ponovno zarolajte. Maslacem premažite pleh i stavite rolade. Premažite ih zamućenim jajetom i oko njih nasjeckajte komadiće maslaca. Pecite oko 45 minuta, izvadite iz pećnice i ostavite da se prohladi. Režite na komade debljine 1 cm i poslužite uz povrće i rižu. Služite toplo!

Savjet: Uz ovo jelo možete poslužiti i preljev koji ste napravili od vrhnja, majoneze, jogurta, češnjaka, bosiljka i peršunovog lišća.

JESENSKA KOŠARICA

Potrebno za košarice: Odgovarajući kalupi, 400 g oštrog brašna, 160 g šećera, 200 g maslaca, 2 jaja.

Potrebno za punjenje: 300 g mljevenih oraha, 6 žlica šećera i 0,5 dcl toplog mlijeka, 1 kiselo vrhnje, 5 žlica marmelade od marelice i 3 žlice vode, voće po želji.

Priprema: Usitnjenom maslacu dodati brašno, te dodati jaja i šećer. Sjediniti tijesto i ostaviti ga u hladnjaku oko 30 minuta. U međuvremenu možete pripremiti punjenje i preljev. Orahe sjedinite s 4 žlice šećera i s toplim mlijekom. Vrhnje pomiješajte s 2 žlice šećera i narežite voće na sitnije komadiće. Ukoliko ste izabrali jabuke, njih prethodno prokuhajte u slatkoj vodi, kako ne bi pocrnjele, ali ih nemojte kuhati nego samo nek vodu uzavri. Možete staviti voće po želji vaših ukućana. Marmeladu i vodu zagrijte do ključanja.

Tijesto rastanjite na debljinu 0,5 cm i pravite krugove (možete iskoristiti veću čašu ili šalicu), kalupe pospite brašnom i stavite tijesto. Oblikujte da lijepo prijanja uz kalup, stavite smjesu od oraha i pecite u zagrijanoj pećnici na 200 stupnjeva. Kada se prohladi stavite vrhnje i redajte voće. Kada ste poredali voće marmeladu žlicom prelijte preko voća. Ostavite da se prohladi.

Savjet: Ove košarice možete puniti raznim punjenjima, pudinzima, kremama po vašoj želji i okusu.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

OBILJEŽEN SVJETSKI DAN ZDRAVE HRANE

Bazar zdravlja u subotičkoj Gimnaziji

Gimnazija »Svetozar Marković« u Subotici odlučila je na praktičan način obilježiti Svjetski dan zdrave hrane, 16. listopada, organizirajući seriju stručnih predavanja na kojima su stručnjaci iz Zavoda za javno zdravlje govorili učenicima o potrebi svakodnevnog konzumiranja zdravih namirnica i pravilnog odnosa prema prehrani u adolescentskom dobu. Završetak ove lijepe i nadasve korisne akcije upriličen je velikim Bazarom zdravlja, koji je održan prošloga petka u svečanoj dvorani Gimnazije, a na kojemu su učenici imali priliku

dati osobni doprinos promovanju zdravih navika i praktičnom postupanju prema principima zdrave prehrane. Bazar smo posjetili, fotografirali i ponešto od ponuđenog kušali, a potom smo za izjavu zamolili profesoricu biologije *Jasminku Bogar*, jednu od organizatorica ove manifestacije.

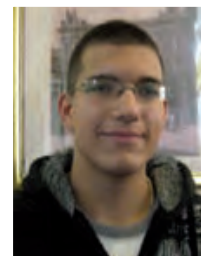

Jasminka Bogar

»Ideja sekcije za biologiju bila je obratiti pozornost na principe zdrave prehrane i zbog toga smo odlučili obilježiti Svjetski dan zdrave hrane održavanjem nekoliko stručnih predavanja tijekom prošloga tjedna i završnom manifestacijom, Bazarom zdravlja, koji je održan u petak, 15. listopada. Osnovni cilj ove akcije je ukazati učenicima na potrebu zdrave prehrane, jer opći pokazatelji jasno govore kako se školska djeca premalo kreću, previše sjede ispred računala i premalo posvećuju pažnju pravilnom odabiru svakodnevnih namirnica. U tom smo smjeru i dali zadaću svakom odjelu

da predstavi neku namirnicu, a prema viđenom svi oni su to uradili na vrlo originalan i kreativan način.«

Kako je cijeli tjedan doživio, što je naučio i kako će se u budućnosti odnositi prema zdravoj prehrani, rekao nam je Vedran Milunović, učenik 3f odjela.

Vedran Milunović

»Na prigodnim predavanjima kojima sam nazočio saznao sam puno korisnih stvari u svezi s pripremom i konzumiranjem zdrave prehrane, te nezdravim suplementima koji nisu dobri za naše zdravlje. Spoznao sam kako puno grješim u odabiru namirnica i da bih trebao znatno više unositi voća i povrća, i na određeni način me je sve to malo osvijestilo, pa ću nastojati ubuduće više voditi računa o pravilnoj, zdravoj prehrani.«

Dražen Prčić

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 064/222-14-20, 063/508-811
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućne posete, prevoz pacijenata

Badawi

Pedijatrija, Ginekologija, Urologija, Neurologija, Gastroenterologija
Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopiya, Laboratorija, Alergotest
Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Eilman-Radiotalasna hirurgija
Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Bloptron, Magneti i ostalo...

Poliklinika za vašu porodicu

JAVNO SNIMANJE EMISIJE »LIJEPOM NAŠOM« U SUBOTICI

HRT okupio Hrvate iz Vojvodine

Glazbeno-scenski spektakl pod nazivom »Kolo igra tamburica svira« prošle je srijede sniman u Dvorani sportova u Subotici u okviru televizijske emisije »Lijepom našom«. Javno snimanje ove emisije organizirala je Hrvatska radiotelevizija, a suorganizatori su bili Hrvatsko nacionalno vijeće, ujedno i glavni pokrovitelj, te Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Zadovoljstvo zbog odziva publike, kao i izuzetno bogatog programa, nije skrivao predsjednik HNV-a *Slaven Bačić*.

»Pokraj HNV-a i HRT-a u organizaciju je bio uključen i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Ovo je, mogli bismo reći, zajednički trojni uspjeh, naravno i drugi ljudi su pomagali u okviru svojih mogućnosti. Odziv publike i samo raspoloženje, kao i očigledno zadovoljstvo izvođača, govore kako mi sami možemo biti izuzetno zadovoljni. Rekao bih kako je ovo neka nova vodo-djelnica za budući odnos Hrvatske radiotelevizije, kao i hrvatskih javnih medija, prema Hrvatima u Vojvodini. Do sada smo bili slabo prisutni u udarnim emisijama, osim u Glasu domovine i slič-

PETAR STANTIĆ, SUBOTICA

Ovo je veliki dan za mene. Jako mi je drago da je ova emisija snimana u našem gradu, na našem podneblju, dugo nakon što između nas i naše matične države postoji granica. Inače, ovu emisiju gledamo svake nedjelje kad možemo.

JASNA KUJUNDŽIĆ, SUBOTICA

Oduševila sam se idejom da se i u Subotici snima ova emisija koju rado gledamo

putem malih ekrana. Mislim kako je ovo za ovdašnje Hrvate od velikog značaja i da nam je svima na ponos. Jako su mi se sviđjeli nastupi folkloraca, tamburaša, kao i nošnja i modna revija.

JOSO FIRANJ, SOMBOR

Drago mi je da smo i mi sudionici ovoga programa. I inače gledamo ovu emisiju, a njeno snimanje ovdje vidim kao veliki značaj za Hrvate. Za nas je veliki napredak, i za nas i za ovdašnju kulturu, da se ovakva manifestacija događa kod nas.

Dio emisije već je prikazan na HTV-u u nedjelju, a drugi dio bit će emitiran u iduću nedjelju, 24. listopada, na prvom programu od 17:40

nim manjinskim emisijama, te se nadamo kako će ovo biti početak novog odnosa HRT-a prema Hrvatima u Vojvodini», kaže Bačić.

»Moram naglasiti kako je ovaj spektakl znakovit iz više razloga«, dodaje Katarina Čeliković, koja je bila suorganizatorica u ime ZKVH-a. »Prvi su put Hrvati, s onima s kojima žive ovdje u Vojvodini, pokazali veliku ljubav prema tradicijskim vrijednostima i moram reći kako smo prezadovoljni načinom funkcioniranja ove manifestacije. HNV kao pokrovitelj pokazao je spremnost financijski potpomoći nešto što je na jednom mjestu okupilo sve Hrvate. Ovo je prvi put da su se Hrvati našli na jednom mjestu. Čak bih se usudila reći kako ZKVH prepoznaje potrebu godišnjeg

okupljanja svih hrvatskih udruga koje će prikazati ono najljepše što rade tijekom godine. Jest da je ovo veliki financijski izdatak, ali duboko vjerujem da je moguće smoći snage da se ovo na neki način preslika i ostvari u nekim budućim godinama. Da se sve udruge jednom godišnje okupe.«

Dio onoga što je snimljeno u Subotici već je emitirano u nedjelju, 17. listopada, na prvom programu HTV-a, kada je prikazan prvi dio ovog snimanja. Drugi dio snimanja ove emisije možete pogledati u nedjelju, 24. listopada, na prvom programu HTV-a u 17:40.

Ž. Vukov

ZVONIMIR VUKOV, SUBOTICA

Jako mi se dopada ova emisija i cjelokupna priredba u našem gradu, svi sastavi, kulturno-umjetnička društva, tamburaški orkestri, kao i gosti iz drugih dijelova Bačke i Srijema.

Drago mi je da sam tu. Ne pratim redovito emisiju, ali kad imam vremena vrlo je rado gledam.

ANICA TOMAŠEV, BAČKI BREG

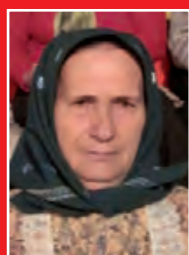
Došli smo iz Bačkog Brega, naši mladi su sudjelovali, a mi ih gledamo, opremili smo se i mi u šokačko ruho

i jako mi je drago da smo tu. Uvijek gledamo ovu emisiju na televiziji i volimo što smo Hrvati.

SINIŠA BARTULOV, PLAVNA

Član sam HKUPD-a »Matoš« iz Plavne, ovdje sam u pratnji mame i sudjelujemo na reviji nošnje, predstavljamo plavanjsku nošnju. Sve ovo što imamo naše je blago i velika je stvar da se ovo događa, da se prešlo preko Dunava, da i mi možemo pokazati što imamo. Dobili smo priliku pokazati kako nas i ovdje ima, te da se trudimo očuvati ono što su nam naši stari ostavili.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Slavko Žebić

Vršidba je uvijek bila događaj u selu. Događaj za pamćenje, posebice u dječjoj dobi. Svi su nekako užurbani, svi nekud idu, napetost se osjeća u zraku, a mi djeca trčimo tamo-amoo i uglavnom se vrtimo oko traktora, vršalice i, naravno, glavnog majstora.

U sjećanju mi je još parni stroj, sličan ovome s fotografije, kojega bi *Julko Kler*, Švaba iz Šida dovezao u Gibarac i išao od kuće do kuće. Stroj je ložen drvima, a kako je u pitanju ljeto, vršidba i slama, domaćin je spremio burad s vodom, ne daj Bože da se nešto upali. Poslije je dolazio traktor, neka Fordova inačica, žuti s ušima i uzanim prednjim točkovima, a poslije je i zadruga u Gibarcu dobila vršalicu, elevator i traktor Rakovicu, plavi. To su već bile 60-te godine, traktor je vozio *Crni Zukin*, a kosačicu, samovezačicu *Ivica Pištin*. Mi smo već išli u 8. razred i počeli se momčiti.

Ovo je fotografija iz 1936. godine vršidbe kod *Gabriela Hajdukovića*, *Gabre Ajdukovog*. Kuća u velikom šoru, nedaleko od crkve, baš naspram župnoga dvora. I to je parni stroj, vlasništvo *Schucka* iz Šida, dok su vršalica i elevator vlasništvo *Mate Marošićevića*

iz Gibarca, *Mate Zukinog*. Na fotki je on prvi lijevo, *Gabra* je onaj što se po ljestvama počeo penjati na dreš, a ravno ispod njega je sin *Martin* i do njega sestre *Anica* i *Marija*. Nažalost, svi su već pokojni. *Martinova* kći živi u Šidu, a sin je u Tovarniku, *Anica* se udala u Račinovce i sin joj je danas u Zagrebu, a *Marija* nije imala djece.

Za razliku od drugih sela, u Gibarcu je vršidba obavljana plaćenim društvom a plaćalo se u naturi, žitom, dok su u nekim selima vršidbu obavljali mobom. Baš kao i moba, i društvo se moralo nahraniti, pa je svaka reduša spremala jelo, ručak ili večeru, a obvezni su bili i kolači - u šokačkim se selima to znalo, gužvara s makom i orasi-

ma, a u nekim kućama i kuglof. Ručak i večera najčešće su bili gušćji paprikaš s krumpirom, kod boljih gazda i pečenje, a rijetko gdje grah sa slaninom i rezancima.

Naravno, da bi se obavila vršidba žito je trebalo pokositi i to se radilo ručno. Domaćin bi kosio, domaćica rukovedala, djeca sterala uža, a djed bi vezao snoplje. Snoplje smo snašali u devetice, po deset, a dobar domaćin na lancu bi imao i stotinjak devetica. Žito smo vozili na mobu, 4-5 kola, s razvučnim lojtrama i pomoćnicama, a snopove smo denili u gamaru. Obično bi bile dvije gamare, s jedne i druge strane vršalice, a dobar domaćin je imao i po četiri. Kod takvih je vršidba tra-

jala po cijeli dan, a kod pravih gazda i dva i tri dana.

Društvo je bilo mješovito, muško-žensko, s tim da su žene rezale užad, dodavale snoplje i skupljale plevu, dok su muški bacali snoplje na vršalicu i denili gamaru slame. Glavni je majstor bio mašinst - vozač traktora koji je štelao strojeve u guvnu, a glavni na vršidbi bio je kaparaš, koji je vodio računa o žitu i ušuru. Špajzer je bio osoba odgovorna za hranjenje dreša i o njemu je ovisila brzina i kvaliteta vršidbe.

Sjećam se i jednog tužnog događaja. Vršidba je bila kod *Mirka Ždinjaka*, žita dosta, ljeto, toplo, sunce upeklo, gori nebo i zemlja, pa kad je napravljena pauza radi zamjene špajzera, na dreš se popeo Markan, seoski besposličar, rodnom iz Lovasa, što je tu radio sam bi Bog znao, no nekako se omakeo i upao u otvor gdje se pohranjivalo snoplje žita. Vršidba je istog trenu prekinuta, Markan je smrtno stradao a policija je dan, dva vršila očevid. Kako se sve odigralo ostalo je pokriveno velom tajne, no dugo je u Gibarcu to bila tema, osobito u vrijeme vršidbe.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKP СубОТІЧКЕ ПІЈАЦЕ
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Izložba Branislava Marića u Petrovaradinu

22. listopada 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Pogled kroz prozor

Pogled kroz prozor u jesen idealna je inspiracija za slikanje mrtve prirode. Kišno sivilo, opalo požutjelo lišće i ogoljene grane. Eh, da je naslikati jednu vrijednu sliku, prodati je za velik novac i otići uživati negdje u toplije krajeve. Lako bi nam bilo, zar ne?

FOTO KUTAK

Šarena grana!

KVIZ

Ivan Supek

Koje je godine i gdje rođen hrvatski akademik Ivan Supek?
Gdje je doktorirao fiziku?
Tko ga je spasio od Gestapa 1941. godine?
Koji je važnu hrvatsku instituciju vodio kao prvi direktor?
Koje je godine postao stalnim članom HAZU?
Kada je umro veliki hrvatski znanstvenik Ivan Supek?

8. travnja 1915. godine u Zagrebu.
1940. godine u Leipzigu.
Njegov profesor i mentor Werner Heisenberg.
Institut Ruder Bošković.
1960. godine.
5. ožujka 2007. godine u Zagrebu.

VICEVI

Zaustavio policajac Ivicu:

- Dajte mi vašu vozačku dozvolu.

Na to će Ivica zabrinuto:

- Evo, samo mi je, molim vas, vratite. Nije moja.

U ZOO vrtu pita sin svoga oca:

- Tata, ako bio ovaj tigar izašao iz kaveza, bi li te pojeo?

- Bi, sine, sigurno.

- Dobro, onda mi reci kojim autobusom da se vratim kući.

Ulazi automobil autoškole na benzinsku crku.

- Molim vas ugase motor - zamoli prodavac.

- Motor je ugašen, to se instruktor trese unutra - odgovori vozač.

NOGOMET

MEĐUOPĆINSKA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Favorit na koljenima

SONTA – U 9. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula u Sonti je gostovala favorizirana ekipa Panonije iz Lalića. Iako ekipa Dinama ni ovoga puta nije bila kompletna, pružila je najborbeniju, a možda i najbolju ovosezonu igru. Dečki u plavim majicama od prve su minute beskompromisno ulazili u duele sa znatno iskusnijim gostujućim nogometašima, nametnuli su inicijativu na terenu i plod takove igre bilo je vodstvo 1-0 već u 11. minuti zgoditkom Šarca. Pred sam odlazak na odmor Ileš je s desetak metara pocijepao mrežu za 2-0.

U drugom dijelu igre smjenjuju se napadi gostujućih i domaćih nogometaša. Gosti su u 64. minuti zapucali opravdano dosuđeni jedanaesterac, a u 71. zgoditkom Valenta uspjeli su samo ublažiti poraz. Na koncu radovali su se domaći nogometaši, kojima je ovo i prva pobjeda u dosadašnjem dijelu prvenstva. Pored odlične igre nogometaša obiju ekipa, stotinjak gledatelja na stadionu Dinama vidjelo je i besprijeckorno suđenje suca Boškovića iz Sombora. Pobjedom od 2-1 Dinamo je posljednje mjesto na tablici prepustio ekipi OFK Metalca iz Sombora. »Nakon niza pehova konačno smo dočekali i pobjedu ove mlade ekipe, koja tek stječe natjecateljsko iskustvo. Možda nas je favorizirani protivnik u početku malo i podcijenio, no to mu se vrlo brzo i osvetilo. Nadam se da će ova pobjeda dodatno motivirati moje nogometaše i da ćemo u nastavku prvenstva biti rezultatski uspješniji nego u prvih devet kola«, kaže trener Dinama Željko Vidaković.

Dinamo: Klecin, Krstin, Vidaković M, Smiljanić, Barunov, Šarac (Bačić), Vuković, Mihaljev, Duraković (Vidaković K), Ileš, Vučičević (Brkin).

Ostali rezultati: Terekveš – Aleksa Šantić 0-2, OFK Metalac – Dinamo (Bački Breg) 0-1, OFK Šikara – Dunav (Bački Monoštor) 0-1, Jedinstvo – Omladinac 1-2, Lipar – Graničar 2-4 i Rusin – Sloga 3-0.

I. A.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA II. RAZRED

Lijep jesenski završetak Sloge

PLAVNA – U posljednjem kolu jesenskog dijela prvenstva Sloga je kao gost u Viziću odigrala lijepu utakmicu i ostvarila s ekipom Borca V. neriješen rezultat 3-3. Iako su domaćini vodili 3-1, nogometaši Sloge su započeli ofanzivniju igru, uspjeli izjednačiti, pa čak i postići vodeći, čini se regularan pogodak, kojega sudac nije priznao. Prije toga sudac nije dosudio ni očit jedanaesterac za Slogu iako je nogometaš Borca V. igrao rukom. Zgoditke za Slogu postigli su Stojanović, M. Nonković i T. Nikolić. U posljednjim utakmicama Sloga je igrala sve bolje i prava je šteta što je ovaj dio prvenstva završen dok je ova ekipa bila u punom usponu. Ipak, svi mogu biti zadovoljni osvojenim središnjim mjestom u tablici, s obzirom na loš start momčadi iz Plavne. U sljedeću subotu Sloga će u Plavni odigrati revijalnu utakmicu između A i B tima s ciljem uvođenja novih i mlađih nogometaša u prvi tim.

Sloga: Probojčević (Oto), D. Gajić, Rakas, Gajić, Tučev (Sremac), Adamović, T. Nikolić, V. Nikolić, Stojanović, Elesin, M. Nonković. Ostali rezultati: Naša Zvezda – Mladost MB 2-0 ; Neštin – Bački Hajduk odloženo; Labudnjača – Kulpin 1-2.

Z. P.

VOJVOĐANSKA LIGA – ISTOK

Pobjeda Bačke

DEBELJAČA – Poslije serije slabijih igara nogometaši Bačke su konačno zabilježili pobjedu i približili se sredini tablice Vojvođanske lige skupina Istok. U susretu 10. kola bili su bolji na gostovanju kod momčadi Spartaka (2-1) i sada s 12 osvojenih bodova zauzimaju 9. mjesto. Susret 11. kola protiv Vojvodine iz Novog Miloševa igra se u nedjelju, 24. listopada, od 15 sati na Bačkinom stadionu pokraj Somborske kapije.

SUPERLIGA

Prvi poraz Spartak ZV

BEOGRAD – Gostovanje momčadi OFK Beograda donijelo je prvi ovosezonski poraz jedinom subotičkom superligašu (0-2), ali je unatoč rezultatskom neuspjehu Spartak Zlatibor voda zadržao petu poziciju. U sljedećem, 9. kolu Subotičani na svom stadionu u subotu u 14 sati dočekuju momčad Rada.

ODBOJKA

Novi bodovi »Golubica«

SUBOTICA – Rutiniranom pobjedom (3-1) protiv ekipe Kolubare iz Lazarevca, odbojkašice NIS Spartak predstavile su se domaćoj publici u novoj sezoni Superlige i s maksimalnim učinkom dijele prvo mjesto s Crvenom zvezdom i Tentom. Ovoga vikenda na programu je 3. kolo u kojemu »Golubice« gostuju ekipi Kleka.

Vica Optika

* 24000 Subotica, Vladimira Nazora 8 *

* Tel.: 024/521 100, 064 00 777 40 *

* Kompjutorski pregled i provjera vida *

* Leća: s dioptrijom i u boji *

* Brza nabava specijalnih stakala i kvalitetna ugradnja istih *

* Odloženo plaćanje umirovljenicima *

* Sindikalni krediti *

* Mogućnosti plaćanja: karticom, čekovima građana, virmanska uplata, gotovina *

* Radno vrijeme: 8-12, 17-19 Subotica: 9-12 *

Sigurni Subotičani

JAGODINA – Bez izgubljenog seta vratili su se odbojkaši Spartaka s gostovanja u Jagodini (3-0) i najavili ambicije za osvajanje vrha tablice Prve lige. U sljedećem kolu igrat će, ovoga vikenda, protiv momčadi Putevi, koja uz Spartak jedina neporažena momčad na startu novoga prvenstva.

KOŠARKA

Prvi uspjeh

SUBOTICA – Košarkašice Spartaka zabilježile su prvu pobjedu u novom prvenstvu Prve lige svladavši u Subotici ekipu Proletara (61-50). S tri osvojena boda iz dva susreta trenutačno se nalaze na četvrtom mjestu, a sljedeći susret igrat će u Loznici.

Spartak - Vojvodina 83:67

SUBOTICA – Košarkaši Spartaka uvjerljivo su trijumfirali u vođanskom derbiju svladavši momčad Vojvodine sa 16 poena

razlike. Najbolju igru i velike zasluge za novi uspjeh imao je Miodrag Dinić s 30 postignutih poena od čega 7 trica. Nakon izjednačene prve četvrtine slijedi najbolja igra domaćih u kojoj prave slijedi niz koševa od 18-0 tako da su od 32-37 preokrenuli na 50-37. U trećoj četvrtini nastavila se dobra igra Spartaka u kojoj je dominirao kapetan Dinić s 4 postignute trice. U ovom dijelu susreta Subotičani imaju prednost od 26 poena pri rezultatu 76-50, da bi konačan rezultat susreta bio 83-67.

Spartak: Peković 2, Sokolović, Prlja, Dinić 30, Stojanović 10, Marić, Kuntić 7, Pribić, Stefanović, Vukolić 18, Karahodžić 14, Radić 2.

RUKOMET

BASK – Spartak Vojput 26-37

BEOGRAD – Uverljivom igrom i pobjedom od 11 golova razlike (37-26) rukometaši Spartak Vojputa bili su bolji na gostujućem terenu kod BASK-a u Beogradu i s novim bodovima se približavaju vrhu tablice Prve rukometne lige Srbije. U sljedećem kolu na domaćem parketu gradske dvorane sportova u Subotici dočekuju momčad Dubočice iz Leskovca.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vreme: od 8 do 16 časova

JUGOTON - CROATIA RECORDS d.o.o.
Sremska Kamenica, Branka Ćopića 12
jugotoncrorec@gmail.com
www.crorec.hr

Prodavnica BEOGRAD
Nušićev 27
011 322 53 62

Prodavnica SUBOTICA
Matka Vukovića 5
024 522 920

www.jugoton.rs office@jugoton.rs

POGLED S TRIBINA

Hrvatski nogomet

Dvama pobjedama, u gostima protiv uvijek neugodnog Izraela (izgubio samo susrete protiv Hrvatske na domaćem terenu u posljednjih nekoliko godina op.a) i doma kontra čvrste momčadi Norveške, nogometna reprezentacija Hrvatske ponovno je pokazala snagu ekipe koja je spremna preuzeti ulogu favorita svoje kvalifikacijske skupine za odlazak na EP u Poljsku i Ukrajinu. Pobjedom u Tel Avivu ispravljen je domaći kiks protiv Grčke, a očekivanom pobjedom protiv outsidera Malte 2010. godinu bi završili na prvom mjestu skupine F i dva boda prednosti ispred glavnog rivala (Grci) za izravan plasman. Uz dobre reprezentativne nastupe, raduje i sve bolji nogomet koji imamo prilike vidjeti na susretima Prve HNL. Prvenstvo se sve više zahuktava, a za razliku od prijašnjih sezona Dinamo više ne vodi simultanku, nego je svaki susret borba za očuvanje mjesta na ligaškoj tablici. Podmlađena momčad Hajduka drži korak s iskusnim legionarima koji nose majicu zagrebačkih modrih i kako stvari stoje, tako bi trebalo ostati do konca prvog dijela sezone 2010/11. A hoće li se nakon posljednjeg kola radovati Vahid Halilhodžić ili Stanko Poklepović ostaje nam vidjeti.

D.P.

NOGOMET

Pobjede vodećih

Hajduk je teškom mukom slavio na Poljudu protiv Slavena (1-0), dok su Dinamovci rutinirano odradili gostovanje u Osijeku (3-1), pa su mjesta u vrhu 1. HNL ostala nepromijenjena. Ostali rezultati 11. kola: Šibenik – Split 3-0, Cibalia – Hrv. dragovoljac 3-0, Istra 1961 – Rijeka 0-0, Lokomotiva – Varaždin 1-2, Zagreb – Karlovac 1-2, Inter – Zadar 1-0.

Tablica: Dinamo 26, Hajduk 25, Split 22, Rijeka 20, Cibalia, Varaždin 18, Zagreb 17, Karlovac, Slaven, Inter 16, Osijek 13, Šibenik 12, Lokomotiva 11, Zadar 10, Istra 1961, Hrv. dragovoljac 3

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

KOŠARKA

Zagreb bolji od Zadra

Košarkaši Zagreba bili su bolji od Zadra (65-63) u malom hrvatskom derbiju odigranom u 3. kolu regionalne NLB lige, dok je Cedevita u još jednom hrvatskom duelu bila bolja od Cibone (70-68).

Na tablici vode CEZ Nymburk i Zagreb s 6 osvojenih bodova.

HOKEJ

Visok poraz Medveščaka

Villacher SV porazio je Medveščak s visokih 7-1 u susretu 12. kola hokejaške EBEL lige, a prilikom za popravak lošije partije »medvjedi« će imati u petak, 22. studenoga, kada u Zagrebu gostuje mađarska momčad Albe Volana. Unatoč porazu Zagrepčani se nalaze i dalje na 6. mjestu s 11 osvojenih bodova.

RUKOMET

Veliki bod

Predvođena Ivanom Balićem, momčad Zagreb CO odigrala je fantastičan susret protiv favorizirane španjolske momčadi Ciudad Real (30-30) i uspjela osvojiti veliki bod na domaćem

parketu zagrebačke arene. Za veliki uspjeh zaslužan je i odlični vratar Šego, te efikasni Valčić (7) i Špiler (6), koji su svojim golovima zadavali najviše problema španjolskom vrataru Šterbiku.

ATLETIKA

Vlašić najbolja u Europi

Na prigodnoj svečanosti u beogradskom hotelu Holliday Inn najbolja hrvatska i svjetska skakačica u vis Blanka Vlašić primila je nagradu namijenjenu najboljoj europskoj atletičarki u 2010. godini.

Na svečanosti je sudjelovala i Sandra Perković, koja je nagrađena kao najmlađa europska prvakinja u povijesti discipline bacanja diska.

SUBOTIČKE KUGLAŠICE OSVOJILE TREĆE MJESTO NA SVJETSKOM KUPU

Najveći uspjeh ovdašnjeg ženskog kuglanja

Formula našeg uspjeha je da smo sve odigrale zadovoljavajuće, a niti jedna od nas nije podbacila, kaže kuglašica Pionira i državna reprezentativka Renata Vilov

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Na nedavnom Svjetskom kupu održanom u Skoplju, osvajanjem brončane medalje kuglašice Pionira iz Subotice zabilježile su najveći uspjeh u povijesti ženskog klupskog kuglanja na ovim prostorima.

Standardna članica prve postave *Renata Vilov*, konstantnošću svojih rezultata u velikoj je mjeri pridonijela ovom vrijednom rezultatu, a njezine odlične igre i formu u kojoj se nalazi prepoznao je i izbornik ženske kuglaške reprezentacije Srbije te je pozvao na pripreme za odlazak na pojedinačno Svjetsko prvenstvo u Austriji.

»Kao aktualne državne prvačkinje izborile smo pravo nastupa na Svjetskom kupu, na kojemu je sudjelovalo devet najboljih svjetskih ekipa – prvaka svojih država. Na ovom prestižnom natjecanju održanom u Skoplju, u izuzetno jakoj konkurenciji uspjele smo, osvajanjem brončane medalje, ostvariti najveći uspjeh ženskog klupskog kuglanja«, pojašnjava Renata Vilov

SVJETSKI KUP

Ekipa Ženskog kuglaškog kluba Pionir iz Subotice višestruki je prvak Srbije i već nekoliko

puta je sudjelovala na završnom natjecanju najboljih, ali ovogodišnji nastup je ipak bio drugačiji od ostalih.

»Odlično smo odigrale kvalifikacijski dio natjecanja i kao trećeplasirane ušle u završni dio borbe za medalje«, kaže Renata Vilov. »Imale smo i malo sportske sreće što je jedna od najboljih svjetskih ekipa, njemački Bamberg, odigrala loše ovaj turnir i nije uspjela izboriti polufinale, a to nam je otvorilo mogućnost osvajanja barem jednog odličja. Nažalost, u polufinalnom duelu protiv Rumunjski propustile smo veliku priliku za plasman u finale, jer smo izgubile sa samo 5 čunjeva razlike, ali smo zato sustradan u borbi za treće mjesto svladale protivnice iz Austrije i osvojile broncu. Dodala bih kako smo ovo natjecanje igrale u tzv. Volmerovoj kuglani koja je sa svojim stazama nešto brža od one na kojoj mi treniramo (Funk) i ne odgovara previše ženskom kuglanju jer traži mnogo jači hitac.«

SUSTAV NATJECANJA

»Kada se igraju ekipna natjecanja u svakoj ekipi ima po šest kuglašica plus dvije pričuvne igratičice, igraju se tri bloka u kojemu

sudjeluju po dvije igratičice (3x2), a svaka baca po 120 kugli, preciznije govoreći četiri serije po 30 bacanja na četiri staze (4 x 30). Prvih petanest se baca u puno, a od 16. do 30. kugle igra se tzv. 'čišćenje' – kada se kugla baca sve dok se ne sruše svi čunjevi. Na ovom Svjetskom kupu nisam bacila niti jedan ekstra rezultat, ali sam u sva tri nastupa imala gotovo identičan solidan rezultat, što je u ovakvoj vrsti natjecanja izuzetno važno. Počela sam s 556, a završila s 569 srušenih čunjeva u odlučujućem susretu protiv Austrijanki. Ovoga je puta moja klupska kolegica *Nevenka Joković*, primjerice, briljirala s dva impresivna rezultata od 591 i 596 srušenih čunjeva. U suštini, formula našeg uspjeha je u činjenici da smo sve odigrale zadovoljavajuće, a niti jedna od nas nije podbacila«, objašnjava Vilov.

PRIPREME
REPREZENTACIJE

Najljepša nagrada za odličan nastup na Svjetskom kupu Renati Vilov je stigla u obliku poziva za nastup u reprezentaciji Srbije koja će od nedjelje, 24. listopada, sudjelovati na pojedinačnom Svjetskom prvenstvu u kuglanju, kojemu je domaćin

Desno: Renata Vilov

austrijski grad Ritzing.

»Počastvovana sam pozivom izbornika, koji me je kao jednu Subotičanku uvrstio u sastav šest kuglašica koje će nastupiti na pojedinačnom SP-u u Austriji. Trenutačno se nalazimo na pripremama u Vrbasu gdje svakodnevno vrijedno treniramo i nastojimo još više poboljšati formu pred nastup na najvećem svjetskom natjecanju. Treniramo dva puta na dan, plus dodatna aktivnost koja je po izboru svake reprezentativke (plivanje, fitness i sl.) i nakon što odigram subotnji prvenstveni meč za svoj klub, odlazim skupa s ostalim reprezentativkama put Austrije«, kaže Renata Vilov.

Tehnika

Kuglanje, zanimljivo, nije sport koji zahtijeva silu i masu, već pravilno svladavanje tehnike hoda i izbazača na stazi.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

PETAK
22.10.2010.

06.00 - Najava programa
 06.05 - Trenutak spoznaje (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.07 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Od Mandžurije do ruske granice, dok.serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi, telenovela
 13.20 - Hitna služba 14, serija
 14.05 - Vijesti
 14.20 - Drugo mišljenje: Politrauma
 15.05 - Luda kuća 3, humoristična serija
 15.45 - Kruha služiti - zapisi zagrebačkih ulica, emisija pučke i predajne kulture
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti
 17.30 - Proces
 17.55 - Iza ekrana
 18.35 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Akcija Turistički cvijet, prijenos
 21.45 - Dnevnik 3
 22.15 - Vijesti iz kulture
 22.25 - Peti dan, talk-show
 23.20 - Filmski maraton: Brazil, britanski film
 01.20 - Filmski maraton: Jindabyne, australski film(R)
 03.20 - Galactica 4, serija (R)
 04.05 - Pravi igrači, serija (R)
 05.15 - Peti dan, talk-show (R)

06.15 - Najava programa
 06.20 - More ljubavi, telenovela (R)
 07.05 - Krava i pile
 07.30 - Žderonja 2
 07.55 - Mala TV:
 --- - TV vrtić
 --- - Prugasti prijatelji
 --- - Tajni dnevnik patke Matilde: Jesen
 08.25 - Dvorac igračaka, serija za djecu (R)
 08.50 - Školski program: Film
 --- - Puni krug
 --- - Glazbeceada: Na slovo R

09.35 - Mega Mindy, serija
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Galactica 4, serija
 14.15 - Školski program: Film (R)
 --- - Puni krug (R)
 --- - Glazbeceada: Na slovo R
 15.00 - Slatka romansa, američki film
 16.30 - Cocco Bill, crtani film
 16.45 - Veronica Mars 1, serija
 17.30 - Moja žena i djeca 5, humoristična serija
 17.50 - Briljanteen
 18.30 - Županijska panorama
 19.00 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Od Mandžurije do ruske granice, dokumentarna serija (R)
 19.45 - Hit dana
 20.00 - Filmovi naših susjeda: Savršeni krug, bosansko hercegovački film
 21.55 - Stari dečki 1, humoristična serija
 22.25 - Nijemi svjedok 11, mini-serija
 00.15 - Pravi igrači, serija
 01.00 - Kraj programa

05:00 Hitni slučaj, serija
 05:55 Naša mala klinika, serija (8/15)
 06:50 Bumba, crtana serija
 07:05 Graditelj Bob, crtana serija (5/39)
 07:20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (8/13)
 07:30 Roary, crtana serija
 07:45 Peppa, crtana serija
 07:55 Mini kviz, ep. 1
 08:05 Mini kviz, ep. 2
 08:30 Dona Barbara, serija
 10:35 Slomljeno srce, serija
 12:30 IN magazin
 13:15 Najbolje godine, serija
 14:15 Zauvijek zaljubljeni, serija (1-2/140)
 16:00 Slomljeno srce, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Slomljeno srce, serija
 18:20 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Supertalent, show
 21:45 Bračna klopka, igrani film
 23:30 Policijska priča 3, igrani film
 01:15 Kralj Hollywooda, igrani film
 03:00 Smrtonosna zavjera, igrani film
 04:25 Ezo TV, tarot show
 05:55 IN magazin
 06:40 Kraj programa

05.55 Nestala, telenovela
 06.35 Miffy, animirana serija
 06.55 RTL ritam zona - Urban, glazbena emisija
 08.55 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
 10.10 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.15 Ekkluziv, magazin (R)
 11.30 1001 noć, serija (dvije epizode) (R)
 13.00 Cobra 11, serija (R)
 13.55 Heroji iz strasti, dramska serija
 14.45 Andeo i vrag, telenovela
 15.35 Klon, telenovela (dvije epizode)
 17.15 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 1001 noć, serija (dvije epizode)
 21.30 Slučajni turist, putopisni show
 22.35 Instruktor, serija
 23.15 Penthouse, igrani film, komedija (prvi dio)
 23.55 Vijesti
 00.10 Penthouse, igrani film, komedija (drugi dio)
 01.05 14 sati, film, akcijski
 02.40 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
23.10.2010.

06.05 - Najava programa
 06.10 - Drugo mišljenje: Politrauma (R)
 07.05 - Iza ekrana (R)
 07.30 - Kruha služiti - zapisi zagrebačkih ulica, emisija pučke i predajne kulture
 08.00 - Vijesti
 08.10 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Podržite svoga lokalnog revolveraša, američki film
 09.40 - Skica za portret
 09.55 - Vijesti iz kulture
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Kućni ljubimci
 10.45 - Normalan život, emisija o obitelji (R)
 11.25 - Opera box
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Veterani mira, emisija
 13.20 - Prizma
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.40 - Kulturna baština: Samostan Male braće
 14.55 - Eko zona
 15.25 - Život: Ribe, dokumentarna serija
 16.20 - Euromagazin
 16.55 - Vijesti

17.05 - Reporter: Crna plaža
 18.10 - U istom loncu, kulinarski show
 18.45 - Potrošački kod
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Tri muškarca Melite Žganjer, hrvatski film
 21.50 - Momci s Madisona 3, serija
 22.40 - Vijesti
 22.55 - Vijesti iz kulture
 23.05 - Brda imaju oči, film
 00.55 - Filmski maraton: Zemlja plime, kanadsko -britanski film
 02.50 - Filmski maraton: Silver City, američki film (R)

06.50 - Najava programa
 06.55 - Yeongam: F1 - kvalifikacijska utrka za VN Južne Koreje, prijenos
 08.10 - Trolovi, crtana serija
 08.35 - Cijele note, serija
 09.00 - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh
 --- - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh
 09.50 - Sölden: Svjetski skijaški kup - veleslalom (Ž), prijenos 1. vožnje
 --- - Pustolovine Sare Jane 2, serija za djecu
 11.15 - Ni da ni ne: Broj predmeta u školama
 12.10 - Briljanteen (R)
 12.50 - Sölden: Svjetski skijaški kup - veleslalom (Ž), prijenos 2. vožnje
 14.15 - Max Pinling/ Max Embrassing, danski film
 16.25 - Rugby: Hrvatska - Švedska, prijenos
 18.15 - Gimnastika, SP - snimka
 19.25 - Eric Clapton Specijal
 20.00 - HNL: Slaven Belupo - Zagreb, prijenos utakmice
 21.55 - HNL - emisija
 22.45 - Sinovi anarhije, serija
 23.30 - Sinovi anarhije, serija
 00.15 - Vrijeme je za jazz: Upper Austrian Jazz Orchestra i Michael Gibbs: Swing & all that jazz! (2. dio)
 01.15 - Kraj programa
 06:45 Kaos u obitelji, film
 08:10 Bračne vode, serija
 08:40 Dora istražuje

HRT1, 24.10. nedjelja, 17.40
Lijepom našom
Naslov epizode:Subotica (2.)

Drugi dio koncerta Lijepom našom koji je 17. listopada gostovao u Subotici u Hali sportova na koncertu 'Kolo igra, tamburica svira'. Nastupaju: HKC 'Bunjevačko kolo' - Subotica, HKPD 'Matija Gubec'

09:05 Timmy Time, crtana serija (11/52)
 09:20 Winx, crtana serija
 09:45 Chuggington, crtana serija
 10:00 Ben 10: Alien Force, crtana serija (17/26)
 10:25 Kinder surprise memori kviz
 10:40 Televizijska posla, serija
 11:10 Frikovi, serija (8/16)
 12:10 Smallville, serija
 13:10 Zbogom, bivši, serija
 14:10 Kaos u obitelji, film
 15:50 Bingo, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Bingo, igrani film - nastavak
 17:50 Lud, zbunjen, normalan, serija (9/25)
 18:30 Lud, zbunjen, normalan, serija (10/25)
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Detonator, igrani film
 21:55 Plaćeni ubojica, film
 23:40 Specijalni specijalci, igrani film
 01:25 Bračna klopka, film
 03:00 Ezo TV, tarot show
 04:30 Detonator, igrani film
 06:05 Zbogom, bivši, serija
 06:50 Kraj programa

07.05 Miffy, crtana serija
 07.40 YooHoo i prijatelji, crtana serija (R)
 08.15 Bakugan, crtana serija
 08.40 Crvene kapiće, crtana serija
 08.05 Sinovi i kćeri, humoristična serija
 09.35 Bibin svijet, humoristična serija (R)
 10.25 Malcolm u sredini, humoristična serija (dvije epizode)
 11.20 Slučajni turist, putopisni show (R)

- Tavankut, KUDH 'Bodrog' - Bački Monoštor, HKUD 'Vladimir Nazor' - Sombor, KPZH 'Šokadija' - Sonta, MKC 'Nepkor' - Subotica, KUD 'Jedinstvo' - Egszeg' - Bajmok, klapa 'Panon' Novi Sad, T.O. Stipana Jaramazovića, T.S. 'Hajo' - Subotica, T.S. 'Ravnica' - Subotica, T.S. 'Klasovi' - Subotica, T.S. 'Biseri' i Ante Crnković, T.S. 'Širok šor' - Subotica i Tavankut, Ž.T.S. 'Korona', Antonija Piuković, T.S. HKPD 'Tomislav' - Golubinci, Vera Svoboda, Šima Jovanovac, Boris Čiro Gašparac, Krunoslav Kićo Slabinac. U sklopu koncerta bit će i revija nošnji iz Srijema, Banata i Bačke. Voditelj: Branko Uvodić
Redatelj: Vladimir Košćević
Producent: Darko Vulić
Urednik: Branko Uvodić

12.25 Fletch živi, igrani film, komedija (R)
14.15 Nepodnošljivi gnjavator, igrani film, komedija
16.05 Najbolji tim 2, film, sportska komedija (R)
17.50 Zvijezde Ekstra: Michael Jackson - Gdje je novac?, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.10 Bibin svijet, serija
19.45 Žuta minuta, zabavni show
20.00 Traži se bodyguard, igrani film, komedija
21.50 Kakvi frajeri!, igrani film, komedija (R)
23.25 Najbolji tim 2, film, sportska komedija (R)
01.00 Astro show, emisija uživo
02.00 Porky's, film, komedija

**NEDJELJA
24.10.2010.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Duhovni izazovi (R)
06.25 - Euromagazin (R)
07.10 - Mala TV:
--- - TV vrtić: Krčićev rođendan
--- - Ninin kutak: Lutke za prste od kartona
--- - Danica: Danica i vjeerić
--- - Tajni dnevnik patke Matilde: Jesen (R)
--- - Profesor Baltazar
--- - Bembove priče: Mica muca maca
08.00 - Vijesti
08.05 - Prijatelj, zabavni show za djecu
09.00 - Nora Fora, TV igra
09.55 - Vijesti iz kulture
10.00 - Vijesti

10.10 - Lewis 4, mini-serija
11.40 - manjinski MOZAIK
12.00 - Dnevnik
12.25 - Plodovi zemlje
13.20 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.40 - Vijesti
15.50 - Neshvaćen, mini-serija
17.40 - Lijepom našom: Subotica (2.)
18.45 - Globalno sijelo
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.05 - Stipe u gostima 3 serija
21.45 - Ljubavni život domobrana, hrvatski film
23.15 - Vijesti
23.30 - Vijesti iz kulture
23.40 - A la petite semaine, francuski film
01.50 - Lijepom našom: Subotica (2.) (R)
02.50 - Skica za portret
03.00 - Garaža
03.30 - Posebni dodaci: Subkultura i film (R)
04.00 - Globalno sijelo (R)
04.30 - Plodovi zemlje

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.45 - Najava programa
07.50 - Yeongam: F1 za Veliku nagradu Južne Koreje, prijenos
09.50 - Sölden: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 1. vožnje
10.50 - Portret crkve i mjesta
11.00 - Dubranec: Misa, prijenos
12.00 - Biblija
12.10 - Opera box (R)
12.50 - Sölden: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 2. vožnje
14.00 - I.Štivičić: Tamburaši (2. dio)
15.05 - Magazin LP
15.30 - Olimp - sportska emisija
15.55 - Rukomet, LP (Ž): Zvezda - Podravka, prijenos
17.30 - Olimp - sportska emisija
17.45 - Hokej na ledu, EBEL liga: Medveščak - Jesenice, prijenos
20.05 - Dan poslije, američki film
22.10 - Posebni dodaci: Subkultura i film, emisija o filmu
22.40 - Filmski butik: One-armed Swordsman, hongkonški film

00.35 - Garaža
01.05 - Kraj programa

07.00 Frikovi, serija (8/16)
07.45 Brza blagajna, serija
08.15 Dora istražuje
08.40 Timmy Time
08.55 Winx, crtana serija
09.20 Chuggington
09.35 Ben 10: Alien Force
10.00 Kinder surprise memori kviz
10.15 Automotiv, auto-moto magazin
10.45 Magazin Lige prvaka
11.15 Novac, business magazin
11.45 Heroji, serija (15-16/26)
13.45 Bingo, igrani film
15.30 Specijalni specijalci, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.10 Specijalni specijalci, igrani film - nastavak
17.30 Supertalent, show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Periferija city, serija
21.05 Mrak komadi, film
23.10 Red Carpet, showbiz magazin
01.00 Alfie, igrani film
02.45 Plaćeni ubojica, film
04.15 Red Carpet, showbiz magazin
05.00 Kraj programa

06.35 Miffy, animirana serija
07.10 Yoohoo i prijatelji
07.45 Bakugan, crtana serija
08.10 Crvene kapice
08.35 Jesen stiže, Dunjo moja, dramska serija
10.00 Malcolm u sredini, serija (dvije epizode)
10.55 Jezikova juha, (R)
11.55 Columbo: Neobični saveznici, serija
13.45 Nepodnošljivi gnjavator, film, komedija
15.35 Traži se bodyguard, film, komedija (R)
17.30 Discovery: Preživjeti divljinu - Jukon, dokumentarni film
18.30 Vijesti
19.05 Ekkluziv, magazin
20.00 Hrvatski top model by Vanja Rupena, reality show
21.40 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
23.30 Jezero straha 2, igrani film, horor
01.10 Astro show, emisija uživo
02.10 Kakvi frajeri!, igrani film, komedija (R)

**PONEDJELJAK
25.10.2010.**

05.45 - Split: More (R)
06.15 - Mir i dobro (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.07 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Kina-Mandžurija-ruska granica, Peking - dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija
12.00 - Dnevnik
12.32 - More ljubavi
13.20 - Hitna služba 14, serija
14.05 - Vijesti
14.20 - Normalan život
15.00 - Luda kuća 3, serija
15.40 - Glas domovine
16.15 - Hrvatska uživo
17.00 - Vijesti
17.40 - 8. kat, talk-show
18.35 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija

19.30 - Dnevnik
20.15 - Latinica, 1. dio
21.20 - Latinica, 2. dio
21.55 - Poslovni klub
22.30 - Dnevnik 3
23.00 - Vijesti iz kulture
23.10 - U potrazi za svetom: Realisti i sanjari, dokumentarna serija
00.00 - Antiphonus u Bujama
01.00 - Galactica 4, serija
01.45 - Hitna služba 14, serija
02.30 - 24 (7), serija (R)
03.15 - Skica za portret
03.30 - Glas domovine (R)
04.00 - Poslovni klub (R)
04.30 - Latinica

06.15 - Najava programa
06.20 - More ljubavi, (R)
07.05 - Krava i pile
07.30 - Žderonja 2
07.55 - Mala TV:
--- - TV vrtić
--- - Brlog
--- - Profesor Baltazar
08.25 - Dvorac igračaka, serija za djecu (R)
08.50 - Školski program: --- - Ton i ton (6/10)
--- - Na glasu
09.35 - Mega Mindy, serija
10.00 - Beverly Hills 3, serija
10.45 - Split: More
11.15 - Lijepom našom: Subotica (2.)
12.15 - Reporter
13.30 - Galactica 4, serija
14.15 - Školski program: (R)
--- - Ton i ton (6/10) (R)
--- - Na glasu

15.00 - Les sœurs fâchées, francuski film
16.30 - Cocco Bill, crtani film
16.45 - Veronica Mars 1, serija
17.30 - Moja žena i djeca 5, humoristična serija
17.55 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
18.30 - Županijska panorama
19.00 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Kina-Mandžurija-ruska granica, dokumentarna serija (R)
19.45 - Hit dana
20.00 - TV Bingo Show
20.45 - Project A 2, hongkonški film
22.25 - 24 (7), serija
23.25 - Kalifornikacija 2
23.55 - Retrovizor: Državnik novog kova 4, serija
00.20 - Retrovizor: Plavci
01.10 - Retrovizor: Kineska plaža 4, serija
01.55 - Kraj programa

05.05 Hitni slučaj, serija
05.55 Naša mala klinika, serija
07.00 Mini kviz ep. 1
07.10 Mini kviz ep. 2
07.20 Bumba, crtana serija
07.40 Graditelj Bob
07.55 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (9/13)
08.10 Roary, crtana serija
08.25 Peppa, crtana serija
08.50 Zauvijek zaljubljeni
10.50 Slomljeno srce, serija
12.40 IN magazin
13.30 Najbolje godine, serija
14.20 Zauvijek zaljubljeni, serija (3-4/140)
16.00 Slomljeno srce, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Slomljeno srce, serija
18.20 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Najbolje godine, serija
21.05 Lud, zbunjen, normalan
21.50 Lud, zbunjen, normalan
22.25 Ulični borac., film
23.45 Večernje vijesti
00.00 Ulični borac., igrani film - nastavak
00.40 Mrak komadi, film
02.40 Seks i grad, serija
03.10 Bračne vode, serija
03.35 Ezo TV, tarot show
04.35 Kraj programa

05.10 Nestala, telenovela
05.55 Miffy, animirana serija
06.10 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
08.10 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
09.30 Večera za 5

10.40 Ekkluziv, magazin (R)
 11.35 1001 noć, serija (dvije epizode) (R)
 13.00 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 14.50 Andeo i vrag, telenovela
 15.40 Klon, telenovela (dvije epizode)
 17.20 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5
 20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
 21.30 Lančana reakcija, igrani film, akcijski
 23.25 Zmajeva igra smrti, film, akcijski (prvi dio)
 00.05 Vijesti
 00.15 Zmajeva igra smrti, film, akcijski (drugi dio)
 01.25 Instruktor, serija (R)
 01.55 Astro show, emisija uživo
 02.55 Dobrotvor, serija
 03.45 Jezero straha 2, igrani film, horor (R)

**UTORAK
26.10.2010.**

05.55 - Najava programa
 06.00 - Treća dob, emisija za umirovljenike (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.09 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Biseri Overlanda 4, dokumentarna serija
 11.15 - Debbie Travis preuređuje 1
 12.00 - Dnevnik
 12.32 - More ljubavi
 13.20 - Hitna služba 14, serija
 14.05 - Vijesti
 14.20 - Među nama
 15.00 - Luda kuća 3, serija
 15.40 - Znanstvena petica
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti
 17.15 - Hrvatska uživo
 17.40 - 8. kat, talk-show
 18.35 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Hebrang, dok. serija
 21.10 - Država, selo, grad
 22.30 - Dnevnik 3
 23.10 - Lica nacije
 00.00 - CSI: Las Vegas 9, serija (R)
 00.45 - Stargate: Universe 1, serija (R)
 01.30 - Hitna služba 14, serija
 02.15 - 24 (7), serija (R)
 03.00 - Bez traga 6, serija (R)

03.45 - Skica za portret
 04.00 - 8. kat, talk-show
 04.40 - Znanstvena petica (R)
 05.10 - Lica nacije (R)

06.15 - Najava programa
 06.20 - More ljubavi, telenovela (R)
 07.05 - Krava i pile
 07.30 - Žderonja 2
 07.55 - Mala TV:
 --- - TV vrtić
 --- - Ninin kutak
 --- - Crtani film
 --- - Danica
 08.25 - Dvorac igračka, serija za djecu (R)
 08.50 - Školski program:
 --- - Navrh jezika
 --- - Kratki spoj
 09.35 - Mega Mindy, serija
 10.00 - Beverly Hills 3, serija
 10.45 - Globalno sijelo
 11.15 - Prizma
 12.00 - U istom loncu, kulinarski show
 12.35 - Euromagazin
 13.05 - Proces
 13.30 - Stargate: Universe 1 (2), serija
 14.15 - Školski program: (R)
 --- - Navrh jezika (R)
 --- - Kratki spoj
 15.00 - Tempted, američki film
 16.45 - Veronica Mars 1, serija
 17.30 - Moja žena i djeca 5, humoristična serija
 18.30 - Županijska panorama
 19.00 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Biseri Overlanda 4, dokumentarna serija (R)
 19.50 - Hit dana
 20.00 - Pula: Život pun nade, humanitarna akcija
 22.00 - CSI: Las Vegas 9
 22.45 - 24 (7), serija (12)
 23.45 - Bez traga 6, serija (12)
 00.30 - Retrovizor: Državnik novog kova 4, serija
 00.55 - Retrovizor: Vrhunski prevaranti 4, serija
 01.40 - Retrovizor: Kineska plaža 4, serija
 02.25 - Kraj programa

05:05 Hitni slučaj, serija
 05:55 Naša mala klinika, serija
 07:00 Mini kviz ep. 1
 07:10 Mini kviz ep. 2
 07:20 Bumba, crtana serija
 07:40 Graditelj Bob
 07:55 Fifi i cvjetno društvo
 08:10 Roary, crtana serija
 08:25 Peppa, crtana serija
 08:50 Zauvijek zaljubljeni, serija (3-4/140)
 10:50 Slomljeno srce, serija

12:40 IN magazin
 13:30 Najbolje godine, serija
 14:20 Zauvijek zaljubljeni
 16:00 Slomljeno srce, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Slomljeno srce, serija
 18:20 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Najbolje godine, serija
 21:05 Lud, zburjen, normalan
 21:50 Pepeljuga, igrani film
 23:45 Večernje vijesti
 00:00 Ulični borac, igrani film
 01:50 Seks i grad, serija
 02:20 Bračne vode, serija
 02:45 Noćni lovci, igrani film
 04:10 Ezo TV, tarot show
 05:00 Kraj programa

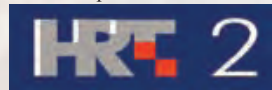
05.40 Nestala, telenovela
 06.25 Miffy, animirana serija
 06.40 RTL ritam zona - Priča o..., glazbena emisija
 07.40 RTL ritam zona - Top 40 domaći, glazbena emisija
 08.40 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
 10.00 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.10 Ekkluziv, magazin (R)
 11.25 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 12.55 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 14.40 Andeo i vrag, telenovela
 15.35 Klon, telenovela (dvije epizode)
 17.15 Bibin svijet, humoristična serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti, informativna emisija
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
 21.30 Jezikova juha, reality show
 22.35 Čarobne hlače, igrani film, humorna drama
 00.45 Vijesti, informativna emisija
 00.55 Lančana reakcija, igrani film, akcijski
 02.40 Astro show, emisija uživo
 03.40 Savršeno oružje, znanstveno-fantastična serija (R)

**SRIJEDA
27.10.2010.**

06.00 - Najava programa
 06.05 - Među nama (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska

07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.07 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Mare TV 4, serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.32 - More ljubavi
 13.20 - Hitna služba 14, serija
 14.05 - Vijesti
 14.20 - Ekumena, religijski kontakt program
 15.00 - Luda kuća 3, serija
 15.40 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti
 17.15 - Hrvatska uživo
 17.30 - 8. kat, talk-show
 18.25 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Hrvatska kinoteka
 21.45 - Paralele
 22.25 - Dnevnik 3
 23.05 - Drugi format
 23.55 - CSI: Las Vegas 9, serija (R)
 00.40 - Stargate: Universe 1 (2), serija (R)
 01.25 - Hitna služba 14, serija (R)
 02.10 - 24 (7), serija (R)
 02.55 - Nove avanture stare Christine 4, humoristična serija
 03.15 - Oprah show (R)
 04.00 - 8. kat, talk-show (R)
 04.45 - Drugi format (R)
 05.30 - Alpe-Dunav-Jadran

06.15 - Najava programa
 06.20 - More ljubavi, (R)
 07.05 - Krava i pile
 07.30 - Žderonja 2
 07.55 - Mala TV:
 --- - TV vrtić
 --- - EBU drama
 08.25 - Dvorac igračka, serija za djecu (R)
 08.50 - Školski program:
 --- - EBU dokumentarac za mlade
 --- - Ta politiká
 09.35 - Mega Mindy, serija
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Stargate: Universe 1 (2), serija
 14.15 - Školski program: (R)
 --- - EBU dokumentarac za mlade (R)
 --- - Ta politiká
 15.00 - Audrey's Rain, američki film
 16.45 - Tree Hill 6, serija
 17.30 - Moja žena i djeca 5, humoristična serija
 18.30 - Županijska panorama
 19.00 - Mare TV,

dokumentarna serija (R)
 19.45 - Hit dana
 20.00 - Daleki horizonti, američki film (R)
 22.15 - CSI: Las Vegas 9, serija
 23.00 - 24 (7), serija
 00.00 - Nove avanture stare Christine 4, humoristična serija
 00.20 - Retrovizor: Tudinci u Americi, humoristična serija
 00.45 - Retrovizor: Vrhunski prevaranti 4, serija
 01.30 - Retrovizor: Kineska plaža 4, serija
 02.15 - Kraj programa

05:05 Hitni slučaj, serija
 05:55 Naša mala klinika, serija
 07:00 Mini kviz ep. 1
 07:10 Mini kviz ep. 2
 07:20 Bumba, crtana serija
 07:40 Graditelj Bob
 07:55 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (11/13)
 08:10 Roary, crtana serija
 08:25 Peppa, crtana serija
 08:50 Zauvijek zaljubljeni, serija (5-6/140)
 10:50 Slomljeno srce, serija
 12:40 IN magazin
 13:30 Najbolje godine, serija
 14:20 Zauvijek zaljubljeni, serija (7-8/140)
 16:00 Slomljeno srce, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Slomljeno srce, serija
 18:20 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Najbolje godine, serija
 21:05 Lud, zburjen, normalan, serija (12/25)
 21:50 Lud, zburjen, normalan, serija (12/31)
 22:35 Periferija city, serija (6/14)
 23:35 Večernje vijesti
 23:50 Pepeljuga, igrani film
 01:30 Seks i grad, serija (65/94)
 02:00 Bračne vode, serija (8/26)
 02:25 Noćni lovci, igrani film
 03:55 Ezo TV, tarot show
 04:55 Kraj programa

05.40 Nestala, telenovela
 06.20 Miffy, animirana serija
 06.35 RTL ritam zona - Retro, glazbena emisija
 08.40 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
 09.55 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.05 Ekkluziv, magazin (R)
 11.25 1001 noć, dramska

serija (dvije epizode) (R)	07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
12.55 Heroji iz strasti,	07.35 - Vijesti
dramska serija (dvije epizode)	09.07 - Čarolija 10, serija
14.40 Andeo i vrag, telenovela	10.00 - Vijesti
15.35 Klon, telenovela (dvije epizode)	10.15 - Mare TV 4, dokumentarna serija
17.15 Bibin svijet, serija (dvije epizode)	11.10 - Oprah show
18.30 Vijesti, informativna emisija	12.00 - Dnevnik
18.55 Ekkluziv, magazin	12.30 - More ljubavi
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija	13.20 - Hitna služba 14, serija
20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)	14.05 - Vijesti
21.30 Kost, kriminalistička serija	14.20 - Trenutak spoznaje
22.30 Put osвете, kriminalistička serija	15.00 - Luda kuća 3, humoristična serija
23.20 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija	15.40 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
00.25 Vijesti, informativna emisija	16.15 - Hrvatska uživo
00.35 Čarobne hlače, igrani film, humorna drama	17.00 - Vijesti
02.30 Astro show, emisija uživo	17.40 - 8. kat, talk-show
03.30 Najgori neprijatelj, kriminalistička serija (R)	18.35 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
04.15 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)	19.30 - Dnevnik
	20.15 - 1 protiv 100, kviz
	21.15 - Otvoreno
	22.00 - Pola ure kulture
	22.35 - Dnevnik 3
	23.15 - Na rubu znanosti: Jacob Liberman - Znanost o svjetlosti, 2. dio
	00.05 - Stargate: Universe 1 (2), serija (R)
	00.50 - Hitna služba 14, (R)
	01.35 - 24 (7), serija (R)
	02.20 - Oprah show (R)
	03.05 - Fotografija u Hrvatskoj
	03.15 - Znanstvene vijesti (R)
	03.25 - Na rubu znanosti: Jacob Liberman - Znanost o svjetlosti (2. dio) (R)
	04.15 - Dokumentarni film (R)
	04.45 - Pola ure kulture (R)
	05.15 - 8. kat, talk-show (R)

ČETVRTAK
28.10.2010.

06.00 - Najava programa
06.05 - Ekumena, religijski program (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti

06.15 - Najava programa
06.20 - More ljubavi, telenovela (R)
07.00 - Krava i pile
07.25 - Žderonja 2
07.50 - Mala TV:
-- -- TV vrtić
-- -- Crtani film
-- -- Čarobna ploča - engleski
08.25 - Dvorac igračka, serija za djecu (R)
08.50 - Školski program:
-- -- Kokice
-- -- Abeceda EU
09.35 - Mega Mindy, serija
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.30 - Stargate: Universe 1 (2), serija
14.15 - Školski program: (R)
-- -- Kokice (R)
-- -- Abeceda EU
15.00 - Charms for the Easy Life, američki film
16.45 - Tree Hill 6, serija
17.30 - Moja žena i djeca 5, humoristična serija
17.55 - Mijenjam svijet
18.20 - Znanstvene vijesti
18.30 - Županijska panorama
19.00 - Jelovnici izgubljenog vremena
19.23 - Hit dana
19.40 - Rukomet, kvalifikacije za EP 2012. - emisija
19.55 - Rukomet, kvalifikacije za EP 2012.: Hrvatska - Rumunjska, prijenos
21.30 - Rukomet, kvalifikacije za EP 2012. - emisija

22.05 - 24 (7), serija (12)
23.05 - Zovem se Earl 4, humoristična serija
23.25 - Retrovizor: Tudinci u Americi, serija
23.45 - Retrovizor: Vrhunski prevaranti 4, serija
00.30 - Retrovizor: Kineska plaža 4, serija
01.15 - Kraj programa
05:05 Hitni slučaj, serija
05:55 Naša mala klinika, serija
07:00 Mini kviz ep. 1
07:10 Mini kviz ep. 2
07:20 Bumba, crtana serija
07:40 Graditelj Bob
07:55 Fifi i cvjetno društvo
08:10 Roary, crtana serija
08:25 Peppa, crtana serija
08:50 Zauvijek zaljubljeni
10:50 Slomljeno srce, serija
12:40 IN magazin
13:30 Najbolje godine, serija
14:20 Zauvijek zaljubljeni, serija (9-10/140)
16:00 Slomljeno srce, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Slomljeno srce, serija
18:20 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Najbolje godine, serija
21:05 Lud, zbunjen, normalan, serija (21/31)
21:45 Provjereno
22:50 Večernje vijesti
23:05 Oluja, igrani film
00:40 Seks i grad, serija
01:10 Vjerovali ili ne, serija
01:40 Oluja, igrani film
03:05 Na rubu zakona, serija

04:00 Ezo TV, tarot show
05:00 Kraj programa

05.55 Nestala, telenovela
06.25 Miffy, animirana serija
06.40 RTL ritam zona - Dalmatinski libar, glazbena emisija
07.40 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
08.50 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
10.00 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.10 Ekkluziv, magazin (R)
11.25 1001 noć, serija (dvije epizode) (R)
12.55 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
14.40 Andeo i vrag, telenovela
15.35 Klon, telenovela (dvije epizode)
17.15 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
21.30 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
23.20 Hrvatski top model by Vanja Rupena, reality show (R)
01.10 Vijesti
01.20 Kost, Serija (R)
02.10 Astro show, emisija uživo
03.10 Put osвете, serija (R)
03.55 Zvezdane mape, film, humorna drama (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 subotom od 7,20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80																				

[illegible]

22. listopada 2010.

JÖVÖ
VODA POWER
 ENERGIA
WATER
 BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
 ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
 Subotica